ശ്രീനാരായണ ഗുരു ഓപ്പൺ യൂണിവേഴ്സിറ്റി

അധികാര വികേന്ദ്രീകരണവും പ്രാദേശിക ഭരണ നിർവഹണവും

സർട്ടിഫിക്കറ്റ് പ്രോഗ്രാം

എൽ എസ് ജി – 03

ആസൂത്രണവും വികസനവും

ബ്ലോക്ക് 2

കേരളത്തിലെ സുസ്ഥിര വികസനം

കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ (കില)

KILA

കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് ഡിജിറ്റൽ സയൻസസ് ഇന്നൊവേഷൻ ആന്റ് ടെക്നോളജി

DIGITAL UNIVERSITY KERALA

Curating a responsible digital world

പാഠഭാഗം തയ്യാറാക്കിയവർ
ഡോ. നിഷ വി. നായർ
പി.വി. രാമകൃഷ്ണൻ
നിബിൻദേവ് എ.എം.

സംശോധനം
ഡോ. സണ്ണി ജോർജ്
പി.വി. രാമകൃഷ്ണൻ

സ്ഥാപനതല ഏകോപനം
ബിനുരാജ് കെ.എസ്., നേഹ കുര്യൻ (കില)
ജയചന്ദ്രൻ എം.ബി. (ഡിജിറ്റൽ സർവ്വകലാശാല)

കമ്യൂണിക്കേഷൻ കൺസൾട്ടന്റ്
സി.എസ്. സലിൽ

പ്രോജക്റ്റ് ലീഡ്
ഡോ. സി.പി. വിനോദ്

© ശ്രീനാരായണഗുരു ഓപ്പൺ യൂണിവേഴ്സിറ്റി, 2021

ശ്രീനാരായണ ഗുരു ഓപ്പൺ യൂണിവേഴ്സിറ്റി

അധികാര വികേന്ദ്രീകരണവും പ്രാദേശിക ഭരണ നിർവഹണവും

സർട്ടിഫിക്കറ്റ് പ്രോഗ്രാം

എൽ എസ് ജി – 03

ആസൂത്രണവും വികസനവും

ബ്ലോക്ക് – 2

കേരളത്തിലെ സുസ്ഥിര വികസനം

യൂണിറ്റ് – 1

സുസ്ഥിര വികസനം

(യൂണിറ്റ് കോഡ് : 03-02-01)

കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ (കില)

KILA

കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് ഡിജിറ്റൽ സയൻസസ് ഇന്നൊവേഷൻ ആന്റ് ടെക്നോളജി

DIGITAL UNIVERSITY KERALA

Curating a responsible digital world

യൂണിറ്റ് 1

സുസ്ഥിര വികസനം

1.	പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ	5
2.	സൂചനാപദങ്ങൾ	5
3.	ആമുഖം	6
4.	സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന ആശയം	7
5.	സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ ളുണകൾ	8
6.	എന്തുകൊണ്ട് പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ?	14
7.	സംഗ്രഹം	16
8.	അവലംബം /അധിക വായനയ്ക്ക്	16

സുസ്ഥിര വികസനം

1. പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ

ഈ യൂണിറ്റ് പഠിച്ച് കഴിയുമ്പോൾ പഠിതാക്കൾക്ക് ഇനി പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനായുള്ള കാര്യശേഷി ഉണ്ടാകുന്നതാണ്.

1. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ അർത്ഥവും അതിന്റെ വ്യത്യസ്ത ഘടകങ്ങളും വ്യക്തമാക്കാൻ കഴിയുക.

2. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ അനിവാര്യതയും പ്രാധാന്യവും വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുക

3. സുസ്ഥിര വികസനം കൈവരിക്കുന്നതിന് ചുമതലപ്പെട്ട സ്ഥാപനങ്ങളും അവയുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളും പ്രക്രിയകളും വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുക.

4. സുസ്ഥിര വികസനം പ്രവർത്തികമാക്കുന്നതിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ പങ്ക് വ്യക്തമാക്കാൻ കഴിയുക.

2. സൂചനാപദങ്ങൾ

1. **യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് (യു എൻ):** 1945-ൽ സ്ഥാപിതമായ ഒരു അന്താരാഷ്ട്ര സംഘടനയാണ്. നിലവിൽ ഇത് 193 അംഗരാജ്യങ്ങളാണ്.

2. **സുസ്ഥിര വികസനം :** പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളുടെ ശോഷണം കൂടാതെ നടത്തുന്ന വികസനം.

3. **പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത :** പാരിസ്ഥിതിക സുസ്ഥിരത ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെ സമഗ്രതയുമായും പ്രകൃതി പരിസ്ഥിതിയുടെ വഹിക്കാനുള്ള ശേഷിയുമായും ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

4. **സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത :** സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത ഭാവി ആവശ്യങ്ങൾക്ക് വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യാതെ അവശ്യ ഉപഭോഗ നിലവാരം തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു ഉൽപ്പാദന സമ്പ്രദായത്തെ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു.

5. **സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത :** സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത എന്നത് തുല്യത, ശാക്തീകരണം, പ്രാപ്യത, പങ്കാളിത്തം, സാംസ്കാരിക ഐഡന്റിറ്റി, സ്ഥാപനപരമായ സ്ഥിരത എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള ആശയങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു.

6. **യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് എൻവയോൺമെന്റ് പ്രോഗ്രാം (UNEP) :** ഒരു ആഗോള പാരിസ്ഥിതിക അജണ്ട സ്ഥാപിക്കുന്നതിലും ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ സുസ്ഥിര വികസന പരിപാടിയുടെ പാരിസ്ഥിതിക മാനം കാര്യക്ഷമമായി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിലും ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന അന്താരാഷ്ട്ര പരിസ്ഥിതി അതോറിറ്റി.

3. ആമുഖം

വികസനം എന്ന ആശയം ഏറെക്കുറെ പാശ്ചാത്യമാണ്. പ്രകൃതിയിൽ ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങൾ സമ്പത്ത് സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി മനുഷ്യർക്ക് പൂർണ്ണമായും പ്രയോജനപ്പെടുത്താമെന്ന് വിശ്വസിക്കപ്പെട്ടു. സാമ്പത്തിക വളർച്ചയായി കാണുന്ന വികസനം എന്ന ആശയം സാമ്പത്തിക വിദഗ്ധരും പ്രചരിപ്പിച്ചു. ഉയർന്ന തലത്തിലുള്ള വികസനം ഭൗതിക വസ്തുക്കളുടെ ഉയർന്ന ഉപഭോഗവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മുതലാളിത്തം, വികസനത്തിന്റെ ഒരു പാത സാധ്യമാക്കി. വികസനത്തിന്റെ പ്രയോജനങ്ങൾ എല്ലാ ജനങ്ങൾക്കും ലഭ്യമാക്കുക എന്നതായിരുന്നു സോവിയറ്റ് പരീക്ഷണം. വികസനത്തിന്റെ ഗുണഫലങ്ങൾ സാവധാനം താഴേക്ക് കിനിഞ്ഞിറങ്ങുമെന്നും അങ്ങനെ എല്ലാവർക്കും പ്രയോജനം ലഭിക്കുമെന്നാണ് മുതലാളിത്ത ആശയക്കാർ പറഞ്ഞിരുന്നത്, എന്നാൽ, യഥാർത്ഥത്തിൽ സംഭവിച്ചത് രാജ്യങ്ങൾക്കകത്തും രാജ്യങ്ങൾക്കിടയിലും അസമത്വം വർധിച്ചു എന്നതാണ്. ചില രാജ്യങ്ങൾക്കും രാജ്യങ്ങൾക്കുള്ളിലെ ജനവിഭാഗങ്ങൾക്കും എല്ലാ വിഭവങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു, മറ്റുള്ളവർക്ക് അവശ്യസാധനങ്ങൾ പോലും നഷ്ടപ്പെട്ടു. മുതലാളിത്ത വികസനവും സോഷ്യലിസ്റ്റ് വികസനവും പാരിസ്ഥിതിക തകർച്ചയ്ക്കും എണ്ണ, കൽക്കരി തുടങ്ങിയ പുതുക്കാനാവാത്ത വിഭവങ്ങളുടെ വലിയ തോതിലുള്ള ശോഷണത്തിനും കാരണമായി. ഇത് ഒരു പുതിയ ചിന്താരീതിയിലേക്കും വികസനത്തെ സമീപിക്കുന്നതിനുള്ള മറ്റൊരു മാർഗത്തിന്റെ ആവശ്യകതയിലേക്കും നയിച്ചു. മഹാത്മാഗാന്ധി തന്റെ ഹിന്ദ് സ്വരാജ് എന്ന പുസ്തകത്തിൽ ഭൗതിക വളർച്ചയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള ഈ മാതൃകയെ വിമർശിച്ചിരുന്നു. ഇ എഫ് ഷുമാക്കർ, ഇവാൻ ഇല്ലിച്ച് തുടങ്ങിയ ചിന്തകരും ഈ കാഴ്ചപ്പാടിനോട് യോജിക്കുന്നു. അടിസ്ഥാന ആവശ്യങ്ങളേക്കാൾ അത്യാഗ്രഹത്തിന് മുൻഗണന നൽകുന്ന ഒരു സംഭവമായാണ് ഗാന്ധിജി ഇതിനെ കണ്ടത്. വളർച്ചയുടെ അതിരുകളും വികസനത്തിന്റെ സുസ്ഥിര രൂപങ്ങളുടെ ആവശ്യകതയും അടിയന്തിരമായിത്തീർന്നത് അങ്ങനെയാണ്. യുഎൻ (ഐക്യരാഷ്ട്രസഭ) ഈ സംഭവവികാസങ്ങളോട് സംവേദനക്ഷമത പുലർത്തുകയും

ഭാവിയിലെ എല്ലാ വികസന രൂപങ്ങൾക്കും സുസ്ഥിരത ഒരു പ്രധാന മുദ്രാവാക്യമാക്കാൻ മുൻകൈയെടുക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

4. സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന ആശയം

സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന ആശയം 'സുസ്ഥിരത', 'വികസനം' എന്നീ രണ്ട് പദങ്ങൾ കൂട്ടിച്ചേർക്കുന്നു. സുസ്ഥിരത എന്നത് ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെ പരിമിതമായ സ്വഭാവം കണക്കിലെടുത്ത് സ്വന്തം തലമുറയിലും തലമുറകൾക്കിടയിലും സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ കാര്യക്ഷമമായ പരിശ്രമവും വിഭവങ്ങളുടെ തുല്യമായ വിതരണവുമാണ്. ഭൂമിയുടെ വഹിക്കാനുള്ള ശേഷി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള പരിധിക്കുള്ളിൽ മനുഷ്യ ക്ഷേമത്തിന്റെ ഉത്തമമായ അളവ് കൈവരിക്കുക (Optimum Level) എന്നാണ് ഇതിനർത്ഥം. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രചാരമുള്ളതും വ്യാപകമായി ഉപയോഗിക്കുന്നതുമായ നിർവചനം 'ബ്രണ്ട്ലൻഡ് കമ്മീഷൻ' റിപ്പോർട്ടിൽ (1987) 'നമ്മുടെ പൊതു ഭാവി' എന്ന തലക്കെട്ടിൽ കണ്ടെത്തിയതാണ്. 'ഭാവിതലമുറയുടെ സ്വന്തം ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റാനുള്ള കഴിവിൽ വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യാതെ വർത്തമാനകാല ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്ന വികസനമാണ് സുസ്ഥിര വികസനം' എന്നാണ് ഈ റിപ്പോർട്ട് പറയുന്നത്.

വിഭവങ്ങൾ മറ്റുള്ളവർക്ക് ലഭ്യമാകുന്ന തരത്തിൽ ഉപയോഗിക്കണമെന്ന് പറയുന്ന വികസനത്തോടുള്ള സമീപനം കൂടിയാണിത്. ഇതിനർത്ഥം മനുഷ്യവികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതും, അതേ സമയം, പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ നൽകാനുള്ള പ്രകൃതി സംവിധാനങ്ങളുടെ കഴിവ് നിലനിർത്തുന്നതും ആവണം എന്നാണ്. മറ്റൊരു വിധത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ, പരിസ്ഥിതിക്ക് ഹാനികരമായ സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നിന്ന് മാറി, പാരിസ്ഥിതികവും സാമ്പത്തികവും സാമൂഹികവുമായ, പ്രത്യാഘാതങ്ങളില്ലാത്ത പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ ഏർപ്പെടണം. സുസ്ഥിരത എന്നത് ഒരു അന്തിമ അവസ്ഥയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു, അതേസമയം സുസ്ഥിര വികസനം ഈ അവസ്ഥ കൈവരിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രക്രിയയാണ്.

സുസ്ഥിര വികസന നിർവചനത്തിൽ രണ്ട് പ്രധാന ആശയങ്ങൾ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. അവ 'ആവശ്യങ്ങളും' 'പരിധികളും' ആണ്; ആദ്യത്തേത് തുല്യനീതി (Equity), രണ്ടാമത്തേത് വളർച്ചയുടെ പരിധിയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. തുല്യനീതി എന്നാൽ ന്യായവും നീതിയുക്തവുമായ ഒന്ന് എന്നാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്, വളർച്ചയുടെ പരിധി എന്നാൽ, പുനരുൽപ്പാദനവും സ്വാംശീകരിക്കുന്നതുമായ ഭൂമിയുടെ കഴിവുകൾക്കുള്ളിൽ ജീവിക്കുക എന്നാണ്. 'ആവശ്യങ്ങൾ' എന്ന ആശയം ലോകത്തിലെ ദരിദ്രർക്കുള്ള ഭക്ഷണം, വസ്ത്രം, പാർപ്പിടം, ജോലി തുടങ്ങിയ അവശ്യ ആവശ്യങ്ങൾക്കും വർത്തമാന കാലത്തും ഭാവിയിലുള്ളതുമായ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റാനുള്ള പരിസ്ഥിതിയുടെ കഴിവിന്റെ പരിധി (പാരിസ്ഥിതികവും സാങ്കേതികവും സാമൂഹികവും) എന്ന ആശയവും ഊന്നിപ്പറയുന്നു. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ പ്രധാന ലക്ഷ്യം വിഭവശോഷണം, പാരിസ്ഥിതിക തകർച്ച, സാംസ്കാരിക തകർച്ച, സാമൂഹിക അസ്ഥിരത എന്നിവ കുറയ്ക്കുന്ന ശാശ്വതവും സുരക്ഷിതവുമായ ഉപജീവനമാർഗങ്ങൾ നൽകിക്കൊണ്ട് ദരിദ്രരുടെ സമ്പൂർണ ദാരിദ്ര്യം ലഘൂകരിക്കുക എന്നതാണ്.

5. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ തൂണുകൾ

സുസ്ഥിര വികസനത്തിന് വ്യത്യസ്ത മണ്ഡലങ്ങളോ അളവുകളോ തൂണുകളോ ഉണ്ട്. ഇതിൽ സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രധാനപ്പെട്ട മൂന്ന് തൂണുകൾ ഇനിപ്പറയുന്നവയാണ്:

പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത

പാരിസ്ഥിതിക സുസ്ഥിരത ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെ സമഗ്രതയുമായും പ്രകൃതി പരിസ്ഥിതിയുടെ വഹിക്കാനുള്ള ശേഷിയുമായും ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പാരിസ്ഥിതിക സുസ്ഥിരതയ്ക്കായി, സുസ്ഥിരമായ തോതിൽ നാം പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്. അനിയന്ത്രിതമായ വളർച്ചയ്ക്കായുള്ള അന്വേഷണം ഭൗമവ്യവസ്ഥയിൽ എക്കാലത്തെയും വലിയ ആവശ്യങ്ങൾ അടിച്ചേൽപ്പിക്കുകയും ഈ പരിധികളിൽ കൂടുതൽ സമ്മർദ്ദം ചെലുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു, കാരണം സാങ്കേതിക പുരോഗതി ക്രമാതീതമായ വളർച്ചയെ പിന്തുണയ്ക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടേക്കാം. പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരതയിൽ നാം ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കേണ്ടതിന്റെ ഒരു ഉദാഹരണമാണ് കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ പ്രഭാവം. പാരിസ്ഥിതിക സുസ്ഥിരത സ്വമേധയാ സുസ്ഥിരവികസനം കൈവരിക്കില്ല, അതോടൊപ്പം സാമ്പത്തികവും സാമൂഹികവുമായ സുസ്ഥിരതയെ സന്തുലിതമാക്കേണ്ടതുണ്ട് .

പാരിസ്ഥിതിക സുസ്ഥിരതയിൽ അവശ്യ പാരിസ്ഥിതിക പ്രക്രിയകളുടെ പരിപാലനം അല്ലെങ്കിൽ മെച്ചപ്പെടുത്തൽ, ജൈവ വൈവിധ്യം ഉറപ്പാക്കൽ, പ്രകൃതി വിഭവ അടിത്തറ സംരക്ഷിക്കൽ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നു. പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത വികസനത്തിന് പ്രധാനമാണ്, കാരണം മനുഷ്യശരീരം പ്രകൃതിയുടെ ഭാഗമാണ്. ഭക്ഷ്യോൽപ്പാദനത്തിനും കുടിവെള്ളത്തിനും ഊർജത്തിനും മനുഷ്യജീവിതം പ്രകൃതി മൂലധനത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നു. വായുവിന്റെയും വെള്ളത്തിന്റെയും ഗുണനിലവാരം ആരോഗ്യത്തെ സാരമായി ബാധിക്കുന്നു. വികസ്വര രാജ്യങ്ങളിലെ വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന കാർഷിക-വ്യാവസായിക മലിനീകരണവും അപകടസാധ്യതകളും പാരിസ്ഥിതിക-ആരോഗ്യപ്രശ്നങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിച്ചു.

സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത

സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത ഭാവി ആവശ്യങ്ങൾക്ക് വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യാതെ അവശ്യ ഉപഭോഗ നിലവാരം തൃപ്തിപ്പെടുത്തുന്ന ഉൽപ്പാദന സമ്പ്രദായത്തെ നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. ഉൽപ്പാദനം, ഉപഭോഗം, വിതരണം എന്നിവയാണ് മൂന്ന് പ്രധാന സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ. മേൽപ്പറഞ്ഞ മൂന്ന് പ്രവർത്തനങ്ങളിലെയും സുസ്ഥിരതയില്ലായ്മയുടെ പ്രധാന കാരണങ്ങൾ പ്രകൃതി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള ന്യായമായ പരിധിക്കപ്പുറമുള്ള വിഭവങ്ങളുടെ ഉപയോഗം, ഉൽപ്പാദനത്തിലെ മൊത്തത്തിലുള്ള കാര്യക്ഷമതയില്ലായ്മ, അസമത്വ വിതരണം, ഉദാഹരണമായി സമ്പന്നർക്കും ദരിദ്രർക്കും ഉള്ള ആഗോള വരുമാനത്തിന്റെ വിതരണം എന്നിവയാണ്. അതിനാൽ, സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരതയ്ക്ക്,

സുസ്ഥിരതയുടെ മറ്റ് വശങ്ങൾ പരിഗണിക്കുമ്പോൾ, സാധ്യമായ ഏറ്റവും തുല്യവും സാമ്പത്തികവുമായ രീതിയിൽ തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കേണ്ടത് ആവശ്യമാണ്.

സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത

സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത എന്നത് തുല്യത, ശാക്തീകരണം, പ്രാപ്യത, പങ്കാളിത്തം, സാംസ്കാരിക ഐഡന്റിറ്റി, സ്ഥാപനപരമായ സ്ഥിരത എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള ആശയങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. വികസനം ആളുകളെക്കുറിച്ചായതിനാൽ ആളുകൾക്ക് പ്രാധാന്യം നൽകുന്ന സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. ദാരിദ്ര്യം, പാരിസ്ഥിതിക നാശം തുടങ്ങിയ സാമൂഹിക സാഹചര്യങ്ങൾ തമ്മിലുള്ള ബന്ധമായി ഇതിനെ കാണാം. സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത എന്നത് എല്ലാവരുടെയും ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റപ്പെടുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കലല്ല. പകരം, ഓരോരുത്തർക്കും അവർ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെങ്കിൽ, അവരുടെ ആവശ്യങ്ങൾ സാക്ഷാൽക്കരിക്കാനുള്ള കഴിവ് പ്രാപ്തമാക്കുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾ ഒരുക്കുകയാണ് ഇതിന്റെ ലക്ഷ്യം. ഈ ശേഷിയെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുന്ന എന്തും ഒരു തടസ്സമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു, സാമൂഹിക സുസ്ഥിരതയിലേക്ക് പുരോഗതി കൈവരിക്കുന്നതിന് വ്യക്തികൾക്കോ സംഘടനകൾക്കോ സമൂഹത്തിനോവേണ്ടിഅ ത്പരിഹരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന ലക്ഷ്യം കൈവരിക്കുന്നതിനുള്ള കമ്മ്യൂണിറ്റി അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള കൂട്ടായ പ്രവർത്തനത്തെ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നത് സാമൂഹിക സുസ്ഥിരതയിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

ചിത്രം 1: സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ മൂന്ന് തൂണുകൾ

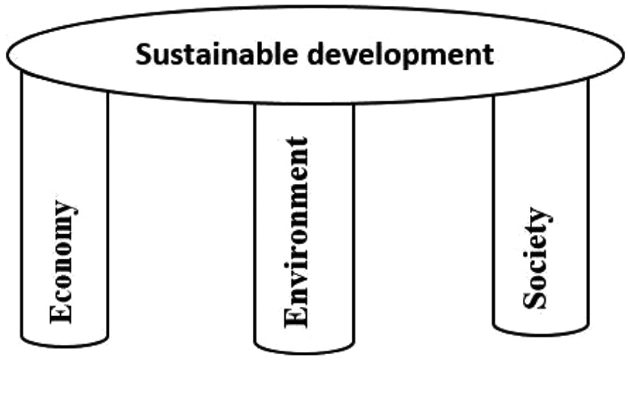

സുസ്ഥിരവികസനം ഉണ്ടാകണമെങ്കിൽ പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത, സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത, സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത എന്നിവ തമ്മിൽ സന്തുലിതാവസ്ഥ ഉണ്ടായിരിക്കണം.

സുസ്ഥിരവികസനം = സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത
+ സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത + പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത

മൂന്ന് തൂണുകളും സന്തുലിതാവസ്ഥയിലായിരിക്കുമ്പോൾ മാത്രമേ നമുക്ക് സുസ്ഥിരവികസനം സാധ്യമാകൂ. ഇവയിൽ ഏതെങ്കിലും രണ്ട് തൂണുകൾ

സന്തുലിതമായാൽ എന്ത് സംഭവിക്കുമെന്നതാണ് ചോദ്യം. അപ്പോൾ നമുക്ക് അതിനെ സുസ്ഥിര വികസനമെന്നോ സുസ്ഥിരതയെന്നോ വിളിക്കാമോ? ഇല്ല എന്നാണ് ഉത്തരം. ഉദാഹരണത്തിന്, കാർബൺ പുറന്തള്ളൽ കുറയ്ക്കൽ തീർച്ചയായും ഒരു പാരിസ്ഥിതിക പുരോഗതിയെയാണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത്, എന്നാൽ അത് സുസ്ഥിര വികസനമോ സുസ്ഥിരതയോ കൈവരിക്കുന്നില്ല. വിഷാംശം, പുകമഞ്ഞ് മുതലായ മറ്റ് നിരവധി വലിയ പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളുണ്ട്. കൂടാതെ, പാരിസ്ഥിതിക ഘടകങ്ങളോടൊപ്പം സാമ്പത്തികവും സാമൂഹികവുമായ ഘടകങ്ങളും പരിഗണിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

രണ്ട് തൂണുകൾ മാത്രം സന്തുലിതാവസ്ഥയിലായിരിക്കുമ്പോൾ ഉണ്ടാകുന്ന ഫലങ്ങൾ ഇനി പറയുന്നു.

- സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത + സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത = തുല്യത
- സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത + പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത = താങ്ങാനാവുന്നത്
- സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത + പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത = പ്രായോഗികം

ചിത്രം 2 : മൂന്ന് തൂണുകളുടെ വെൻ ഡയഗ്രം

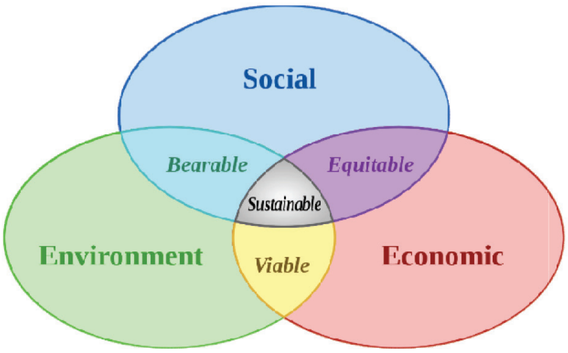

സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യം 15 പ്രകാരം ജൈവ വൈവിധ്യം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി ചില സമ്പന്ന രാജ്യങ്ങളുടെ പിന്തുണയോടെ വന്യജീവി സംരക്ഷിത ശേഖരം വർധിപ്പിച്ച കെനിയയുടെ ഉദാഹരണം എടുക്കുക. ഇത് റിസർവിൽ കൂടുതൽ വന്യമൃഗങ്ങളെ സൃഷ്ടിച്ചു. കൃഷിഭൂമിയിൽ മൃഗങ്ങൾ അതിക്രമിച്ച് കയറി മനുഷ്യ-മൃഗ സംഘർഷത്തിലേക്ക് നയിച്ചു. കർഷകരുടെ ഉപജീവനമാർഗം നഷ്ടപ്പെട്ടു. റിസർവിലെ വന്യമൃഗങ്ങളുടെ എണ്ണം വർധിച്ചതിനാൽ വിനോദസഞ്ചാരം അഭിവൃദ്ധി പ്രാപിച്ചപ്പോൾ, അതിൽ നിന്നുള്ള വരുമാനം കർഷകരിലേക്ക് എത്തിയില്ല.

മറ്റൊരു സന്ദർഭത്തിൽ, ചൈന ഉയർന്ന സാമ്പത്തിക വളർച്ചയുടെ പാതയിലേക്ക് നീങ്ങി. മൊത്തആഭ്യന്തര ഉൽപ്പാദനത്തിൽ (GDP - Gross Domestic Product) വലിയ വളർച്ച നേടി. ചൈനയിൽ മൂന്ന് ശതമാനം (3%) ജനങ്ങൾ മാത്രമാണ് ഇപ്പോൾ ദാരിദ്ര്യരേഖയ്ക്ക് താഴെയുള്ളത്. ഉയർന്ന തോതിലുള്ള മണ്ണൊലിപ്പ്, വായു, ജല മലിനീകരണം എന്നിവ ഇതിന്റെ ഫലമായുണ്ടായി.

ചൈനയുടെ വികസനം പാരിസ്ഥിതിക മാനം ത്യജിച്ചു, വരുമാനത്തിന്റെ ഗണ്യമായ ഭാഗം ആരോഗ്യസംരക്ഷണത്തിനും പരിസ്ഥിതി ദൂഷ്യം പരിഹരിക്കുന്നതിനും മാറ്റിവെക്കുന്നതിനു നിർബന്ധിതരായി. അതിനാൽ ഒന്നോ രണ്ടോ സ്തംഭങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നതിനുപകരം മൂന്ന് തൂണുകളുടെ സംയോജിത സമീപനമാണ് സ്വീകരിക്കേണ്ടത്.

ചരിത്രം

സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന സങ്കൽപ്പത്തിന്റെ ഉത്ഭവം 1960-കളിലാണ്. ശാസ്ത്രത്തിന്റെയും സാങ്കേതികവിദ്യയുടെയും പുരോഗതിക്കൊപ്പം വികസനം അതിവേഗം വർദ്ധിച്ചു. അത്ഭുതപൂർവമായ വ്യാവസായിക വാണിജ്യ വികാസം ഉണ്ടായി. ശാസ്ത്രീയവും സാങ്കേതികവുമായ പുരോഗതി പ്രകൃതി പരിസ്ഥിതിയെ തകർത്തു. രണ്ട് ആഗോള യുദ്ധങ്ങൾക്ക് ശേഷം, ദ്രുതഗതിയിലുള്ള ജനസംഖ്യാ വളർച്ച, മലിനീകരണം, വിഭവശോഷണം എന്നിവ പരിസ്ഥിതിയിലും മനുഷ്യജീവിതത്തിലും ചെലുത്തുന്ന സ്വാധീനത്തെക്കുറിച്ച് ആളുകളെ ബോധവാന്മാരാക്കുന്നു. 1970കളോടെ, നിലവിലുള്ള 'പുരോഗതി', 'വളർച്ച', 'വികസനം' എന്നീ ആശയങ്ങൾ വെല്ലുവിളിക്കപ്പെട്ടു. വികസനത്തിന്റെ/പുരോഗതിയുടെ വിമർശകർ പറയുന്നത്, വികസനം എന്ന ആശയംഒരു മിഥ്യാധാരണ ആണെന്നും ലോക ചരിത്രത്തിൽ ഒരിടത്തും മുകളിൽ പറഞ്ഞ മാനദണ്ഡങ്ങൾക്കനുസൃതമായി യഥാർത്ഥ മനുഷ്യ പുരോഗതി ഉണ്ടായിട്ടില്ലെന്നുമാണ്. റേച്ചൽ കാഴ്സന്റെ 'ദ സൈലന്റ് സ്പ്രിംഗ്', പോൾ എർലിച്ചിന്റെ 'ദി പോപ്പുലേഷൻ ബോംബ്', എഡ്വേഡ് ഗോൾഡ്സ്മിത്തിന്റെ 'അതിജീവനത്തിനായുള്ള ഒരു ബ്ലൂപ്രിന്റ്', ഇ.എഫ്. ഷൂമാക്കറുടെ 'സ്മാൾ ഈസ് ബ്യൂട്ടിഫുൾ' തുടങ്ങിയ പുസ്തകങ്ങൾ ഈ ചിന്താമാറ്റത്തിന് ആവശ്യമായ ആശയങ്ങൾ നൽകി.

1970-ൽ ആദ്യമായി ഭൗമദിനം ആചരിച്ചു. ഗ്രീൻപീസ്, ഫ്രണ്ട്സ് ഓഫ് ദ എർത്ത് തുടങ്ങിയ സർക്കാരിതര പരിസ്ഥിതി സംഘടനകൾ സ്ഥാപിക്കപ്പെടുകയും പരിസ്ഥിതി ഗ്രൂപ്പുകൾ കൂടുതൽ ശബ്ദമുയർത്തുകയും ചെയ്തു. സാമ്പത്തിക വളർച്ച മനുഷ്യരാശിയുടെയും ഭൂമിയുടെയും നിലനിൽപ്പിനെ അപകടത്തിലാക്കുമെന്ന ഭയം ഉള്ളതിനാൽ പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ ഗൗരവമായി കാണപ്പെട്ടു. പാരിസ്ഥിതിക ദുരന്തം വികസനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരു പുതിയ ചിന്താരീതിക്ക് നിർബന്ധിതമായി, ഇത് പരിധിയില്ലാത്ത സാമ്പത്തിക വളർച്ചക്ക് ബദലായി സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന സങ്കല്പത്തിന് സാധൂകരണം ലഭിക്കുന്നതിന് കാരണമായി.

1970-കളുടെ തുടക്കത്തിൽ 'വളർച്ചയുടെ പരിധികൾ' എന്ന പേരിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ക്ലബ് ഓഫ് റോമിന്റെ പ്രസിദ്ധമായ റിപ്പോർട്ട് ഉയർന്ന സാമ്പത്തിക വളർച്ചാ നിരക്ക് സാധ്യമാണോ എന്ന ചോദ്യത്തിന് ഒരു ചർച്ചയ്ക്ക് തുടക്കമിട്ടു. 1972-ൽ, 'മനുഷ്യ പരിസ്ഥിതി' സംബന്ധിച്ച ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ ആദ്യ സമ്മേളനം (സ്റ്റോക്ക്ഹോം) പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുകയും മനുഷ്യന്റെ പെരുമാറ്റവും പാരിസ്ഥിതിക പ്രശ്നങ്ങളും തമ്മിലുള്ള ബന്ധവും മനസിലാക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ സമ്മേളനം യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് എൻവയോൺമെന്റ് പ്രോഗ്രാം (UNEP) രൂപീകരിക്കുന്നതിലേക്കും

നയിച്ചു. 1983-ൽ ഐക്യരാഷ്ട്രസഭ പരിസ്ഥിതി ആഘാതത്തെക്കുറിച്ച് പഠിക്കാൻ വേൾഡ് കമ്മീഷൻ ഓൺ എൻവയോൺമെന്റ് ആൻഡ് ഡെവലപ്മെന്റ് (WCED) എന്ന പേരിൽ ഒരു കമ്മിറ്റിയെ നിയോഗിച്ചു. സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന ആശയം ജനകീയമാക്കുന്നതിൽ പ്രധാന പങ്കുവഹിച്ച ബ്രണ്ട്ലാൻഡ് കമ്മീഷൻ റിപ്പോർട്ട് 1987-ൽ 'നമ്മുടെ പൊതു ഭാവി' എന്ന തലക്കെട്ടിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. 1992-ൽ റിയോ ഡി ജനീറോയിൽ ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ പരിസ്ഥിതിയും വികസനവും കോൺഫറൻസ് നടന്നു. റിയോ പ്രഖ്യാപനത്തിലും അജണ്ട 21 ആക്ഷൻ പ്ലാനിലും സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ തത്ത്വങ്ങൾ രൂപീകരിക്കുകയും ഭാവി ചുമതലകൾക്കുള്ള ചട്ടക്കൂട് സ്ഥാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു ബദലായി, 1992-ൽ റിയോയിൽ നടന്ന ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ പരിസ്ഥിതിയും വികസനവും സംബന്ധിച്ച സമ്മേളനത്തിൽ നിന്ന് ഉയർന്നുവന്ന സമവായം ഒരു കമ്മ്യൂണിറ്റി അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള തന്ത്രം ശുപാർശ ചെയ്തു. 2000-ൽ യു എൻ മില്ലേനിയം ഡിക്ലറേഷൻ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. 2015-ൽ നിശ്ചയിച്ച എട്ട് സഹസ്രാബ്ദ വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (MDG - Millannium Development Goals) പ്രഖ്യാപനത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. സുസ്ഥിര വികസനത്തിനായുള്ള യു എൻ 2030 അജണ്ട പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു, 17 സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (SDG - Sustainable Development Goals) സ്ഥാപിച്ചു, അത് 2030 ഓടെ കൈവരിക്കണം.

SDG-കൾ MDG-കളിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമാണ്. എം ഡി ജി കൾ വികസ്വര രാജ്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ചു, പാശ്ചാത്യ രാജ്യങ്ങൾക്ക് ദരിദ്രരാജ്യങ്ങളെ സഹായിക്കേണ്ടിവന്നു. SDG-കൾക്ക് എല്ലാ രാജ്യങ്ങൾക്കും ബാധകമായ ഒരു സാർവത്രിക അജണ്ടയുണ്ട്. 'ആരെയും പിന്നിലാക്കരുത്' എന്നതാണ് എസ് ഡി ജികളുടെ മുദ്രാവാക്യം. 17 ഗോളുകൾ ഉണ്ട്, അവയെല്ലാം പരസ്പരം ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇതിന് നയപരമായ യോജിപ്പും പരസ്പര സഹകരണവും ആവശ്യമാണ്. ഒരു നയം രൂപീകരിക്കുമ്പോൾ അത് മറ്റൊരു നയത്തെ ബാധിക്കരുത്.

സ്ഥാപനങ്ങൾ

ഒരു സ്ഥാപനം എന്താണെന്ന് ഇപ്പോൾ നമ്മൾ പഠിക്കും. ഒരു സംഘടിത ഘടനയ്ക്കുള്ളിൽ നിർദ്ദിഷ്ട സ്ഥാനങ്ങൾ, പ്രവർത്തനങ്ങൾ, റോളുകൾ എന്നിവയുള്ളതും നിയുക്തരായ ആളുകളുടെ ആന്തരിക റോളുകളും ബന്ധങ്ങളും, അവകാശങ്ങളും കടമകളും, ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് ഒരു സ്ഥാപനം. ഡഗ്ലസ് നോർത്തിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, സാമൂഹികവും രാഷ്ട്രീയവും സാമ്പത്തികവുമായ ബന്ധങ്ങൾ സംഘടിപ്പിക്കുന്ന ഔപചാരികവും അനൗപചാരികവുമായ നിയമങ്ങളാണ് സ്ഥാപനങ്ങൾ. ഉദാഹരണത്തിന്, സർക്കാർ ഒരു സ്ഥാപനമാണ്. സ്ഥാപനങ്ങളും സംഘടനകളും പര്യായമാണോ? അല്ല, സ്ഥാപനങ്ങൾ 'കളിയുടെ നിയമങ്ങൾ' എന്ന അർത്ഥത്തിലും ഓർഗനൈസേഷനുകൾ 'ഞങ്ങൾ എങ്ങനെ കളിക്കാൻ സ്വയം രൂപപ്പെടുത്തുന്നു' എന്നരീതിയിലും വ്യത്യസ്തരാണ്. ഓർഗനൈസേഷനുകൾ രൂപപ്പെടുത്തുന്നത് സ്ഥാപനങ്ങളാണ്, അതാകട്ടെ, സ്ഥാപനപരമായ മാറ്റത്തിന് രൂപം നൽകുന്നു. ഒരു പൊതു ആവശ്യത്തിനായി വ്യക്തികളുടെ ഗ്രൂപ്പുകളാൽ സംഘടിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഭൗതിക രൂപങ്ങളാണ് ഓർഗനൈസേഷനുകൾ.

ഔപചാരിക സ്ഥാപനങ്ങൾ, അനൗപചാരിക സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിങ്ങനെ രണ്ട് തരത്തിലുള്ള സ്ഥാപനങ്ങൾ ഉണ്ട്. ഔപചാരിക സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് മൂന്നാം കക്ഷികൾ നടപ്പിലാക്കുന്ന എഴുതപ്പെട്ട നിയമങ്ങൾ, നിയന്ത്രണങ്ങൾ, നിയമ ഉടമ്പടികൾ, കരാറുകൾ, ഭരണഘടനകൾ എന്നിവ ഉണ്ടായിരിക്കും. അനൗപചാരിക സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് സാധാരണയായി അലിഖിത മാനദണ്ഡങ്ങൾ, നടപടിക്രമങ്ങൾ, കൺവെൻഷനുകൾ, പാരമ്പര്യങ്ങൾ എന്നിവ പലപ്പോഴും സംസ്കാരത്തിൽ ഉൾച്ചേർന്നിരിക്കുന്നു. അവ പ്രവർത്തിക്കുന്ന സന്ദർഭത്തെ ആശ്രയിച്ച് സ്ഥാപനങ്ങൾ താരതമ്യേന ശക്തവും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും അല്ലെങ്കിൽ ദുർബലവും വിവേചനപരവും ആയിരിക്കും.

ഒ ഇ വില്യംസൺ വിവിധ തലങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി സ്ഥാപനങ്ങളെ തരംതിരിച്ചു. ദരിദ്ര രാജ്യങ്ങളിൽ താമസിക്കുന്ന ആളുകൾക്ക് പ്രസക്തമായ പരമ്പരാഗത സ്ഥാപനങ്ങളാണ് ലെവൽ വൺ സ്ഥാപനങ്ങൾ. അവ സാമൂഹിക മാനദണ്ഡങ്ങൾ, ആചാരങ്ങൾ, പാരമ്പര്യങ്ങൾ എന്നിവയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള അനൗപചാരിക സ്ഥാപനങ്ങളാണ്. ഗവൺമെന്റിന്റെ എക്സിക്യൂട്ടീവ്, ലെജിസ്ലേറ്റീവ്, ജുഡീഷ്യൽ, ബ്യൂറോക്രാറ്റിക് പ്രവർത്തനങ്ങളും അതുപോലെ തന്നെ ഗവൺമെന്റിന്റെ വിവിധ തലങ്ങളിലുള്ള അധികാരങ്ങളുടെ വിതരണവും (ഫെഡറലിസം) ഉൾപ്പെടുന്ന ഔപചാരിക സ്ഥാപനങ്ങളാണ് ലെവൽ രണ്ട് സ്ഥാപനങ്ങൾ. മൂന്നാമത്തെ തലത്തിലാണ് ഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്നത്. ഈ സ്ഥാപനങ്ങൾ പ്രോത്സാഹനങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു, അതുവഴി ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ ഭരണഘടന സജ്ജീകരിക്കുകയും പ്രാദേശിക അല്ലെങ്കിൽ ദേശീയ ഗവൺമെന്റ്, സംസ്ഥാന ഏജൻസികൾ, എൻജിഒകൾ മുതലായവ പോലുള്ള ചില ഓർഗനൈസേഷനുകൾ കെട്ടിപ്പടുക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അവസാനമായി, ലെവൽ നാല് സ്ഥാപനങ്ങൾ വിലകളിലൂടെയോ അളവുകളിലൂടെയോ സംഭവിക്കുന്ന ക്രമീകരണത്തിന്റെ വ്യാപ്തി നിർവചിക്കുന്നു, വിഭവവിന്യാസ രീതി മുതലായവ വ്യക്തമാക്കുന്നു.

ഉൽപ്പാദന പ്രവർത്തനങ്ങൾ സ്ഥിരമായി തുടരുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് വിഭവങ്ങൾ സമാഹരിക്കുക, അവയുടെ ഉപയോഗം നിയന്ത്രിക്കുക തുടങ്ങിയ നിരവധി കാര്യങ്ങൾക്ക് സ്ഥാപനങ്ങൾ ആവശ്യമാണ്. തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് പുറമെ ഗ്രാമങ്ങളിലും നഗരങ്ങളിലും നിരവധി സ്ഥാപനങ്ങൾ സജീവമാണ്. ക്ലബ്ബുകൾ, സർവീസ് ഓർഗനൈസേഷനുകൾ, റസിഡൻഷ്യൽ അസോസിയേഷനുകൾ, നെൽവയൽ കമ്മിറ്റികൾ, ജല ഉപയോക്താക്കളുടെ സംഘടനകൾ, കുടുംബശ്രീ തുടങ്ങിയവയുണ്ട്. പ്രാദേശിക തലത്തിലുള്ള ആസൂത്രണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട നിരവധി സ്ഥാപനങ്ങളുമുണ്ട്. കൂടാതെ, ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങൾ കാര്യക്ഷമവും സുസ്ഥിരവുമായ ഉപയോഗത്തിനായി പ്രാദേശിക സ്ഥാപനങ്ങൾ വഴി ലൊക്കേഷൻ അധിഷ്ഠിത വിജ്ഞാനം ടാപ്പുചെയ്യുന്നതിന് മികച്ച രീതിയിൽ സജ്ജീകരിക്കാനാകും. പ്രാദേശിക വിഭവങ്ങളുടെ നിലയിലുള്ള മാറ്റങ്ങൾ നിരീക്ഷിക്കാനും അവർക്ക് കഴിയും. റിസോഴ്സ് മാനേജ്മെന്റ് വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിന് പ്രാദേശിക സ്ഥാപനങ്ങൾ വഴിയൊരുക്കുന്നു. പാറഖനനം, ജലസേചനം, മണൽ ഖനനം എന്നിവയെ ചൊല്ലിയുള്ള ഇത്തരം സംഘർഷങ്ങൾ പല തദ്ദേശസ്ഥാപന അധികാരപരിധിയിലും സാധാരണമാണ്. മരം നടൽ, പ്ലാസ്റ്റിക് നീക്കം ചെയ്യൽ തുടങ്ങിയ വ്യക്തിഗത

സംരംഭങ്ങൾക്ക് പരിമിതികളുണ്ട്. വിവിധ സംഘടനകളുടെ രൂപീകരണത്തിലൂടെ ഇത്തരം പ്രവർത്തനങ്ങളെ സ്ഥാപനവൽക്കരിച്ചാൽ അവ സ്ഥായിയായി നിലനിൽക്കും. സങ്കുചിത താൽപ്പര്യങ്ങൾ ഉപേക്ഷിക്കാനും പൊതുതാൽപ്പര്യവുമായി താദാത്മ്യം പ്രാപിക്കാനും ആളുകളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് നിയമപരമായ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് കഴിയും. നിർദ്ദേശങ്ങളും നിബന്ധനകളും പാലിക്കുന്നത് ഉറപ്പാക്കാൻ അവർക്ക് സാധിക്കും. സുസ്ഥിരത പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് നല്ല ഭരണവും മികച്ച പൊതു മാനേജ്മെന്റും ആവശ്യമാണ്. കേരളത്തിലെ ശക്തവും വ്യാപകവുമായ സ്ഥാപന സംവിധാനങ്ങൾക്ക് ദുരന്തങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിലും പകർച്ചവ്യാധിയുടെ ആഘാതം കുറയ്ക്കുന്നതിലും പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കാൻ കഴിഞ്ഞു.

6. എന്തുകൊണ്ട് പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ?

സുസ്ഥിര വികസനത്തിൽ ഒരു സ്ഥാപനമെന്ന നിലയിൽ പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. സുസ്ഥിര വികസനത്തിനായി ഉൽപ്പാദന പ്രവർത്തനത്തിനുള്ള ദീർഘകാല അടിത്തറ നിലനിർത്തുന്നതിനും വിഭവങ്ങൾ സമാഹരിക്കാനും അവയുടെ ഉപയോഗം ബോധപൂർവ്വം നിയന്ത്രിക്കാനും പ്രാദേശിക ഭരണകൂടത്തിന് കഴിയും. ഏറ്റവും കാര്യക്ഷമവും സുസ്ഥിരവുമായി ഉപയോഗിക്കാവുന്ന ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള പ്രദേശത്തിന്റെ നിർദ്ദിഷ്ട അറിവിന്റെ പ്രയോജനം പ്രാദേശിക സർക്കാരിനുണ്ട്. വിഭവങ്ങൾ പ്രാദേശികതലത്തിൽ നിരീക്ഷിക്കുന്നത് പ്രവർത്തനം വളരെ വേഗമേറിയതും ചെലവ് കുറഞ്ഞതുമാക്കാൻ സഹായിക്കുന്നു. പ്രാദേശിക ഭരണകൂടത്തിന് പലപ്പോഴും റിസോഴ്സ് മാനേജ്മെന്റ് വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ പരിഹരിക്കാൻ കഴിയിയണമെന്നില്ല, അത്തരം പൊരുത്തക്കേടുകളെല്ലാം ഉയർന്ന തലങ്ങളിൽ കൈകാര്യം ചെയുമ്പോൾ അന്തിമഫലം പലപ്പോഴും സാവധാനവും ഉചിതമല്ലാത്തതുമായിത്തീരുന്നു.

പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം ജനങ്ങളോട് ഏറ്റവും അടുത്താണ്. പഞ്ചായത്ത് അല്ലെങ്കിൽ മുനിസിപ്പൽ ഓഫീസുകൾ പലപ്പോഴും സർക്കാരിന്റെ മറ്റ് തലങ്ങളേക്കാൾ ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായി തദ്ദേശവാസികളുമായി അടുത്താണ്. അത്തരം ഓഫീസുകളിലേക്കുള്ള പ്രാപ്യത പാവപ്പെട്ട ആളുകൾക്ക് വളരെ എളുപ്പമാണ്. പ്രാദേശിക ജനപ്രതിനിധിയുടെ ഉത്തരവാദിത്തം വാർഡ്, പഞ്ചായത്ത്, മുനിസിപ്പൽ തലത്തിലാണ്. സംസ്ഥാന, ദേശീയ തലവുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ അവർക്ക് വളരെ ചെറിയ നിയോജക മണ്ഡലമോ അധികാരപരിധിയോ ആണുള്ളത്, ഇത് പ്രാദേശിക വിഷയങ്ങളിലോ സാമൂഹിക- നിർദ്ദിഷ്ടമായ കാര്യങ്ങളിലോ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കാൻ അവരെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നു. പഞ്ചായത്ത് അംഗങ്ങളോ കൗൺസിലർമാരോ ഒരു പ്രത്യേക വാർഡിന്റെ ആവശ്യങ്ങളും താൽപ്പര്യങ്ങളും നിറവേറ്റണം എന്നതാണ് വാർഡ് പ്രാതിനിധ്യ സമ്പ്രദായം അർത്ഥമാക്കുന്നത്. പ്രാദേശിക പങ്കാളിത്തം വർധിപ്പിച്ച് വികസനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് പ്രാദേശിക സർക്കാരിന് കഴിവുണ്ട്, അവരുടെ പ്രവർത്തനക്ഷമത കേന്ദ്ര സർക്കാരിനേക്കാൾ വലുതായിരിക്കും. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന് ഗുണഭോക്താക്കളുമായും സാമൂഹികവിഭാഗങ്ങളുമായും നിരന്തരമായ ഇടപെടൽ ആവശ്യമാണ്. നേതൃത്വ വികസനം, സ്ഥാപനപരമായ

ശേഷി-വർദ്ധന, ആസൂത്രണത്തിലെ പൊതു പങ്കാളിത്തം, പ്രോജക്ട് നടപ്പിലാക്കൽ, വൈരുദ്ധ്യങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുക എന്നീ നിലയിൽ സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെയും കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെയും പരിപാടികൾ അല്ലെങ്കിൽ പദ്ധതികൾ നടപ്പിലാക്കുന്ന ഏജൻസിയായി പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന്റെ കാരണം ഇതാണ്. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കെല്ലാം പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ നടത്തുന്ന പതിവ് പ്രവർത്തനങ്ങളുമായി നേരിട്ടോ അല്ലാതെയോ ബന്ധപ്പെട്ട ലക്ഷ്യങ്ങളുണ്ട്. ഈ അർത്ഥത്തിൽ പ്രാദേശിക ഗവൺമെന്റുകൾ പ്രാദേശിക തലത്തിൽ നയരൂപീകരണക്കാരും മാറ്റത്തിന്റെ ഉത്തേജകങ്ങളും ആഗോള ലക്ഷ്യങ്ങളെ പ്രാദേശിക സമൂഹവുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് ഏറ്റവും അനുയോജ്യമായ ഗവൺമെന്റിന്റെ തലവുമാണ്.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന ആശയവും ചരിത്രവും, സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക-പാരിസ്ഥിതിക വികാസവും മാറ്റങ്ങളും.
2. സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന ആശയം രൂപപ്പെടാനുണ്ടായ സാഹചര്യവും ചിന്തകരുടെ അഭിപ്രായവും.
3. പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത, സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരത, സാമൂഹിക സുസ്ഥിരത എന്നിവ തമ്മിലുള്ള സന്തുലിതാവസ്ഥ.
4. സുസ്ഥിര വികസനത്തിൽ ഒരു സ്ഥാപനമെന്ന നിലയിൽ പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം വഹിക്കുന്ന പ്രധാന പങ്ക്.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ എസ് ഡി ജി യിൽ എത്ര ഗോളുകൾ ആണുള്ളത്?
2. എസ് ഡി ജി ഗോളിൽ എത്രാമത്തേതാണ് ജൈവ വൈവിധ്യം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ളത്?
3. ആദ്യമായി ഭൗമദിനം ആചരിച്ച വർഷം?
4. 1972-ൽ, "മനുഷ്യ പരിസ്ഥിതി" സംബന്ധിച്ച ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ ആദ്യ സമ്മേളനം നടന്ന സ്ഥലം ഏത്?

II. **ഒന്നോ രണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക** (രണ്ട്മാർക്ക് വീതം)

1. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ ഏറ്റവും പ്രചാരമുള്ളതും വ്യാപകമായി ഉപയോഗിക്കുന്നതുമായ നിർവചനം ഏതു റിപ്പോർട്ടിലാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്?
2. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ തൂണുകൾ ഏതെല്ലാം?

3. UNEP യുടെ പൂർണ്ണരൂപം എന്ത്?

4. MDG യുടെ പൂർണ്ണരൂപം എന്ത്?

III. **ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (അഞ്ച്മാർക്ക് വീതം)

1. സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന ആശയം വ്യക്തമാക്കുക.

2. പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരത എന്നാൽ എന്ത്?

3. സുസ്ഥിര വികസനത്തിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ പങ്ക് വിശദമാക്കുക.

4. സുസ്ഥിരവികസനത്തിന്റെ മൂന്ന് ഘടകങ്ങളും തമ്മിൽ സന്തുലിതാവസ്ഥ ഉണ്ടായിരിക്കണം എന്ന് പറയുന്നതിന്റെ ആശയം വ്യക്തമാക്കുക.

7. സംഗ്രഹം

സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ സന്ദർഭവും ആശയവും, അതിന്റെ പ്രധാന ഘടകങ്ങൾ, ചരിത്രം, അത് സാക്ഷാൽക്കരിക്കുന്നതിൽ തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പങ്ക് എന്നിവ ഈ യൂണിറ്റ് ചർച്ച ചെയ്യുന്നു. പ്രാദേശിക, സംസ്ഥാന, ദേശീയ തലങ്ങളിൽ നയരൂപീകരണത്തിന് ഉപയോഗപ്രദമായ ഒരു ഉപകരണം ഈ ആശയം നൽകുന്നു. എപ്പോൾ പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കിയാലും പരിസ്ഥിതിക്ക് ഒരു ദോഷവും വരുത്തുന്നില്ലെന്നും പദ്ധതികൾ മുടങ്ങാതെ ദീർഘകാലം തുടരുമെന്നും ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്. കൂടാതെ, സുസ്ഥിരത എന്നത് പരിസ്ഥിതിയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഒരു ആശയം മാത്രമല്ല, എല്ലാ മാനുഷിക മേഖലകളിലും പ്രസക്തമായി കാണാൻ കഴിയും. ഉദാഹരണത്തിന്, ഞങ്ങൾ ഒരു കുടിവെള്ള പദ്ധതി ആസൂത്രണം ചെയ്താൽ, അതിന്റെ സുസ്ഥിരത ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനായി, വർഷം മുഴുവനും ജലലഭ്യതയുള്ള സ്ഥലത്ത് ഞങ്ങൾ ഒരു കിണർ കുഴിക്കും. ഉപഭോക്തൃ ഫീസ് ശേഖരിക്കുകയും അവശ്യമായ അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ നടത്തുകയും ചെയ്യുന്ന സ്ഥാപനങ്ങൾ സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ട് പദ്ധതി ആരുടെ പ്രയോജനത്തിനായി ആരംഭിക്കുന്നുവോ ആ ആളുകൾ അതിന്റെ നിർവ്വഹണത്തിലും ഭാവി മാനേജ്മെന്റിലും ഒരു പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നുവെന്നും ഉറപ്പാക്കുന്നു. പ്രാദേശിക തലത്തിൽ ഒരു വികസന ഇടപെടൽ ആസൂത്രണം ചെയ്യപ്പെടുമ്പോഴെല്ലാം, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ജനപ്രതിനിധികൾ അധികാരത്തിലിരിക്കുന്ന കാലഘട്ടത്തിനപ്പുറം അതിന് ദീർഘകാല വീക്ഷണം ഉണ്ടെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

8. അവലംബം/ അധിക വായനയ്ക്ക്

1. ബ്രുണ്ട്‌ലാൻഡ് കമ്മീഷൻ റിപ്പോർട്ട് (1987) പരിസ്ഥിതിയും വികസനവും സംബന്ധിച്ച ലോക കമ്മീഷൻ, നമ്മുടെ പൊതു ഭാവി , ഓക്സ്ഫോർഡ് യൂണിവേഴ്സിറ്റി പ്രസ്സ്, ഓക്സ്ഫോർഡ്.

2. ഡു പിസാനി, ജെഎ (2006). സുസ്ഥിരവികസനം - ആശയത്തിന്റെ ചരിത്ര പരമായ വേരുകൾ. എൻവയോൺമെന്റൽ സയൻസസ് , 3 (2), 83-96.

ശ്രീനാരായണ ഗുരു ഓപ്പൺ യൂണിവേഴ്സിറ്റി

അധികാര വികേന്ദ്രീകരണവും പ്രാദേശിക ഭരണ നിർവഹണവും

സർട്ടിഫിക്കറ്റ് പ്രോഗ്രാം

എൽ എസ് ജി - 03

ആസൂത്രണവും വികസനവും

ബ്ലോക്ക് - 2

കേരളത്തിലെ സുസ്ഥിര വികസനം

യൂണിറ്റ് - 2

കേരള വികസനമാതൃകയും വെല്ലുവിളികളും

(യൂണിറ്റ് കോഡ് : 03-02-02)

കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ (കില)

KILA

കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് ഡിജിറ്റൽ സയൻസസ് ഇന്നൊവേഷൻ ആന്റ് ടെക്നോളജി

DIGITAL UNIVERSITY KERALA

Curating a responsible digital world

യൂണിറ്റ് 2

കേരള വികസനമാതൃകയും വെല്ലുവിളികളും

1.	പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ	19
2.	സൂചനാപദങ്ങൾ	19
3.	ആമുഖം	20
4.	കേരള വികസന മാതൃക	20
5.	ചരിത്രപരമായ ഘട്ടങ്ങൾ	21
6.	ലോകം, ഇന്ത്യ, കേരളം: ഒരു താരതമ്യ വിശകലനം	21
7.	സംഗ്രഹം	32
8.	അവലംബം /അധിക വായനയ്ക്ക്	32

കേരള വികസനമാതൃകയും വെല്ലുവിളികളും

1. പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ

ഈ യൂണിറ്റ് പഠിച്ച് കഴിയുമ്പോൾ പഠിതാക്കൾക്ക് ഇനി പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനായുള്ള കാര്യശേഷി ഉണ്ടാകുന്നതാണ്.

1. സാമൂഹിക രംഗത്ത് കേരളം കൈവരിച്ച നേട്ടങ്ങളെക്കുറിച്ചും അത് നില നിർത്തുന്നതിൽ നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികളെക്കുറിച്ചും പഠിതാക്കൾക്ക് വിശ ദീകരിക്കാൻ കഴിയുക.
2. കേരള വികസന മാതൃകയുടെ പ്രത്യേകതകൾ വിശദമാക്കാൻ സാധിക്കുക.
3. സ്വാതന്ത്ര്യത്തിന് മുൻപും ശേഷവും കേരള സമൂഹത്തിലുണ്ടായ മാറ്റങ്ങളെ ക്കുറിച്ച് പറയാൻ കഴിയുക.
4. ഐക്യകേരള രൂപീകരണത്തിനുശേഷം കേരളത്തിലുണ്ടായ വികസനത്തി നെക്കുറിച്ച് വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുക.
5. കേരളവികസന മാതൃക നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികളും അതിന്റെ കാരണങ്ങളും പ്രതിപാദിക്കാൻ കഴിയുക.

2. സൂചനാപദങ്ങൾ

1. **കേരള വികസന മാതൃക:** സാക്ഷരത, ആയുർദൈർഘ്യം, ശിശുമരണനിരക്ക്, ജനനനിരക്ക് തുടങ്ങിയ സാമൂഹിക സൂചകങ്ങളിലെ നേട്ടങ്ങളും താരതമ്യേന മെച്ചപ്പെട്ട നിലവാരവും അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിലും ഊന്നിയുള്ള വികസന മാതൃക.
2. **കേരള വികസനം – CDS പഠന റിപ്പോർട്ട്:** കേരളത്തെ പരാമർശിക്കുന്ന തിര ഞ്ഞെടുത്ത വിഷയങ്ങളുടെ പഠനത്തിൽ, വരുമാനം, വ്യാവസായികവൽക്കര ണം, തൊഴിൽ എന്നിവയിൽ താരതമ്യേന താഴ്ന്ന നിലവാരം പുലർത്തുമ്പോഴും ഉയർന്ന മാനുഷിക കഴിവുകൾ കേരളത്തിനുണ്ടെന്ന് കണ്ടെത്തി.

3. **'പുതിയ' കേരള മോഡൽ:** ജനപങ്കാളിത്ത ഭരണം, ആസൂത്രണം, വികസനം എന്നീ ആശയങ്ങളിൽ അധിഷ്ഠിതമായ ജനാധിപത്യ അധികാര വികേന്ദ്രീകരണം, പ്രാദേശിക ഭരണസംവിധാനം.

3. ആമുഖം

സുസ്ഥിര വികസനം എന്താണെന്നും അതിന്റെ ഘടകങ്ങളെക്കുറിച്ചും നമ്മൾ മനസിലാക്കി. ഈ ഭാഗത്തിൽ, താരതമ്യേന ദുർബലമായ സാമ്പത്തിക അടിത്തറയുള്ള കേരളത്തിന്റെ വികസനത്തിന്റെ സവിശേഷ സ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ചാണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. സാമ്പത്തിക വികസനത്തിന്റെ ഫലമായി ആരോഗ്യം, സാക്ഷരത, വിദ്യാഭ്യാസം എന്നിവയിൽ പുരോഗതി കാണുകയും ജനങ്ങളുടെ വരുമാനം വർദ്ധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നതാണ് പൊതുവായ പ്രവണത. മറ്റൊരു വിധത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ, സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയിൽ മതിയായ മിച്ചം സൃഷ്ടിച്ചതിനുശേഷം മാത്രമേ ആ മിച്ചം വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യം തുടങ്ങിയ മേഖലകളെ ശക്തിപ്പെടുത്താനും പെൻഷനുകൾ, സബ്സിഡികൾ തുടങ്ങിയ മറ്റ് തരത്തിലുള്ള ക്ഷേമ വ്യവസ്ഥകളിൽ ഏർപ്പെടാനും ഉപയോഗിക്കാൻ കഴിയൂ. പകരം തികച്ചും വ്യത്യസ്തമായ പാതയാണ് കേരളം പിന്തുടരുന്നത്.

4. കേരള വികസന മാതൃക

സാക്ഷരത, ആയുർദൈർഘ്യം, ശിശുമരണനിരക്ക്, ജനനനിരക്ക് തുടങ്ങിയ സാമൂഹിക സൂചകങ്ങളിലെ നേട്ടങ്ങളും താരതമ്യേന മെച്ചപ്പെട്ട നിലവാരവും അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിലും ഊന്നിയുള്ളതാണ് കേരളത്തിന്റെ വികസന മാതൃക. കേരളത്തിന്റെ സാമൂഹിക സൂചകങ്ങൾ പല വികസിത രാജ്യങ്ങളുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. സാമൂഹികനീതി മാതൃകയായി ഇതിനെ പലപ്പോഴും വിശേഷിപ്പിക്കാറുണ്ട്. നൊബേൽ ജേതാവായ അമർത്യ സെന്നും ഴാങ് ദ്രെസ്സെ (Jean Dreze) യും ചേർന്ന് രചിച്ച 'An Uncertain Glory: India and its Contradictions' എന്ന പുസ്തകത്തിൽ, ഇന്ത്യയിലെ മറ്റ് പല സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് താരതമ്യേന കുറഞ്ഞ വരുമാനത്തിലാണ് കേരളം ഉയർന്ന സാമൂഹിക വികസനം കൈവരിച്ചതെന്ന് ചൂണ്ടിക്കാട്ടിയിട്ടുണ്ട്. 1975-ൽ 'സെന്റർ ഫോർ ഡെവലപ്മെന്റ് സ്റ്റഡീസ്' (CDS) നടത്തിയ 'ദാരിദ്ര്യം, തൊഴിലില്ലായ്മ, വികസന നയം': കേരളത്തെ പരാമർശിക്കുന്ന തിരഞ്ഞെടുത്ത വിഷയങ്ങളുടെ പഠനത്തിൽ, വരുമാനം, വ്യാവസായികവൽക്കരണം, തൊഴിൽ എന്നിവയിൽ താരതമ്യേന താഴ്ന്ന നിലവാരം പുലർത്തുമ്പോഴും ഉയർന്ന മാനവ ശേഷി കേരളത്തിനുണ്ടെന്ന് കണ്ടെത്തി. 1980-കളിലെ കേരളത്തിന്റെ ഈ അനുഭവത്തെ വികസനത്തിന്റെ കേരള മോഡൽ എന്ന് വിളിക്കുകയും മറ്റുള്ളവർ പ്രശംസിക്കുകയും ചെയ്തു. 1990-കളിലെ സാമ്പത്തിക പ്രതിസന്ധിയുടെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ കേരള മാതൃകാ വികസനം വിമർശനത്തിനിരയായി, പലരും അതിന്റെ പ്രവർത്തനക്ഷമതയെ ചോദ്യം ചെയ്തു. കേരള മോഡൽ എന്ന പദത്തിന്റെ സൃഷ്ടി CDS-നും അമർത്യ സെന്നിനും അവകാശപ്പെട്ടതാണ്. കേരള വികസനം മാതൃകയാണോ അതോ അനുഭവം മാത്രമാണോ എന്നത് തർക്കവിഷയമാണ്.

5. ചരിത്രപരമായ ഘട്ടങ്ങൾ

പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിൽ തന്നെ കേരള മാതൃകയുടെ അടയാളം നമുക്ക് കണ്ടെത്താനാകും. പത്തൊൻപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ രണ്ടാം പകുതിയിൽ ബഹുജനസാക്ഷരത ത്വരിതഗതിയിലാകാൻ തുടങ്ങി. 19-ആം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ അവസാനത്തിൽ തിരുവിതാംകൂർ, കൊച്ചി നാട്ടുരാജ്യങ്ങളിൽ കൂടുതൽ ദൃശ്യമായിരുന്ന കേരളത്തിലെ വികസന മാതൃകയുടെ ഒരു പ്രധാന ഘടകവും നിർണായക കാരണവുമായി ബഹുജന സാക്ഷരത കണക്കാക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. സാമൂഹിക-മത പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങളുടെ ആവിർഭാവവും കാർഷിക സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ വിപുലമായ വാണിജ്യവൽക്കരണവുമാണ് അത്തരം മാറ്റത്തിന് കാരണമായ പൊതുനയമെന്ന് ചില മുൻകാല പഠനങ്ങളിലെ നിഗമനം.

സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനു മുമ്പുള്ള കാലഘട്ടം

ബ്രിട്ടീഷ് കൊളോണിയൽ ഭരണത്തിൻ കീഴിലുള്ള കേരളത്തിന് മൂന്ന് പ്രദേശങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു, ബ്രിട്ടീഷ് ഇന്ത്യയിലെ മദ്രാസിന്റെ ഭാഗമായ മലബാർ, തിരുവിതാംകൂർ, കൊച്ചി. ഈ സംസ്ഥാനങ്ങൾ പ്രാദേശിക രാജാക്കന്മാരുടെ നിയന്ത്രണത്തിലായിരുന്നുവെങ്കിലും, അവർക്ക് ബ്രിട്ടീഷ് പരമാധികാരത്തിന്റെ കീഴിലാണ് പ്രവർത്തിക്കേണ്ടി വന്നത്. ഈ മൂന്ന് പ്രദേശങ്ങളുടെയും കാർഷിക ഘടന വ്യത്യസ്തവും അതോടൊപ്പം സമ്പദ്ഘടനയിൽ ദൂരവ്യാപകമായ സ്വാധീനവും ചെലുത്തി. ഇക്കാലയളവിൽ ഏർപ്പെടുത്തിയ ഭൂനികുതി പണമായി അടയ്ക്കേണ്ടി വന്നു. തിരുവിതാംകൂറിൽ, ഭൂമിയുടെ ഗണ്യമായ ഒരു ഭാഗം സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ളതും കുടിയാൻമാർ കൃഷി ചെയ്തുതുമാണ്. പിന്നീട് 1865-ൽ തിരുവിതാംകൂർ സർക്കാർ പുറപ്പെടുവിച്ച രാജകീയ വിളംബരത്തിലൂടെ കുടിയാന്മാർക്ക് ഉടമസ്ഥാവകാശം ലഭിച്ചു.

കർഷകരുടെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള ഭൂമി വർദ്ധിച്ചതോടെ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ വരുമാന അടിത്തറ മെച്ചപ്പെട്ടു. 1909-ൽ സമാനമായ ഒരു പ്രഖ്യാപനത്തോടെ കൊച്ചിയിൽ കുടിയാന്മാർക്ക് ഉടമസ്ഥാവകാശം ലഭിച്ചു. തിരുവിതാംകൂറിലെ പോലെ ഈ വിളംബരത്തിന്റെ സ്വാധീനം ശ്രദ്ധേയമായിരുന്നില്ല, കാരണം കൊച്ചിയിൽ സംസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥതയിലുള്ള കൃഷിഭൂമി വളരെ കുറവായിരുന്നു.

തിരുവിതാംകൂറിൽ കൃഷിക്കായി പുതിയ ഭൂമി വാങ്ങുന്നവർക്കും ഉടമസ്ഥാവകാശം നൽകിയിരുന്നു. 1860 മുതൽ കാർഷിക ഉൽപ്പന്നങ്ങളുടെ വില ഉയരാൻ തുടങ്ങിയെന്നും ഇത് കൃഷിയുടെയും വാണിജ്യ കൃഷിയുടെയും വ്യാപനത്തിന് ആക്കം കൂട്ടിയെന്നും പറയപ്പെടുന്നു. കൊച്ചിയിൽ വ്യാവസായിക കൃഷിയുടെ വ്യാപനം തിരുവിതാംകൂറിന്റെ അളവിലായിരുന്നില്ല. മലബാറിന്റെ കാര്യം തിരുവിതാംകൂറിൽ നിന്നും കൊച്ചിയിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു. 20-ാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ രണ്ടാം ദശകത്തിൽ മാത്രമാണ് കുടിയാൻ പരിഷ്കാരങ്ങൾക്കുള്ള നിയമനിർമ്മാണ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചത്. തിരുവിതാംകൂറിൽ ഭൂമി കൈവശം വച്ചിരുന്ന കർഷകർക്ക് വാണിജ്യവൽക്കരണത്തിന്റെ

ഒരു വിഹിതം ലഭിച്ചെങ്കിലും മലബാറിൽ ഭൂവുടമകൾക്കും (ജന്മിമാർ) ഇടത്തരം കുടിയാന്മാർക്കും കൂടുതൽ പ്രയോജനം ലഭിച്ചു. മലബാറിലെ കർഷകർക്ക് കൃഷി അനാകർഷകമായിരുന്നു. മലബാറിൽ നിന്ന് വ്യത്യസ്തമായി, തിരുവിതാംകൂറിലെയും കൊച്ചിയിലെയും സാമ്പത്തിക അന്തരീക്ഷം ജനങ്ങളുടെ ക്ഷേമത്തിന് വളരെ അനുകൂലമായിരുന്നു.

1817-ൽ, കേരളത്തിന്റെ വിദ്യാഭ്യാസ ചരിത്രത്തിൽ, അന്നത്തെ തിരുവിതാംകൂറിലെ റാണി രാജകീയ പ്രഖ്യാപനത്തിലൂടെ ഗ്രാമീണ വിദ്യാലയങ്ങളെ സഹായിക്കുന്നതിനുള്ള ഉത്തരവാദിത്തം സർക്കാർ ഏറ്റെടുത്തു. വിദ്യാഭ്യാസ ആവശ്യങ്ങൾക്കുള്ള സർക്കാർ ഗ്രാന്റുകൾ സർക്കാരിതര ഏജൻസികൾക്ക് പ്രയോജനം ചെയ്തു. പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റ് മിഷനറിമാർ ഗവൺമെന്റ് ഗ്രാന്റുകളുടെ സഹായത്തോടെ സ്കൂളുകൾ ആരംഭിക്കുകയും കേരളത്തിൽ ആധുനിക വിദ്യാഭ്യാസം അവതരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. സ്ത്രീ സാക്ഷരത പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി നിരവധി നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുകയും 1896-ൽ തിരുവിതാംകൂറിലും 1901-ൽ കൊച്ചിയിലും പെൺകുട്ടികൾക്ക് സൗജന്യ പ്രാഥമിക വിദ്യാഭ്യാസം നൽകാനും തുടങ്ങി. 1911-ൽ നിന്ന് സ്ത്രീ സാക്ഷരതാ നിരക്ക് ക്രമാനുഗതമായി വർദ്ധിച്ചു. 1875-ന്റെ തുടക്കത്തിൽ തിരുവിതാംകൂർ, കൊച്ചി, മലബാർ എന്നിവിടങ്ങളിലെ സാക്ഷരതാ നിരക്ക് ഇന്ത്യയുടെ മറ്റ് ഭാഗങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ഉയർന്നതായിരുന്നു. തിരുവിതാംകൂറിനെയും കൊച്ചിയെയും അപേക്ഷിച്ച് മലബാറിന്റെ സാക്ഷരതാ നിരക്ക് വളരെ കുറവായിരുന്നു.

1894-95-ലെ ഗ്രാന്റ്-ഇൻ-എയ്ഡ് കോഡിലെ വിദ്യാഭ്യാസ ചട്ടങ്ങളുടെ ഭാഗമായി, മുസ്ലിംകൾ, ഈഴവർ, പുലയർ, മരയ്ക്കന്മാർ, കാണികൾ തുടങ്ങിയ വിദ്യാഭ്യാസപരമായും സാമൂഹികമായും പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്ന ജാതികൾക്കും സമുദായങ്ങൾക്കും വേണ്ടി 15 സ്കൂളുകൾ സ്ഥാപിച്ചുകൊണ്ട് തിരുവിതാംകൂർ സർക്കാർ മാറ്റത്തിനു നാന്ദികുറിച്ചു. ഇതുകൂടാതെ, അധ്യാപകരെ പരിശീലിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള വിവിധ പ്രോത്സാഹനങ്ങൾ, ഫീസിളവ്, അത്തരം സ്കൂളുകൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രത്യേക സഹായം എന്നിവയും നൽകി. സർക്കാരിന്റെ നയം മാറുന്നതിന് പല കാരണങ്ങളുമുണ്ട്, താഴ്ന്ന ജാതിക്കാർ കൂടുതലായി മിഷനറിമാരുടെ സ്വാധീനത്തിൻകീഴിൽ വരുമെന്ന സർക്കാരിന്റെ ഭയമാണ് ഇതിന് കാരണമെന്ന് ചിലർ പറയുന്നു. 20-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ നയത്തിന്റെ തുടക്കത്തോടെ, പിന്നാക്ക ജാതിക്കാരുടെ വിദ്യാഭ്യാസം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു. 1906 മുതൽ തിരുവിതാംകൂറിലും 1909 മുതൽ കൊച്ചിയിലും ഇത്തരം വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് സൗജന്യ പ്രാഥമിക വിദ്യാഭ്യാസം നൽകി. 1904-ൽ തിരുവിതാംകൂർ സർക്കാർ പുലയ ജാതിയിൽപ്പെട്ട കുട്ടികൾക്ക് സർക്കാർ സ്കൂളിൽ പ്രവേശനത്തിനുള്ള നിയന്ത്രണങ്ങൾ എടുത്തുകളഞ്ഞു.

പാവപ്പെട്ട വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് സൗജന്യ പ്രാഥമിക വിദ്യാഭ്യാസവും സ്കോളർഷിപ്പും ശുപാർശ ചെയ്യുന്ന വിദ്യാഭ്യാസ കോഡ് 1911 ൽ കൊച്ചിയിൽ നിലവിൽ വന്നു. 1921-ൽ വിദ്യാഭ്യാസ കോഡ് പരിഷ്കരിച്ച് പുലയരെപ്പോലുള്ള അധഃസ്ഥിത വിഭാഗങ്ങളിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ഫീസ് ഒഴിവാക്കാനും മുസ്ലിങ്ങൾ, ഈഴവർ, മറ്റ് പിന്നാക്ക വിഭാഗങ്ങൾ എന്നിവർക്ക് ഇംഗ്ലീഷ് മീഡിയം സ്കൂളുകളിൽ 50 ശതമാനം ഫീസിളവ് നൽകാനും ശുപാർശ ചെയ്തു. കൂടാതെ, സ്കോളർഷിപ്പുകളുടെ പരിധി വിപുലീകരിച്ച്

സ്കോളർഷിപ്പ് നിയമങ്ങൾ പരിഷ്കരിക്കാനും പെൺകുട്ടികൾ, മുസ്‌ലിങ്ങൾ, മറ്റ് പിന്നാക്ക, അധഃസ്ഥിത വിഭാഗങ്ങൾ എന്നിവരെ ഉൾപ്പെടുത്താനും ശുപാർശ ചെയ്തു.

മലബാറിന്റെ കാര്യം തിരുവിതാംകൂറിൽ നിന്നും കൊച്ചിയിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു. പിന്നാക്ക ജാതിക്കാരുടെ വിദ്യാഭ്യാസം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് അത്തരം സർക്കാർ നയ നടപടികളൊന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ക്രിസ്ത്യൻ മിഷനറിമാർ മാത്രമാണ് മലബാറിലെ പിന്നാക്ക ജാതിക്കാരുടെ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ ശ്രദ്ധകേന്ദ്രീകരിച്ച് മുന്നോട്ട് വന്നത്. 1930കളോടെ ചില പ്രാദേശിക ശ്രമങ്ങളോടെ വിദ്യാഭ്യാസ നിലവാരത്തിൽ നേരിയ പുരോഗതിയുണ്ടായി.

കേരളത്തിലെ ആധുനിക അല്ലെങ്കിൽ ഇംഗ്ലീഷ് സ്കൂളുകളുടെ തുടക്കക്കാർ പ്രൊട്ടസ്റ്റന്റ് മിഷനറിമാരാണ്. 1834-ൽ സി എം എസ് ഗ്രാമർ സ്കൂൾ എന്ന പേരിൽ ആദ്യത്തെ സ്കൂൾ ആരംഭിച്ചു. സിറിയൻ, ലാറ്റിൻ കത്തോലിക്കരും മുസ്‌ലിങ്ങളും വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ പിന്നിലായിരുന്നു.

ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണത്തിൻ കീഴിൽ, ആധുനിക ബ്യൂറോക്രസിയും സംഘടിത മേഖലയും വികസിക്കുകയും വിദ്യാഭ്യാസ യോഗ്യതയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി ജോലികൾ ലഭ്യമാകുകയും ചെയ്തു. കത്തോലിക്കാ ക്രിസ്ത്യാനികൾ കത്തോലിക്കരല്ലാത്തവരുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ വിദ്യാഭ്യാസ വികസനത്തിൽ വളരെ പിന്നാക്കമായിരുന്നു. എന്നിരുന്നാലും, ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടിന്റെ തുടക്കത്തിൽ സിറിയൻ കത്തോലിക്കർ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ വളരെയധികം മുന്നേറി. 1932 ആയപ്പോഴേക്കും സിറിയൻ കത്തോലിക്കർക്കും ലാറ്റിൻ കത്തോലിക്കർക്കും തിരുവിതാംകൂറിൽ നിരവധി സ്വകാര്യ സ്കൂളുകൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. സിറിയൻ കത്തോലിക്കരെ അപേക്ഷിച്ച് ലത്തീൻ കത്തോലിക്കർ വിദ്യാഭ്യാസത്തിലും സാക്ഷരതയിലും പിന്നാക്കമായിരുന്നു. ഈ വിഭാഗത്തിലെ മത്സ്യത്തൊഴിലാളി സമൂഹം സാക്ഷരത കുറഞ്ഞവരായിരുന്നു. വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ ആവശ്യകതയിലെ വർദ്ധനവ് കാർഷിക സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ വാണിജ്യവൽക്കരണവുമായി നേരിട്ട് ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നുവെന്ന് ചിലർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

കേരളത്തിലെ സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ വികസനത്തിന്റെ സാമൂഹിക സൂചകങ്ങളെ സ്വാധീനിക്കുന്നതിൽ നിർണായക പങ്ക് വഹിച്ചു. നമ്പൂതിരി സമൂഹത്തിൽ നിലനിന്നിരുന്ന ജാതീയതയ്ക്കും യാഥാസ്ഥിതികത്വത്തിനും എതിരെ സാമൂഹിക പരിഷ്കർത്താവായ വി ടി ഭട്ടതിരിപ്പാടിന്റെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ശ്രദ്ധ നേടിയിരുന്നു. നമ്പൂതിരി സ്ത്രീകളുടെ വിമോചനത്തിനായി അദ്ദേഹം വാദിക്കുകയും വിധവകളുടെ പുനർവിവാഹത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. മന്നത്തു പത്മനാഭൻ 1914-ൽ നായർ സർവീസ് സൊസൈറ്റി സ്ഥാപിച്ചു. സമുദായത്തിന്റെ ആന്തരിക തിരുത്തലുകൾക്കും വിവാഹ-സ്വത്ത് നിയമങ്ങളിൽ പരിഷ്കരണത്തിനും വിദ്യാഭ്യാസം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും അദ്ദേഹം ആഹ്വാനം ചെയ്തു.

ശ്രീനാരായണ ഗുരുവിൽ നിന്ന് പ്രചോദനം ഉൾക്കൊണ്ട സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനം ആധുനിക കേരളത്തിന്റെ ഏറ്റവും മികച്ച പ്രസ്ഥാനമാണ്. അധഃസ്ഥിത

വിഭാഗമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്ന ഈഴവ ജാതിയുടെ പിന്നാക്കാവസ്ഥയും പുരോഗതിയും മറികടക്കാൻ ഈ പ്രസ്ഥാനം വഹിച്ച പങ്ക് വളരെ വലുതാണ്. 1903-ൽ ശ്രീനാരായണ ധർമ്മ പരിപാലന യോഗം (എസ് എൻ ഡി പി) എന്ന പേരിൽ ഈഴവരുടെ സാമൂഹിക നവീകരണവും സാമൂഹിക ഉന്നമനവും ത്വരിതപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഒരു പുതിയ സംഘടന സ്ഥാപിക്കപ്പെട്ടു. ഈ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ സാന്നിധ്യം തിരുവിതാംകൂറിൽ മാത്രമല്ല, കൊച്ചിയിലും മലബാറിലും അനുഭവപ്പെട്ടു. ജാതിയിൽ നിന്നുള്ള മോചനത്തിനായി വിദ്യാഭ്യാസ പുരോഗതിക്ക് ശ്രീനാരായണ ഗുരു ആഹ്വാനം ചെയ്തു. എസ് എൻ ഡി പി തുടക്കത്തിൽ സ്കൂളുകളിൽ താഴ്ന്ന ജാതിയിലുള്ള വിദ്യാർത്ഥികളുടെ പ്രവേശനത്തിനും സർക്കാർ ജോലികളിലേക്കുള്ള നിയമനത്തിനും ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ചു. പിന്നീട്, രാഷ്ട്രീയ പ്രാതിനിധ്യ സ്വാതന്ത്ര്യം, ക്ഷേത്രപ്രവേശനം തുടങ്ങിയ സ്വാതന്ത്ര്യ പ്രശ്നങ്ങളെ അഭിസംബോധന ചെയ്യാൻ തുടങ്ങി.

വാണിജ്യവൽക്കരണത്തിന്റെയും സാമൂഹിക മുന്നേറ്റത്തിന്റെയും പ്രയോജനം മുസ്‌ലിം സമുദായത്തിന് ലഭിക്കുമായിരുന്നുവെങ്കിലും കേരളത്തിലെ മൂന്ന് മേഖലകളിലും ഇവർ പിന്നാക്കാവസ്ഥയിൽ തുടർന്നു. 1905-ൽ തിരുവിതാംകൂർ അസംബ്ലി മുസ്‌ലിം വിദ്യാഭ്യാസം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകാനുള്ള നിർദ്ദേശം മുന്നോട്ടുവച്ചു. സാമൂഹിക പരിഷ്കാരങ്ങളുടെ അഭാവം കൊണ്ടായിരുന്നില്ല ഇത്, മുസ്‌ലിം സമൂഹത്തിന് സാമൂഹിക പരിഷ്കരണത്തിൽ പങ്ക് ഉണ്ടായിരുന്നു. വക്കം അബ്ദുൽ ഖാദർ മൗലവിയും സനാഉല്ല മക്തി തങ്ങളും മുസ്‌ലിംകൾക്കിടയിൽ അറിയപ്പെടുന്ന സാമൂഹിക പരിഷ്കർത്താക്കളാണ്. 1918-ൽ മൗലവി അറബിയിൽ 'അൽ-ഇസ്‌ലാം' എന്ന പേരിൽ മലയാളം ലിപിയിൽ എഴുതിയ ഒരു ജേണൽ മുസ്‌ലിംകൾക്ക് പരിചയപ്പെടുത്താൻ തുടങ്ങി. ജേണലിലെ തന്റെ രചനകളിലൂടെ സ്ത്രീ വിദ്യാഭ്യാസത്തിനുവേണ്ടി അദ്ദേഹം പരസ്യമായി വാദിച്ചു. മൗലവിയുടെ ഉടമസ്ഥതയിൽ 1905-ൽ രാമകൃഷ്ണപിള്ളയുടെ പത്രാധിപത്യത്തിൽ ആരംഭിച്ച 'സ്വദേശാഭിമാനി'യിൽ വിദ്യാഭ്യാസത്തെക്കുറിച്ച് നിരവധി ലേഖനങ്ങൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു.

അയ്യങ്കാളി അധഃസ്ഥിത ജാതികളുടെ ക്ഷേമത്തിനായി ഒരു സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനത്തിന് നേതൃത്വം നൽകി. അദ്ദേഹം 1907-ൽ 'സാധു ജന പരിപാലന സംഘം' (എസ് ജെ പി എസ്) എന്ന പേരിൽ ഒരു സംഘടന സ്ഥാപിച്ചു. ശ്രീനാരായണ ഗുരുവിനെപ്പോലെ അയ്യങ്കാളിയും വിദ്യാഭ്യാസത്തെ അടിച്ചമർത്തപ്പെട്ട ജാതിക്കാരുടെ മോചനത്തിനുള്ള മാർഗമായി വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. പുറന്തള്ളപ്പെട്ടവരെ സ്കൂളുകളിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കാനും ജാതി അടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള അടിച്ചമർത്തൽ ഇല്ലാതാക്കാനും എസ് ജെ പി എസ് വാദിച്ചു. എസ് ജെ പി എസ് രൂപീകരിക്കുന്നതിന് മുമ്പ് തന്നെ ആശുപത്രി പ്രവേശനത്തിനായി പുലയർ പ്രക്ഷോഭം നടത്തിയിരുന്നു. അയ്യങ്കാളിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ പുലയ കർഷകത്തൊഴിലാളികൾ തങ്ങളുടെ കുട്ടികളെ സർക്കാർ സ്കൂളിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കുന്നതിനായി പാടശേഖരങ്ങളിലെ പണികൾ ബഹിഷ്കരിച്ചു.

19-ആം നൂറ്റാണ്ടിൽ, രണ്ട് സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് വലിയ പ്രാധാന്യമുണ്ടായിരുന്നു, അടിമത്തം നിർത്തലാക്കൽ, ജാതിയിൽ താഴ്ന്ന സ്ത്രീകൾക്ക് മേൽ വസ്ത്രം ധരിക്കാനുള്ള അവകാശം എന്നിവയാണ്. സാമ്പത്തിക വികസന വീക്ഷണകോണിലൂടെ നോക്കുകയാണെങ്കിൽ പൊതുമരാമത്ത് വകുപ്പ് (പി.ഡബ്ല്യു.

ഡി.) സ്ഥാപിച്ചതും തോട്ടങ്ങൾ തുറന്നതും ജാതിയുടെ പേരിൽ അടിച്ചമർത്തപ്പെട്ട സമൂഹങ്ങളുടെ ജീവിത നിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് കാരണമായി.

സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തര ഘട്ടം

സമ്പൂർണ്ണ ഭൂപരിഷ്കരണം, മലയാളം സംസാരിക്കുന്ന പ്രദേശങ്ങളെ ഏകീകൃത കേരളമായി സംയോജിപ്പിക്കുക എന്നീ രണ്ട് കാര്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ച് കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടി കേരളത്തിലെ മൂന്ന് പ്രദേശങ്ങളിലും സാമൂഹിക-രാഷ്ട്രീയ പ്രസ്ഥാനത്തിന് തുടക്കമിട്ടു. 1956-ൽ ഐക്യകേരളം രൂപീകൃതമാവുകയും, 1957-ൽ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടി ഓഫ് ഇന്ത്യ സർക്കാർ രൂപീകരിക്കുകയും കുടിയാന്മാരെയും കുടിൽ നിവാസികളെയും അവരുടെ കൈവശങ്ങളിൽ നിന്ന് കുടിയൊഴിപ്പിക്കുന്നത് നിരോധിച്ചുകൊണ്ട് ഓർഡിനൻസ് പാസാക്കുകയും ചെയ്തു. ഭൂപരിഷ്കരണം കേരളത്തിന്റെ വികസന ചരിത്രത്തിലെ ഒരു നാഴികക്കല്ലായി കണക്കാക്കപ്പെട്ടു. സമഗ്രമായ പരിഷ്കാരങ്ങൾക്കായുള്ള കാർഷികബന്ധ ബിൽ 1960-ൽ പാസാക്കുകയും 1970-ൽ നടപ്പിലാക്കുകയും ചെയ്തു. കേരളത്തിലെ ജന്മി-കുടിയാൻ സമ്പ്രദായം നിർത്തലാക്കിയ കേരള കാർഷിക ബില്ലിനു പകരമാണ് 1963-ലെ ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമം. 1969-ലെ കേരള ഭൂപരിഷ്കരണ ഭേദഗതി നിയമം എല്ലാ ഭൂനിയമനിർമ്മാണങ്ങളിലും ഏറ്റവും സമഗ്രമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു. അത് എല്ലാത്തരം ഭൂപ്രഭുത്വവും നിർത്തലാക്കുകയും യഥാർത്ഥ കൃഷിക്കാർക്ക് ഭൂമിയുടെ പൂർണ്ണ ഉടമസ്ഥാവകാശം നൽകുകയും ചെയ്തു. ഒരു വ്യക്തിയെ കുടിയൊഴിപ്പിക്കാൻ ബുദ്ധിമുട്ടുള്ള തരത്തിൽ ഈ നിയമം കുടിയാന്മാരുടെ നിർവചനം വിശാലമാക്കി. ഭൂരഹിതരായ കുടുംബങ്ങളായിരുന്നു ഇതിന്റെ പ്രധാന ഗുണഭോക്താക്കൾ, ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിൽ 10 സെന്റും നഗരപ്രദേശങ്ങളിൽ മൂന്ന് സെന്റും ഭൂമിയുടെ ഉടമകളായി ഇവർ മാറി. 1963-ലെ കേരള ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമം 'കൃഷിഭൂമി കർഷകന്' എന്ന ആശയത്തിൽ കേന്ദ്രീകരിച്ചത് ദളിതരെയും ആദിവാസികളെയും പ്രതികൂലമായി ബാധിച്ചു. ഉയർന്ന അല്ലെങ്കിൽ ഇടത്തരം വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ട കുടിയാന്മാർ ഭൂമിയുടെ ഉടമകളും, ദളിതരും ആദിവാസികളും തൊഴിലാളികളും ഭൂരഹിതരുമായി മാറി.

1974-ലെ കേരള അഗ്രികൾച്ചറൽ വർക്കേഴ്സ് ആക്ട് പോലെയുള്ള മറ്റ് ചില പരിഷ്കാരങ്ങൾ കേരളത്തിലെ കർഷകത്തൊഴിലാളികളുടെ ജോലി സമയം, തൊഴിൽ സുരക്ഷ, ഉയർന്ന മിനിമം വേതനം, ക്ഷേമ വ്യവസ്ഥകൾ എന്നിവ നിശ്ചയിച്ചു. സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ വിപുലമായ ഭക്ഷ്യ വിതരണ ശൃംഖല, റേഷൻ കടകൾ, നീതി/മാവേലി സ്റ്റോറുകൾ, ന്യായവില കടകൾ തുടങ്ങിയവ വഴി സബ്സിഡി നിരക്കിൽ ഭക്ഷ്യധാന്യങ്ങളും മറ്റ് അവശ്യവസ്തുക്കളും ജനങ്ങൾക്ക് ലഭ്യമാക്കാൻ സഹായിച്ചു. പൊതുവിതരണത്തിന്റെ മറ്റൊരു തലമായി കുട്ടികൾക്ക് സ്കൂളിൽ ഉച്ചഭക്ഷണം നൽകുന്ന പദ്ധതി ആരംഭിച്ചു.

അഗതികൾ, വൃദ്ധർ, വിധവകൾ, കർഷകത്തൊഴിലാളികൾ, ഭിന്നശേഷിക്കാർ എന്നിവർക്കുള്ള പെൻഷൻ പദ്ധതികൾ, അനൗപചാരിക മേഖലയിലെ തൊഴിലാളികൾക്കുള്ള ക്ഷേമനിധി തുടങ്ങിയ സാമൂഹിക സുരക്ഷയും ക്ഷേമ നടപടികളും വിപുലീകരിക്കുന്നതിനുള്ള സംസ്ഥാന സർക്കാർ സംരംഭങ്ങളും ശ്രദ്ധേയമാണ്. 1971-

ൽ കേരളത്തിന്റെ സാക്ഷരതാ നിരക്ക് 60 ശതമാനത്തിൽ കൂടുതലായിരുന്നു, അന്ന് ദേശീയ തലത്തിൽ ഇത് 29 ശതമാനമായിരുന്നു. കേരളത്തിലെ സാഹിത്യ പ്രസ്ഥാനം അനൗപചാരിക വിദ്യാഭ്യാസ സമ്പ്രദായത്തെ ത്വരിതപ്പെടുത്തി, വിശാലമായ ലൈബ്രറികളും വായനശാലകളും നിരവധി മലയാളം പത്രങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. മാതൃ-ശിശു, പൊതുജനാരോഗ്യം എന്നിവയുടെ കാര്യത്തിൽ കേരളത്തിന്റെ നില ഉയർന്നതായിരുന്നു. സംസ്ഥാനത്തെ വിദൂര പ്രദേശങ്ങളിൽ പോലും പ്രാഥമിക ആരോഗ്യ കേന്ദ്രങ്ങളുടെയും സാമൂഹിക ആരോഗ്യ കേന്ദ്രങ്ങളുടെയും സേവനം ലഭ്യമാക്കി. സംസ്ഥാന രൂപീകരണം മുതൽ 1980-കളുടെ ആരംഭം വരെയുള്ള കാലഘട്ടത്തിൽ സർക്കാർ ആരോഗ്യ സേവനങ്ങളുടെ ഗണ്യമായ വളർച്ചയും വിപുലീകരണവും ഉണ്ടായി. സർക്കാരിന്റെ വികസന ചെലവിന്റെ വലിയൊരു പങ്ക് വിദ്യാഭ്യാസ-ആരോഗ്യ മേഖലകൾക്ക് വേണ്ടിയായിരുന്നു. ഭൗതിക മൂലധനവുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്തുമ്പോൾ കേരളം മനുഷ്യ മൂലധനം സമാഹരിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിലും സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ ഉൽപ്പാദന മേഖലയിൽ തൊഴിലവസരങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടു. വിദ്യാസമ്പന്നരുടെ തൊഴിലില്ലായ്മ ഇന്ത്യക്ക് പുറത്ത് പ്രത്യേകിച്ച് ഗൾഫ് രാജ്യങ്ങളിൽ തൊഴിലവസരങ്ങൾ തേടാൻ അവരെ നിർബന്ധിതരാക്കി. 1970-കളുടെ അവസാനത്തോടെ, കേരളത്തിന് ഗണ്യമായ വിദേശനാണ്യം ലഭിച്ചുതുടങ്ങി, അത് 1990-കളിലും അതിനു ശേഷവും ഏറിയും കുറഞ്ഞും തുടർന്നു. ഈ ഗൾഫ് കുതിച്ചുചാട്ടം കേരളത്തിന്റെ ആളോഹരി ഉപഭോഗച്ചെലവ് സംസ്ഥാന പ്രതിശീർഷ ആഭ്യന്തര വരുമാനത്തേക്കാൾ കൂടുതലായി ഉയർത്തി.

1950 കളിലും 1960 കളിലും കേരളത്തിന്റെ സാമൂഹിക വികസന സൂചകങ്ങൾ മറ്റ് ഇന്ത്യൻ സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ഉയർന്നു. മാറി മാറി തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട മുന്നണി സർക്കാരുകൾ പലപ്പോഴും ജനകീയ സമ്മർദങ്ങളോട് പ്രതികരിക്കാൻ നിർബന്ധിതരായി. ഇത് പൊതുജനക്ഷേമ പരിപാടികളുടെയും പ്രവർത്തനങ്ങളുടെയും വർദ്ധനവിന് കാരണമായി, ഇവയുടെ പ്രധാന ഗുണഭോക്താക്കൾ സാധാരണക്കാരായിരുന്നു. പൊതുപ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ സാമൂഹിക അവസരങ്ങൾ എങ്ങനെ മെച്ചപ്പെടുത്താനാകുമെന്ന് കേരളത്തിലെ അനുഭവങ്ങൾ കാണിക്കുന്നു.

കേരളത്തിന്റെ അനുകൂലമായ സാമൂഹിക വികസനം സാമ്പത്തിക വികസനമായി മാറുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടു. ഗൾഫ് പണത്തിന്റെ വരവ് സാമ്പത്തിക വികസനം ത്വരിതപ്പെടുത്തിയില്ല, കാരണം ഇത് ഉൽപ്പാദനത്തിന് ഉപയോഗിക്കാതെ ഉപഭോഗത്തിന് മാത്രമായി വിനിയോഗിച്ചു. സാമ്പത്തിക സ്തംഭനാവസ്ഥയുടെ ഫലമായി വ്യാവസായിക പിന്നാക്കാവസ്ഥ, കാർഷിക സ്തംഭനാവസ്ഥ, വിദ്യാസമ്പന്നരുടെ തൊഴിലില്ലായ്മ, ആദിവാസികൾ, മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾ, പ്രായമായ സ്ത്രീകൾ, വിധവകൾ എന്നിവർക്കിടയിലെ ദാരിദ്ര്യം, ആത്മഹത്യ എന്നിവ വർധിക്കുന്നതിന് ഇടയാക്കി. നിലവിലുള്ള സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ നിലവാരം നിലനിർത്താൻ പോലും കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾ ആവശ്യമായിരുന്നു. സാമ്പത്തിക സ്രോതസ്സുകളുടെ ദൗർലഭ്യം കാരണം പെൻഷൻ, തൊഴിലില്ലായ്മ നിവാരണം, പൊതുഭക്ഷണ വിതരണ സമ്പ്രദായം തുടങ്ങിയ ക്ഷേമപദ്ധതികൾക്ക് ഫണ്ട് നൽകാൻ സംസ്ഥാനം പാടുപെടുകയായിരുന്നു. സ്വാഭാവികമായും കേരള മോഡൽ വികസനത്തിന്റെ

സുസ്ഥിരതയെക്കുറിച്ചുള്ള ചോദ്യം ഉയർന്നു. അവികസിത ഉൽപ്പാദന മേഖല, ഗൾഫ് പണത്തെ ആശ്രയിക്കൽ, സാമ്പത്തിക പ്രതിസന്ധി എന്നിവ സംസ്ഥാനത്ത് തുടരുന്നു. സംസ്ഥാനം കുടുംബാസൂത്രണ പരിപാടികൾ വളരെ വിപുലമായി നടപ്പിലാക്കുകയും അതിനാൽ ജനസംഖ്യാ വർധനവ് തടയാനും സാധിച്ചു.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. ഐക്യകേരള രൂപീകരണത്തിന് മുൻപുള്ള മലബാർ, കൊച്ചി, തിരുവിതാംകൂർ പ്രദേശങ്ങളുടെ സാമ്പത്തിക സാമൂഹിക ചരിത്രം.
2. കേരള സംസ്ഥാന രൂപീകരണത്തിന് ശേഷം കൊണ്ടുവന്ന പ്രധാന പുരോഗമന നിയമങ്ങളും പിന്നീടുണ്ടായ മാറ്റങ്ങളും.
3. വിദ്യാഭ്യാസ-ആരോഗ്യ മേഖലകളിൽ കേരളം കൈവരിച്ച നേട്ടങ്ങളും കാരണങ്ങളും

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. **ഒറ്റ വാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. ഏതു വർഷമാണ് കുടിയാന്മാർക്ക് ഉടമസ്ഥാവകാശം നൽകിക്കൊണ്ട് തിരുവിതാംകൂർ സർക്കാർ രാജകീയ വിളംബരം പുറപ്പെടുവിച്ചത്?
2. കൊച്ചിയിൽ പാവപ്പെട്ട വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് സൗജന്യ പ്രാഥമിക വിദ്യാഭ്യാസവും സ്കോളർഷിപ്പും ശുപാർശ ചെയ്യുന്ന വിദ്യാഭ്യാസ കോഡ് നിലവിൽവന്ന വർഷം?
3. ഐക്യകേരളം രൂപീകൃതമായ വർഷം ഏത്?

II. **ഒന്നോരണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക** (രണ്ട് മാർക്ക് വീതം)

1. കേരള മോഡൽ എന്ന ആശയം മുന്നോട്ടുവെച്ചതാര്?
2. ബ്രിട്ടീഷ് ഭരണകാലത്ത് കേരളത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന മൂന്ന് പ്രദേശങ്ങൾ ഏതെല്ലാം?
3. കേരളത്തിലെ ആദ്യത്തെ ആധുനിക ഇംഗ്ലീഷ് സ്കൂൾ ഏത്?
4. അധഃസ്ഥിത ജാതികളുടെ ക്ഷേമത്തിനായി അയ്യങ്കാളി രൂപം നൽകിയ സാമൂഹിക പ്രസ്ഥാനം ഏത്?

III. **ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. കേരള വികസന മാതൃകയുടെ പ്രത്യേകതകൾ എന്ത്?
2. കേരള ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമംകൊണ്ട് കേരളത്തിനുണ്ടായ മാറ്റങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?

3.	കേരളത്തിൽ അധഃസ്ഥിത വിഭാഗത്തിന്റെ ഉന്നമനത്തിനായി സാമൂഹിക പരിഷ്കരണ പ്രസ്ഥാനങ്ങൾ വഹിച്ച പങ്ക്.
4.	ഗൾഫ് പണത്തിന്റെ വരവും കേരള സാമ്പത്തിക വികസനവും എങ്ങനെ ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു?

'പുതിയ' കേരള മോഡൽ

കേരള വികസന മാതൃകയുടെ പരിമിതിയും വെല്ലുവിളികളും മറികടക്കാൻ വികേന്ദ്രീകരണത്തിലേക്ക് പോകാൻ കേരളം തീരുമാനിച്ചു. 1992-ൽ ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനാ ഭേദഗതിയോടെ തദ്ദേശസ്വയംഭരണവും അധികാരവികേന്ദ്രീകരണവും നിലവിൽ വന്നു. 1994-ലെ കേരള പഞ്ചായത്ത് രാജ്/മുനിസിപ്പൽ നിയമം ഈ നിയമത്തിന്റെ ഉപോൽപ്പന്നമായിരുന്നു. 73ആം ഭരണഘടനാ ഭേദഗതികൾക്ക് മുമ്പ്, കേരളത്തിൽ ഗ്രാമീണ മേഖലയിൽ കുറച്ചുവർഷം ഉണ്ടായിരുന്ന ജില്ലാ കൗൺസിലുകൾ ഒഴികെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. സ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ എന്ന നിലയിൽ ഈ സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് വളരെ പരിമിതമായ അധികാരങ്ങളേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. 1995-ൽ ത്രിതല പഞ്ചായത്തുകളിലേക്കും (ഗ്രാമ, ബ്ലോക്ക്, ജില്ല) നഗര തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിലേക്കും തിരഞ്ഞെടുപ്പ് നടക്കുകയും ചുമതലകൾ നൽകുകയും ചെയ്തു.

1996 ആഗസ്റ്റ് 17-ന് ജനകീയാസൂത്രണ പദ്ധതി കാമ്പയിൻ (Peoples Plan Campaign - PPC) ഔപചാരികമായി ഉദ്ഘാടനം ചെയ്യപ്പെട്ടു. കേരള മോഡൽ വികസനം അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന പ്രതിസന്ധികളിൽ നിന്ന് തിരികൊളുത്തിയ കേരളത്തിലെ സംഭാഷണ പരമ്പരകളുടെ അനന്തരഫലമായാണ് ഇത് രൂപംകൊണ്ടത്. ജനകീയാസൂത്രണ പരിപാടി, മുൻകാല സാക്ഷരതാ കാമ്പയിൻ പോലെ പ്രചാരണ രീതിയിലാണ് സംഘടിപ്പിച്ചത്, പുതുതായി സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങളെയും അവയുടെ ഘടകസ്ഥാപനങ്ങളെയും ഉപയോഗിച്ച് കൂടുതൽ വിപുലമാക്കി. 1996-ൽ അധികാരത്തിലെത്തിയ ഇടതുപക്ഷ ജനാധിപത്യ മുന്നണി സർക്കാർ, ഭരണഘടനാ ഭേദഗതിക്ക് ശേഷമുള്ള ഘട്ടത്തിൽ പദ്ധതി ഫണ്ടിന്റെ 35 ശതമാനത്തോളം തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നൽകാനും പ്രവർത്തനക്ഷമമാക്കാനുമുള്ള ധീരമായ തീരുമാനമെടുത്തു. വാഗ്ദാനം ചെയ്ത 35 ശതമാനം പിന്നീടുള്ള വർഷങ്ങളിൽ ഉറപ്പാക്കാൻ കഴിഞ്ഞില്ലെങ്കിലും, ഇത് പ്രാദേശിക തലത്തിലേക്ക് അഭൂതപൂർവമായ സാമ്പത്തിക ഒഴുക്കിന് കാരണമായി. കേരള ശാസ്ത്ര സാഹിത്യ പരിഷത്തിന്റെയും (കെ എസ് എസ് പി), വിവിധ രാഷ്ട്രീയ, സാമൂഹിക പ്രവർത്തകരുടെയും സന്നദ്ധ പ്രവർത്തനം, മറ്റ് വിഭവങ്ങൾ എന്നിവ ഉപയോഗിച്ച് പ്രചാരണരീതിയിൽ ഗ്രാമസഭ മുതൽ ആരംഭിക്കുന്ന ആസൂത്രണ പ്രക്രിയ ആരംഭിച്ചു. പ്രചാരണത്തിന് മേൽനോട്ടം വഹിക്കുകയും ആവശ്യമായ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുകയും ചെയ്ത സംസ്ഥാന ആസൂത്രണ ബോർഡ് പോലെയുള്ള സാങ്കേതിക-ഉദ്യോഗസ്ഥ സംവിധാനം, ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയുടെ വിവിധ തലങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുന്ന ഉയർന്ന രാഷ്ട്രീയ

തീരുമാനങ്ങളെടുക്കുന്ന സംവിധാനമായി രൂപാന്തരപ്പെട്ടു. സംസ്ഥാന നിയമസഭയിലെ പ്രതിപക്ഷ നേതാവിനെയും സംസ്ഥാനതല മാർഗനിർദേശക സമിതിയിൽ സേവനമനുഷ്ഠിക്കുന്ന സമൂഹത്തിലെ പ്രമുഖരെയും അണിനിരത്തിയാണ് കേരളത്തിൽ രാഷ്ട്രീയ ഭിന്നതക്കിടയിലും വികസനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് സമവായമുണ്ടാകുന്നത്. ജനകീയാസൂത്രണം തദ്ദേശഭരണസ്ഥാപനങ്ങളെ പൗരസേവന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ നിർവഹണത്തോടൊപ്പം പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനത്തിൽ ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന സജീവ സ്ഥാപനങ്ങളാക്കി മാറ്റി, വരുമാനത്തിന്റെ ഗണ്യമായ ഭാഗം സർക്കാർ ധനസഹായമായി നൽകുകയും ചെയ്തു.

എല്ലാ വോട്ടർമാരുടെയും വേദിയായ ഗ്രാമസഭയിൽ നിന്നാണ് വികേന്ദ്രീകൃത പങ്കാളിത്ത ആസൂത്രണം ആരംഭിച്ചത്. ലിംഗഭേദം, പരിസ്ഥിതി, സംയോജനം, തുല്യത എന്നിവ കണക്കിലെടുത്ത് തൊഴിലിലും ദാരിദ്ര്യ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിലും ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ച്, കൃഷിയുടെയും അനുബന്ധ മേഖലകളുടെയും പരമ്പരാഗത ചെറുകിട വ്യവസായങ്ങളുടെയും ഉൽപാദനവും ഉൽപ്പാദനക്ഷമതയും വർധിപ്പിച്ച്, പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് ഊന്നൽ നൽകി. സാമൂഹിക മേഖലയിലെ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനും അവശ്യസേവനങ്ങൾ നൽകുന്നതിനുമൊപ്പം, പങ്കാളിത്ത ആസൂത്രണം നിലവിൽ വന്നതുമുതൽ, തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഫണ്ടുകളുടെ അളവിന്റെ കാര്യത്തിലും ധനവികേന്ദ്രീകരണത്തിലും കേരളം മുൻനിരയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന സംസ്ഥാനങ്ങളിലൊന്നായിരുന്നു. സംസ്ഥാന സർക്കാർ ആവിഷ്കരിച്ച കുടുംബശ്രീ മിഷൻ പദ്ധതിയിലൂടെ അയൽക്കൂട്ടങ്ങളായി (NHG – Neighbourhood Group) സംഘടിപ്പിച്ച വനിതാ സംഘങ്ങളുടെ കുതിപ്പിനും ആസൂത്രണത്തിന്റെ ആദ്യ വർഷങ്ങളിൽ സാക്ഷ്യം വഹിച്ചു. ഈ എൻ എച്ച് ജികൾ സംസ്ഥാനത്തുടനീളമുള്ള വാർഡ്-തദ്ദേശഭരണസ്ഥാപനതല സംഘടനാ സംവിധാനങ്ങളുമായും ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. മഹാമാരി ഉൾപ്പെടെയുള്ള പ്രതിസന്ധി ഘട്ടങ്ങളിൽ തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ പിന്തുണാ സംവിധാനമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നതിലും അവരെ ഏൽപ്പിച്ച വിവിധ ജോലികൾ ഏറ്റെടുക്കുന്നതിലും ഇത്തരം വനിതാ കൂട്ടായ്മകൾ പ്രധാന പങ്കുവഹിച്ചിട്ടുണ്ട്.

6. ലോകം, ഇന്ത്യ, കേരളം: ഒരു താരതമ്യ വിശകലനം

എഴുപതുകളിൽ പോലും കേരളം നേടിയ നേട്ടങ്ങൾ യൂറോപ്പിലെ പല ഇടത്തരം വരുമാനമുള്ള രാജ്യങ്ങളുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്താവുന്നതാണ്. സാക്ഷരതയിലും ആയുർദൈർഘ്യത്തിലും കേരളം ചൈനയെക്കാളും മികച്ച പ്രകടനം കാഴ്ചവെച്ചതായി 1985-ൽ യുണിസെഫ് നടത്തിയ പഠനത്തിൽ കണ്ടെത്തി. വികസിത രാജ്യങ്ങളുമായി താരതമ്യപ്പെടുത്താവുന്ന ഉയർന്ന മാനവ വികസനമാണ് കേരളത്തിന്റേത്. ഇന്ത്യയിൽ 1000 കുട്ടികളിൽ 34 കുട്ടികൾ ആദ്യ ജന്മദിനത്തിന് മുമ്പ് മരിക്കുമ്പോൾ കേരളത്തിൽ ഇത് വെറും ആറ് പേർ മാത്രമാണ്, ഇത് യു എസ്സിനേക്കാൾ മികച്ചതാണ്. ജനനസമയത്ത് ഏറ്റവും കൂടുതൽ ലിംഗാനുപാതം ഉള്ളത് കേരളത്തിലാണ്. കേരളത്തിലെ സ്ത്രീകൾ ഉത്തർപ്രദേശിലെ സ്ത്രീകളേക്കാൾ 20 വർഷം കൂടുതൽ ജീവിക്കുന്നു. വരുമാനത്തിൽ അഞ്ചാം സ്ഥാനത്താണെങ്കിലും ആരോഗ്യ-വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലകളുടെ കാര്യത്തിൽ 17

പ്രധാന സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഏറ്റവും മികച്ച പ്രകടനം കാഴ്ചവെക്കുന്ന സംസ്ഥാനമാണ് കേരളം. മറുവശത്ത്, ഹരിയാന ഏറ്റവും സമ്പന്നമായ സംസ്ഥാനമായി ഉയർന്നുവരുന്നു, എന്നാൽ ആരോഗ്യ-വിദ്യാഭ്യാസ ഉപസൂചികയിൽ ഏഴാം സ്ഥാനത്താണ്. അതിനാൽ, ഉയർന്ന വരുമാനം മികച്ച ആരോഗ്യ, വിദ്യാഭ്യാസ ഫലങ്ങൾ ഉറപ്പുനൽകണമെന്നില്ല. ജനസംഖ്യാപരമായ പരിവർത്തനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഇന്ത്യയിലെ ഇതര ഭാഗങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കേരളം വേഗത്തിൽ പ്രായമാകുകയാണ്.

വെല്ലുവിളികൾ

2018-ലും 2019-ലും നിരവധി മരണങ്ങൾക്ക് കാരണമായ ഉരുൾപൊട്ടലും വെള്ളപ്പൊക്കവും അനിയന്ത്രിതമായ സാമ്പത്തിക വികാസത്തിന്റെ ഫലമാണ്. ഇതിനർത്ഥം കേരള മോഡൽ സുസ്ഥിരമല്ല എന്നാണോ? മുൻ യൂണിറ്റിൽ, സുസ്ഥിര വികസനം എന്ന ആശയവും അതിന്റെ മൂന്ന് തൂണുകളെയും കുറിച്ച് പഠിച്ചു. മൂന്ന് തൂണുകളിൽ ഏതെങ്കിലുമൊരു സന്തുലിതാവസ്ഥ ഇല്ലെങ്കിൽ, അത് നിലനിൽക്കാൻ കഴിയാത്ത സാഹചര്യം സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ഇവിടെ പാരിസ്ഥിതികവും സാമ്പത്തികവുമായ സുസ്ഥിരത അസന്തുലിതാവസ്ഥയിലാണ്. കേരളത്തിലെ ഭൂപരിഷ്കരണം നിരവധി കടമ്പകൾ കടന്ന് സമാധാനപരമായി നടപ്പാക്കുകയും ചെയ്തെങ്കിലും വർഷങ്ങളായി ഭൂരഹിതരുടെ പ്രശ്നത്തിന് പരിഹാരമായിട്ടില്ല.

സ്ത്രീകൾക്കിടയിലെ കുറഞ്ഞ തൊഴിൽ പങ്കാളിത്തവും വികസനത്തിന്റെ ഫലങ്ങളിൽ നിന്ന് ആദിവാസി ജനതയെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കുന്നതും പ്രകടമായ വെല്ലുവിളികളാണ്. കേരള മാതൃകാ വികസനത്തിന്റെ ഏറ്റവും വലിയ പോരായ്മ ഉയർന്ന തൊഴിലില്ലായ്മയാണ്, പ്രത്യേകിച്ച് അഭ്യസ്തവിദ്യരായ ജനങ്ങളിൽ. വിദ്യാഭ്യാസ മേഖലയിൽ നിക്ഷേപം വർധിക്കുന്നുണ്ടെങ്കിലും തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടു. ജനങ്ങളുടെ തൊഴിൽ അഭിലാഷം നിറവേറ്റാൻ കഴിയാത്ത സംസ്ഥാനം, രാജ്യത്തിന് പുറത്ത് അവസരങ്ങൾ കണ്ടെത്താൻ അവരെ നിർബന്ധിക്കുന്നു. കേരള സാമ്പത്തിക അവലോകനം (Kerala Economic Review) 2020 ന്റെ ഏറ്റവും പുതിയ സ്ഥിതിവിവരക്കണക്കുകൾ കാണിക്കുന്നത് 2018-19 ൽ കേരളത്തിലെ യുവാക്കൾക്കിടയിലെ തൊഴിലില്ലായ്മ നിരക്ക് 35.2 ശതമാനമായിരുന്നു, ഇത് ദേശീയ ശരാശരിയായ 17.3 ശതമാനത്തിന്റെ ഇരട്ടിയാണ്. സ്ത്രീകളുടെ തൊഴിലില്ലായ്മ നിരക്ക് (55.4%) പുരുഷന്മാരേക്കാൾ (23.3%) കൂടുതലാണ്.

നാഷണൽ സാമ്പിൾ സർവേ ഓർഗനൈസേഷൻ (NSSO) പ്രകാരം ഇന്ത്യയിലെ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കൂടുതൽ രോഗാതുരതയുള്ളവർ കേരളത്തിലാണ്, കുറഞ്ഞ മരണനിരക്കും ഇതോടൊപ്പം നിലനിൽക്കുന്നു. 2017 ജൂലൈ മുതൽ 2018 ജൂൺ വരെയുള്ള കാലയളവിൽ കേരളത്തിലെ രോഗബാധിതരുടെ എണ്ണം ദേശീയ ശരാശരിയുടെ മൂന്നിരട്ടിയിലധികമായിരുന്നു. ഇന്ത്യയിലുടനീളമുള്ള 1,000 ആളുകൾക്ക് (കുട്ടികളുടെ ജനനം ഒഴികെ) ആശുപത്രിയിൽ പ്രവേശിപ്പിക്കപ്പെടുന്ന കേസുകളുടെ എണ്ണം 29 ആണെങ്കിൽ, കേരളത്തിൽ ഇത് ഏറ്റവും ഉയർന്നതാണ്, 105. മിക്ക സംസ്ഥാനങ്ങളിലും ഈ കണക്ക് 29നും 40നും ഇടയിലാണ്. രോഗാതുരത

സമ്പന്നരേക്കാൾ 40 ശതമാനം കൂടുതൽ ദരിദ്രർക്കിടയിലാണെന്ന് വിവിധ പഠനങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കുന്നു.

കേരള മോഡൽ വികസനത്തിന്റെ വെല്ലുവിളികളിലൊന്നാണ് വിദേശ മലയാളികളുടെ പണത്തെ അമിതമായി ആശ്രയിക്കുന്നത്. വിദേശ പണത്തിന്റെ ഒഴുക്ക് രാജ്യത്തെ ഏറ്റവും ഉയർന്ന പ്രതിശീർഷ ഉപഭോഗ ചെലവുള്ള സംസ്ഥാനമായി കേരളത്തെ മാറ്റി. സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ, പ്രത്യേകിച്ച് വ്യവസായത്തിന്റെ അടിത്തറ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഉപയോഗിക്കുന്നതിനു പകരം അവ ഉപഭോഗത്തിനായി ഉപയോഗിച്ചു. സംസ്ഥാനത്തേക്കുള്ള പണത്തിന്റെ ഒഴുക്ക് ഇല്ലെങ്കിൽ എന്ത് സംഭവിക്കും? കേരള സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ തകരുകയും ക്ഷേമപ്രവർത്തനങ്ങളെയും സാമൂഹിക പുരോഗതിയെയും സാരമായി ബാധിക്കുകയും ചെയ്യും. 2018-ലെ കേരള മൈഗ്രേഷൻ സർവേ പ്രകാരം, വർഷങ്ങൾ കഴിയുന്തോറും പ്രവാസികളിൽ തിരിച്ചെത്തുന്നവരുടെ എണ്ണത്തിൽ വർധനവുണ്ട്. മടങ്ങിവരുന്ന പ്രവാസികളുടെ ആകെ എണ്ണത്തിൽ വർദ്ധനവിന് നിരവധി കാരണങ്ങളുണ്ടാകാം. ഗൾഫ് തൊഴിൽ വിപണിയുടെ പ്രാദേശികവൽക്കരണം മൂലം വിദേശ തൊഴിൽ വിസകൾ അവസാനിപ്പിച്ചത് ഒരു കാരണമാണ്. നിലവിലുള്ള മഹാമാരി പ്രതിസന്ധി ഈ അവസ്ഥയെ കൂടുതൽ വഷളാക്കും.

കേരളത്തിലെ പൊതുകടത്തിന്റെ വർദ്ധനവ് ഭയാനകമായ ഒരു പ്രശ്നവും സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരതയ്ക്ക് കളങ്കവുമാണ്. കടമെടുക്കലിന്റെ പ്രധാന ഭാഗം ഉൽപ്പാദന ആവശ്യങ്ങൾക്കായുള്ളതിനേക്കാൾ ശമ്പളം, പെൻഷൻ, പലിശ എന്നിവക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഇതുകൂടാതെ, ആരോഗ്യം, വിദ്യാഭ്യാസം മേഖലകളിലെ ചെലവുകളും കടമെടുത്താണ് നിർവഹിക്കുന്നത്. ഇന്ത്യയിലെ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കേരളത്തിന്റെ പ്രതിശീർഷ പൊതുകടം ഏറ്റവും ഉയർന്നതായിരിക്കാം. കേരളത്തിന്റെ പൊതുകടം കുതിച്ചുയരുകയാണ്, 2021-ൽ മൂന്ന് ലക്ഷം കോടി കവിഞ്ഞു, കടത്തിന്റെ വലിയൊരു ഭാഗം കമ്പോള വായ്പയുടെ രൂപത്തിലാണ്. നമ്മുടെ ഇന്നത്തെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിന് ഭാവി തലമുറയുടെ ആവശ്യങ്ങളിൽ നാം വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യുന്ന സാമ്പത്തിക അസ്ഥിരതയുടെ സാഹചര്യമാണിത്. സംസ്ഥാനം പിന്തുടരുന്ന ചെറിയ കുടുംബ ആശയം സംസ്ഥാനത്തെ ജനസംഖ്യയിൽ പ്രായമായവരുടെ പങ്ക് വർധിപ്പിക്കുകയും ഇത് ആരോഗ്യ സംരക്ഷണത്തിനുള്ള ബാധ്യത കൂട്ടുകയും ചെയ്യു.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. കേരളവികസന മാതൃകയുടെ വെല്ലുവിളികളും പരിമിതികളും.
2. കേരള മോഡൽ വികസനത്തിൽ വിദേശ പണം ചെലുത്തിയ സ്വാധീനം.
3. ലോകം, ഇന്ത്യ, കേരളം: ഒരു താരതമ്യ വിശകലനം.
4. കേരളത്തിലെ പൊതുകടത്തിന്റെ വർദ്ധനവ് സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരതക്ക് ഉണ്ടാക്കുന്ന ആഘാതങ്ങൾ.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : രണ്ട്

I. **ഒറ്റ വാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. ജനകീയാസൂത്രണ കാമ്പയിൻ ആരംഭിച്ച വർഷം ഏത് ?
2. കേരളത്തിൽ സ്ത്രീകളുടെ തൊഴിലില്ലായ്മ നിരക്ക് എത്രയാണ് ?

II. **ശരിയോ തെറ്റോ?**

1. കേരളത്തിലെ യുവാക്കൾക്കിടയിലെ തൊഴിലില്ലായ്മ നിരക്ക് ദേശീയ ശരാശരിയേക്കാൾ കൂടുതൽ ആണ്. ശരി/തെറ്റ്
2. ജനസംഖ്യാപരമായ പരിവർത്തനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ഇന്ത്യയിലെ ഇതര ഭാഗങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കേരളം വേഗത്തിൽ പ്രായമാകുകയാണ്. ശരി/തെറ്റ്

III. **ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. നിലവിലെ സാഹചര്യത്തിൽ കേരള മോഡൽ വികസനം നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികൾ എന്തെല്ലാം?
2. കേരളം പൊതുജനാരോഗ്യകാര്യത്തിൽ മുന്നിട്ടുനിൽക്കുമ്പോഴും സമൂഹം നേരിടുന്ന ആരോഗ്യ പ്രശ്നങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?
3. വിദേശ വരുമാനം വർധിക്കുമ്പോഴും കേരളത്തിന്റെ ഉൽപ്പാദനമേഖല വികസിക്കാത്തത് എന്തുകൊണ്ട്?
4. പൊതുകടത്തിന്റെ വർദ്ധനവ് കേരളത്തിലെ സമ്പദ് വ്യവസ്ഥയെ എങ്ങിനെ ബാധിക്കുന്നു?

7. സംഗ്രഹം

വികസനത്തിന്റെയും നവീകരണത്തിന്റെയും നിലവിലുള്ള ഏതെങ്കിലും സിദ്ധാന്തങ്ങളെയോ മാതൃകകളെയോ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളതല്ല `കേരള മാതൃക'. സ്വാതന്ത്ര്യാനന്തരം സംസ്ഥാനത്തിൽ അധികാരത്തിൽ വന്ന നാട്ടുരാജാക്കന്മാരും ഇടതു-വലത്പക്ഷ സർക്കാരുകളും സാമൂഹിക വികസനത്തിന് മുൻഗണന നൽകിയിരുന്ന പ്രത്യേക സാഹചര്യത്തിലാണ് ഇത് ഉയർന്നുവന്നത്. ശക്തമായ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയല്ലെങ്കിലും ശക്തമായ ഒരു പൊതുജനാരോഗ്യ,വിദ്യാഭ്യാസ സംവിധാനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനവും സ്ഥാപിതമായ നടപടിക്രമങ്ങളും കേരളത്തിനുണ്ട്. കേരളം കൈവരിച്ച നേട്ടങ്ങൾ നിലനിർത്തുന്നതിൽ കേരളത്തിലെ തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് നിർണായക പങ്കുണ്ട്.

8. അവലംബം / അധിക വായനയ്ക്ക്

1. ചാത്തുകുളം, ജെ., & താരമംഗലം, ജെ. (2021). കോവിഡ് 19 കാലത്തെ കേരള മോഡൽ: സംസ്ഥാനം, സമൂഹം, ജനാധിപത്യം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് പുനർവിചിന്തനം. ലോക വികസനം, 137, 105207.

2. പാറയിൽ, ജി. (1996). വികസനത്തിന്റെ 'കേരള മോഡൽ': മൂന്നാം ലോക ത്തിലെ വികസനവും സുസ്ഥിരതയും. മൂന്നാം ലോക ത്രൈമാസിക, 17(5), 941-958.

3. തരകൻ, PKM (2008). വികസനത്തിന്റെ കേരള മോഡൽ ചരിത്രവത്കരി ക്കപ്പെടുമ്പോൾ: ഒരു കാലാനുസൃത വീക്ഷണം. സാമൂഹ്യ-സാമ്പത്തിക & പരിസ്ഥിതി പഠന കേന്ദ്രം.

4. Véron, R. (2001). 'പുതിയ' കേരള മോഡൽ: സുസ്ഥിര വികസനത്തിനുള്ള പാഠങ്ങൾ. ലോക വികസനം, 29(4), 601-617.

ശ്രീനാരായണ ഗുരു ഓപ്പൺ യൂണിവേഴ്സിറ്റി

അധികാര വികേന്ദ്രീകരണവും പ്രാദേശിക ഭരണ നിർവഹണവും

സർട്ടിഫിക്കറ്റ് പ്രോഗ്രാം

എൽ എസ് ജി - 03

ആസൂത്രണവും വികസനവും

ബ്ലോക്ക് – 2

കേരളത്തിലെ സുസ്ഥിര വികസനം

യൂണിറ്റ് – 3

പാർശ്വവൽകൃത വിഭാഗങ്ങളും ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുള്ള വികസനവും

(യൂണിറ്റ് കോഡ് : 03-02-03)

കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ (കില)

കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് ഡിജിറ്റൽ സയൻസസ് ഇന്നൊവേഷൻ ആന്റ് ടെക്നോളജി

DIGITAL UNIVERSITY KERALA

Curating a responsible digital world

യൂണിറ്റ് 3

പാർശ്വവൽകൃത വിഭാഗങ്ങളും ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുള്ള വികസനവും

1.	പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ	37
2.	സൂചനാപദങ്ങൾ	37
3.	ആമുഖം	38
4.	വികസനവും പാർശ്വവൽക്കരണവും	38
5.	കേരളത്തിലെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾ	39
6.	പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ കാരണങ്ങൾ	45
7.	അതിഥി തൊഴിലാളികളും സാമൂഹിക സുരക്ഷയും	46
8.	എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനം	48
9.	പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ പങ്ക്	49
10.	സംഗ്രഹം	51
11.	ഉത്തരസൂചിക	51
12.	അവലംബം /അധിക വായനയ്ക്ക്	52

പാർശ്വവൽകൃത വിഭാഗങ്ങളും ഉൾകൊണ്ടുകൊണ്ടുള്ള വികസനവും

1. പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ

ഈ യൂണിറ്റ് പഠിച്ച് കഴിയുമ്പോൾ പഠിതാക്കൾക്ക് ഇനി പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനായുള്ള കാര്യശേഷി ഉണ്ടാകുന്നതാണ്.

1. പാർശ്വവൽക്കരണം, പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ കാരണങ്ങൾ, പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടവരുടെ വികസനം തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ നിർവഹിക്കേണ്ട ചുമതലകളും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ട് പ്രവർത്തിക്കാൻ കഴിയുക.
2. വ്യത്യസ്തതരം പാർശ്വവൽക്കരണം, ഒഴിവാക്കൽ എന്നിവയെക്കുറിച്ച് വിശദീകരിക്കാൻ സാധിക്കുക.
3. പാർശ്വവൽക്കരണം സൃഷ്ടിക്കുന്ന സാമൂഹിക, സാമ്പത്തിക പിന്നാക്കാവസ്ഥയെക്കുറിച്ചു മനസ്സിലാക്കി പരിഹാരനടപടികൾ സ്വീകരിക്കാൻ സാധിക്കുക.
4. പാർശ്വവൽകൃത വിഭാഗങ്ങളുടെ വികസനത്തിനായിനായുള്ള കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാനവിഷ്കൃത പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പാക്കാൻ സാധിക്കുക.
5. അതിഥി തൊഴിലാളികൾക്കാവശ്യമായ ക്ഷേമ പ്രവർത്തനങ്ങൾ തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ മേൽനോട്ടത്തിൽ നടപ്പിലാക്കാൻ കഴിയുക.
6. സമൂഹത്തിലെ എല്ലാവിഭാഗം ജനങ്ങളെയും ഉൾപ്പെടുത്തിയുള്ള വികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർവഹിക്കാൻ സാധിക്കുക.

2. സൂചനാപദങ്ങൾ

1. **പാർശ്വവൽക്കരണം:** ആളുകളുടെ ഒരു ഗ്രൂപ്പിനെയോ വർഗത്തെയോ പ്രാധാന്യം കുറയ്ക്കുന്നതോ ദ്വിതീയ സ്ഥാനത്തേക്ക് തരംതാഴ്ത്തുന്നതോ ആയ പ്രക്രിയ.

2. **നവചേതന:** കേരള സംസ്ഥാന സാക്ഷരതാ മിഷൻ അതോറിറ്റി (KSLMA) ആദിവാസികൾക്കും ഗോത്ര വിഭാഗങ്ങൾക്കും വേണ്ടി ആരംഭിച്ച സാക്ഷരതാ പരിപാടി.

3. **LGBTQ:** ലെസ്ബിയൻ, ഗേ, ബൈസെക്ഷ്വൽ, ട്രാൻസ്ജെൻഡർ (LGBTQ - Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer).

4. **സമന്വയ:** കേരള സംസ്ഥാന സാക്ഷരതാ മിഷൻ അതോറിറ്റി ട്രാൻസ്ജെൻ ഡർ വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിലെ നിരക്ഷരത ഇല്ലാതാക്കാൻ വേണ്ടി ആരംഭിച്ച സാക്ഷരതാ പരിപാടി.

5. **അസമത്വം (Inequality):** അസമത്വം ഒരു ഗുരുതരമായ പ്രശ്നവും മനുഷ്യ ന്റെ അധഃസ്ഥിതിയുടെ കാരണവുമാണ്. സമൂഹത്തിന്റെ സാമൂഹിക-സാമ്പ ത്തിക-രാഷ്ട്രീയ ഘടന അസമത്വങ്ങൾ നിലനിർത്തുന്നതിലും വികസനത്തെ തടസ്സപ്പെടുത്തുന്നതിലും നിർണായക പങ്ക് വഹിക്കുന്നു.

6. **ഒഴിവാക്കൽ (Exclusion):** ജാതി, വർഗ മുൻവിധികൾ കൊണ്ട് സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവുമായ വികസനത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള പങ്കാളിത്തത്തിൽ നിന്ന് ഒരു വിഭാഗം ആളുകളെ ഒഴിവാക്കുന്ന പ്രവണത.

7. **അസമാനത (Disparity):** ലിംഗഭേദം, ജാതി, വർഗ്ഗം, പ്രദേശം എന്നിവയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്ന അസമത്വങ്ങൾ.

3. ആമുഖം

ജനങ്ങളുടെ ജീവിത സാഹചര്യങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും അവരുടെ അടിസ്ഥാന ആവശ്യങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുമുള്ള ഒരു പ്രക്രിയയായാണ് വികസനത്തെ കാണുന്നത്. പകരം, അത് വിവിധ വിഭാഗങ്ങളിൽ അസമത്വവും പാർശ്വവൽക്കരണവും സൃഷ്ടിക്കുന്നതിലാണ് കലാശിച്ചത്. വികസനം എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നില്ലെങ്കിൽ, അത് അസമത്വങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും വിപരീത ഫലം ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്യും. അതിനാൽ, സമൂഹത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്ന വിവിധ തരം പാർശ്വവൽക്കരണത്തെക്കുറിച്ചും അത്തരം ഗ്രൂപ്പുകളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിനായി വികസനപ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പാക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകതയെക്കുറിച്ചും ജനപ്രതിനിധികളും ഭരണാധികാരികളും മനസ്സിലാക്കേണ്ടത് അനിവാര്യമാണ്. പ്രാദേശിക തലത്തിൽ വിഭവങ്ങൾ അനുവദിക്കുന്നതിനും പ്രോജക്ടുകൾ രൂപകൽപന ചെയ്യുന്നതിനും അവസരങ്ങൾ ലഭിക്കുമ്പോൾ ഈ വിഷയം പ്രത്യേകം പരിഗണിക്കേണ്ടതുണ്ട്.

4. വികസനവും പാർശ്വവൽക്കരണവും

വികസനവും പാർശ്വവൽക്കരണവും ഒരേ നാണയത്തിന്റെ രണ്ട് വശങ്ങളാണ്. പാർശ്വവൽക്കരണം എന്നത് ആളുകളുടെ ഒരു ഗ്രൂപ്പിനെയോ വർഗത്തെയോ പ്രാധാന്യം കുറയ്ക്കുന്നതോ ദ്വിതീയ സ്ഥാനത്തേക്ക് തരംതാഴ്ത്തുന്നതോ ആയ പ്രക്രിയയാണ്. വിശാലമായ സമൂഹം ആസ്വദിക്കുന്ന സാമൂഹിക, സാമ്പത്തിക, രാഷ്ട്രീയ ജീവിതത്തിൽ

പൂർണ്ണ പങ്കാളിത്തത്തിൽ നിന്ന് വ്യക്തികളെയും ഗ്രൂപ്പുകളെയും തടയുന്ന ഒരു വ്യവസ്ഥയും പ്രക്രിയയും ആയി ഇതിനെ നിർവചിക്കാം. 'യുനെസ്കോ'യുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, സാമൂഹിക അസമത്വങ്ങളിൽ വേരൂന്നിയ നിശിതവും നിരന്തരവുമായ പോരായ്മയുടെ ഒരു രൂപമാണ് പാർശ്വവൽക്കരണം. വ്യക്തി, ഗ്രൂപ്പ്, സമൂഹം, ആഗോള തലം എന്നിങ്ങനെ വ്യത്യസ്ത തലത്തിലുള്ള പാർശ്വവൽക്കരണം ഉണ്ട്. പാർശ്വവൽക്കരണം ലോകമെമ്പാടും ഒരുപോലെയല്ല; അത് ഓരോ രാജ്യത്തിനും, പ്രദേശത്തിനും, സാമ്പത്തിക, സാമൂഹിക, സാംസ്കാരിക, രാഷ്ട്രീയ ഘടകങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി വ്യത്യസ്തമാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, വികസിത രാജ്യങ്ങളിലെ സ്ത്രീകളുടെയും കുട്ടികളുടെയും പദവിയും അവകാശങ്ങളും സമൂഹത്തിലെ മറ്റുള്ളവരെപ്പോലെയാണ്, എന്നാൽ പല വികസ്വരരാജ്യങ്ങളിലും അവർ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടവരാണ്. പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ വെല്ലുവിളികൾ സന്ദർഭോചിതമാണ്; അതിനാൽ അവയെ മറികടക്കാനുള്ള തന്ത്രങ്ങൾ വ്യത്യസ്തമാണ്. പാർശ്വവൽക്കരണം ഒരു ബഹുമുഖവും ബഹുകാരണവും ചരിത്രപരവുമായ പ്രതിഭാസമാണ്. പലപ്പോഴും, പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ സങ്കീർണ്ണമായ സ്വഭാവം ഒരേ നിയമങ്ങളാൽ വിവരിക്കാനും മനസ്സിലാക്കാനും ബുദ്ധിമുട്ടാണ്, കാരണം അത് വ്യത്യസ്ത ക്രമീകരണങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ്. ചില പൊതുവായ സവിശേഷതകൾ പങ്കുവെക്കുമെങ്കിലും, അവ ഒരുപോലെയല്ല; ഉദാഹരണത്തിന്, മത രാഷ്ട്രങ്ങളിലെ സ്ത്രീകളുടെ പാർശ്വവൽക്കരണം ഇന്ത്യയിലെ പോലെയല്ല. ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയ, സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ, പുരുഷാധിപത്യത്തിന്റെ സ്വഭാവം, മതപരമായ പ്രത്യയശാസ്ത്രം, സാമൂഹിക വ്യവസ്ഥകൾ എന്നിവ ഒരു പ്രത്യേക വിഭാഗത്തിന്റെയോ വ്യക്തിയുടെയോ പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ തരത്തെ നിർണ്ണയിക്കുന്നു.

പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾ ആരാണ്? പ്രബല വിഭാഗങ്ങൾ അനുഭവിക്കുന്ന പ്രത്യേകാവകാശങ്ങളിൽ നിന്നും അധികാരത്തിൽ നിന്നും ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടവരാണ് പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾ. അവർ അടിസ്ഥാനമാക്കി ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നത് സെക്സ്, ലൈംഗിക ആഭിമുഖ്യം (LGBTQ - Lesbian, Gay, Bi-sexual, Transgender and Queer), പ്രായം, വൈകല്യം, വംശം, മതം, ജാതി, മാറാരോഗങ്ങൾ അധിനിവേശം, പൗരത്വനില (ഉദാ. അഭയാർത്ഥികൾ, കുടിയേറ്റക്കാർ) സാക്ഷരത, വീടില്ലായ്മ, ഒറ്റ രക്ഷാകർതൃത്വം (മാതാപിതാക്കളിൽ ഒരാൾ മാത്രം ഉള്ള കുട്ടികൾ), തൊഴിലില്ലായ്മ എന്നീ കാരണങ്ങളാലാണ്. പാർശ്വവൽക്കരണം എന്നത് ചരിത്രപരവും സാമൂഹികവുമായ ഒരു പ്രതിഭാസമാണ്. പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ ഘടനയും വകഭേദങ്ങളും ചില വിഭാഗങ്ങളുടെയും വ്യക്തികളുടെയും ആധിപത്യത്തിന്റെ പൊതുവായ സ്വഭാവത്തെയും ഒരേ സമയം ധാരാളം ആളുകളുടെ ബലഹീനതയെയും കാര്യക്ഷമതയില്ലായ്മയെയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു.

5. കേരളത്തിലെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾ

കേരളത്തിലെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾ ആദിവാസികൾ, ദളിതർ, സ്ത്രീകൾ, കുട്ടികൾ, ഭിന്നശേഷിക്കാർ, ട്രാൻസ്ജെൻഡർ (ട്രാൻസ് പേഴ്സൺസ്), കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾ, മത്സ്യത്തൊഴിലാളി സമൂഹം തുടങ്ങിയവയാണ്.

ഗോത്രവർഗക്കാർ അഥവാ ആദിവാസികൾ

കേരളത്തിലും ഇന്ത്യയിലും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങളിലൊന്നാണ് ആദിവാസികൾ. 2011ലെ സെൻസസ് പ്രകാരം കേരളത്തിലെ മൊത്തം ജനസംഖ്യയുടെ 1.5 ശതമാനമാണ് ആദിവാസികൾ. ഏറ്റവും കൂടുതൽ ആദിവാസികളുള്ളത് വയനാട് ജില്ലയിലാണ്, ഇടുക്കി, പാലക്കാട്, കാസർഗോഡ്, കണ്ണൂർ എന്നിവ തൊട്ടുപിന്നിലും. ആദിവാസികളുടെ സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക അവസ്ഥകളിൽ കാര്യമായ സ്വാധീനം ചെലുത്തുന്നതിന് കേരള മാതൃകാ വികസനത്തിനു സാധിച്ചില്ല. ആദിവാസികൾ ഏറ്റവും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗമാണ്, അവർക്ക് ഉയർന്ന ദാരിദ്ര്യവും, ഉയർന്ന തലത്തിലുള്ള ഒഴിവാക്കലും, വളരെ താഴ്ന്ന തലത്തിലുള്ള (രാഷ്ട്രീയ, സാമൂഹിക, സാമ്പത്തിക) ശാക്തീകരണവുമാണുള്ളത്. ഉൽപ്പാദനത്തിന്റെയും വിനിമയത്തിന്റെയും കാര്യത്തിൽ ഗോത്രവർഗക്കാരും അല്ലാത്തവരും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം പലപ്പോഴും വിവേചനപരവും അസമത്വം നിറഞ്ഞതും ചൂഷണാത്മകവുമാണ്. കുറഞ്ഞ സാക്ഷരതാ നിരക്കും ആരോഗ്യ പരിപാലന ലഭ്യതയും ഉള്ള ആദിവാസികളുടെ മാനവ വികസന നിലവാരം വളരെ കുറവാണ്. ആദിവാസികൾ നേരിടുന്ന ഗുരുതരമായ പ്രശ്നമാണ് ഭൂമി അന്യാധീനപ്പെടുന്നത്. ആദിവാസികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഭൂമി ഒരു മൂർത്തമായ സ്വത്ത് മാത്രമല്ല, അതിനോട് വൈകാരികമായ അടുപ്പവുമുണ്ട്. ഏതാണ്ട് 90 ശതമാനവും കൃഷിയിലും അനുബന്ധ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും ഏർപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പല കാരണങ്ങളാൽ ഭൂരഹിതരായ ആദിവാസികളുടെ എണ്ണം വർദ്ധിച്ചു. ചില പഠനങ്ങൾ കാണിക്കുന്നത് ദൈനംദിന ചെലവുകൾക്കും കടങ്ങൾ തീർക്കുന്നതിനുമായി അവർ തങ്ങളുടെ ഭൂമി വിൽക്കാൻ നിർബന്ധിതരാകുന്നു എന്നാണ്.

ഭൂമി അന്യാധീനമാവുന്നതും ഭൂരഹിതത്വവും ദാരിദ്ര്യം വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും മോശമായ സാമ്പത്തിക സാഹചര്യങ്ങളിലേക്കും കടബാധ്യതകളിലേക്കും അവരെ തള്ളിവിടുകയും ചെയ്തു. ഈ സാഹചര്യങ്ങൾ തൊഴിലിനായി ചെറിയ പട്ടണങ്ങളിലേക്ക് കുടിയേറാൻ അവരെ നിർബന്ധിതരാക്കി. അവർക്ക് ഭൂരേഖകളില്ല, ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ, ആദിവാസികളല്ലാത്തവർക്ക് ഭൂമി വാമൊഴിയായി പണയപ്പെടുത്തുന്നു. അവർ പരാതിപെടുമ്പോൾ, അനുകൂല വിധി ലഭിക്കാൻ കാലതാമസം ഉണ്ടാകുന്നു, അല്ലെങ്കിൽ അതിനാവശ്യമായ തെളിവിനായുള്ള രേഖകൾ അവരുടെ കൈവശം ഉണ്ടാകണമെന്നില്ല. 1963-ലെ കേരള ഭൂപരിഷ്കരണ നിയമം 'കൃഷിഭൂമി കർഷകന്'' എന്ന നയം ആദിവാസികളെ സഹായിച്ചില്ല. ഈ നിയമം പ്രാബല്യത്തിൽ വന്നതോടെ ഭൂമിയുടെ കൈവശക്കാർ ഉടമകളാകുകയും ഭൂമിയുടെ യഥാർത്ഥ ഉടമകളായ ആദിവാസികൾ ഭൂരഹിതരാവുകയും കർഷകത്തൊഴിലാളി എന്ന നിലയിലേക്ക് ചുരുങ്ങുകയും ചെയ്തു.

2011-ലെ സെൻസസ് പ്രകാരം ആദിവാസി ജനസംഖ്യയിൽ 32.71 ശതമാനം നിരക്ഷരരാണ്. കേരള സംസ്ഥാന സാക്ഷരതാ മിഷൻ അതോറിറ്റി (KSLMA) ആദിവാസികൾക്കും ഗോത്ര വിഭാഗങ്ങൾക്കും വേണ്ടി 'നവചേതന' എന്ന സാക്ഷരതാ പരിപാടി ആരംഭിച്ചു. ആദിവാസികൾ നേരിടുന്ന മറ്റൊരു അടിസ്ഥാന പ്രശ്നമാണ് ആരോഗ്യം. ഉയർന്ന ശിശുമരണനിരക്കും മാതൃമരണനിരക്കും, പോഷകാഹാരക്കുറവും, സിക്കിൾ സെൽ അനീമിയയും ആദിവാസികൾക്കിടയിലൽ സാധാരണമാണ്. കേരള

സംസ്ഥാനത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള ആരോഗ്യ നിലവാരവും ആദിവാസി സമൂഹങ്ങളുടെ ആരോഗ്യ നിലവാരവും പൊരുത്തപ്പെടുന്നില്ല.

പട്ടികജാതിക്കാർ

ആദിവാസികളെപ്പോലെ പട്ടികജാതിക്കാരും കേരളത്തിൽ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ഒരു വിഭാഗമാണ്. കേരളത്തിലെ പട്ടികജാതി ജനസംഖ്യ 3,039,573 ആണ്, ഇത് സംസ്ഥാനത്തെ മൊത്തം ജനസംഖ്യയുടെ 9.10 ശതമാനം വരും. കേരള വികസന മാതൃകക്ക് ഈ വിഭാഗത്തിന്റെ വികസനത്തിന് കാര്യമായ സ്വാധീനം ചെലുത്താനായില്ല. കാർഷികോൽപ്പാദനത്തിന്റെ അവിഭാജ്യ ഘടകമായിരുന്ന അവർ, എന്നാൽ ജാതിഅധിഷ്ഠിത സാമൂഹികക്രമത്തിൽ അവർക്ക് അർഹമായ ഭൂമി ലഭിച്ചില്ല. 1960-കളുടെ അവസാനത്തിലും 1970-കളുടെ തുടക്കത്തിലും ഉണ്ടായ ഭൂപരിഷ്കരണങ്ങൾക്കു ശേഷവും ഈ സ്ഥിതിക്ക് മാറ്റമുണ്ടായില്ല, ഇത് പ്രധാനമായും ഉയർന്ന, ഇടത്തരം പശ്ചാത്തലങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള കുടിയാന്മാർക്ക് പ്രയോജനം ചെയ്തു. പട്ടികജാതിക്കാർക്ക് ചെറിയ ഭൂമിയുടെ ഉടമസ്ഥാവകാശം നൽകി. ഇന്ത്യയിലെ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കേരളത്തിലെ പട്ടികജാതിക്കാർ സാക്ഷരതയിൽ മുന്നിലാണ്, നിരക്ക് 88.70 ശതമാനമാണ്.

അഭ്യസ്തവിദ്യരായ പട്ടികജാതിക്കാർക്കിടയിലെ തൊഴിലില്ലായ്മ എല്ലാ അഭ്യസ്തവിദ്യരായ തൊഴിലില്ലാത്തവരുടെയും സംസ്ഥാന ശരാശരിയേക്കാൾ കൂടുതലാണ്. ചില പ്രദേശങ്ങളിൽ പൊതുജനാരോഗ്യ കേന്ദ്രങ്ങൾ പട്ടികജാതി ആവാസ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ നിന്ന് അകലെയായതിനാൽ അവരുടെ പ്രാപ്യതയെ ബാധിക്കുന്നു.

സ്ത്രീകൾ

2011-ലെ സെൻസസ് പ്രകാരം സ്ത്രീ-പുരുഷ അനുപാതം ദേശിയ തലത്തിൽ 940ഉം കേരളത്തിൽ 1084 ആണ്. സ്ത്രീകളുടെ വികസനത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഇത് പൊതുവായ പ്രവണതക്ക് ഒരു അപവാദമാണ്. അതുപോലെ, സാക്ഷരത, ആയുർദൈർഘ്യം, വിവാഹപ്രായം എന്നിവയുടെ കാര്യത്തിൽ, രാജ്യത്തെ മറ്റ് സ്ത്രീകളുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ കേരളത്തിലെ സ്ത്രീകൾക്ക് ഉയർന്ന സ്കോർ ഉണ്ട്. സാമൂഹിക പരിഷ്കരണത്തിലൂടെയും ഇടതുപക്ഷ പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലൂടെയും സമൂഹത്തെ ഉൽപതിഷ്ണുവൽക്കരിച്ചതും ഉയർന്ന സാമൂഹിക സൂചകങ്ങളും, കേരളത്തിലെ സ്ത്രീകളുടെ അവസ്ഥ മെച്ചപ്പെട്ടതായി വിലയിരുത്തുന്നു. അടിസ്ഥാന ശേഷികളുടെ കാര്യത്തിൽ ലിംഗ വ്യത്യാസം ഇന്ത്യയിലെ ഇതരഭാഗങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് കേരളത്തിൽ വളരെ കുറവാണെങ്കിലും സ്ത്രീകളുടെ മാനസികാരോഗ്യം, സ്ത്രീകൾക്കെതിരായ കുറ്റകൃത്യങ്ങൾ, രാഷ്ട്രീയ പങ്കാളിത്തം, സ്വത്തവകാശം എന്നിവയിൽ നിഷേധാത്മകമായ പ്രവണതകൾ ദൃശ്യമാണ്. പൊതുവെയുള്ള അനുമാനത്തിന് വിരുദ്ധമായി, ഉയർന്ന സാക്ഷരതയും സ്ത്രീ വിദ്യാഭ്യാസവും, സാമ്പത്തിക വളർച്ചയും കേരളത്തിൽ വലിയ തൊഴിലവസരങ്ങളിലേക്കും തൊഴിൽ, സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തത്തിലേക്കും നയിച്ചില്ല.

ഇന്ത്യയിലെ പ്രധാന സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ സ്ത്രീ തൊഴിൽ പങ്കാളിത്തവും ഏറ്റവും ഉയർന്ന തൊഴിലില്ലായ്മയും അനുഭവിക്കുന്ന സംസ്ഥാനങ്ങളിലൊന്നാണ് കേരളം. ഔപചാരിക രാഷ്ട്രീയത്തിലും സാമൂഹിക വേദികളിലും പൊതുരംഗത്തുള്ള സ്ത്രീകളുടെ പങ്കാളിത്തം വളരെ പരിമിതമാണ്, അവരുടെ പ്രതിസന്ധി പരിഹരിക്കാൻ ഒരു കൂട്ടായ ശ്രമവും നടന്നിട്ടില്ല. പരമ്പരാഗത മത-സാംസ്കാരിക ശക്തികൾ മാത്രമല്ല, കേരളത്തിന്റെ പുരോഗമനത്തിന്റെ ഭാഗമായി കണക്കാക്കപ്പെടുന്ന ആധുനിക രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടികളും ബഹുജന-വർഗ സംഘടനകളും കൂടിയാണ് അതിർത്തി നിർണയം അടിച്ചേൽപ്പിച്ചത്. ഈ വിരോധാഭാസം കൊണ്ടാണ് സാക്ഷരത, വിദ്യാഭ്യാസം തുടങ്ങിയവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മൊത്തം കണക്കുകൾക്കും ശതമാനക്കണക്കുകൾക്കും പോകുന്നതിനുപകരം, 'സ്വാതന്ത്ര്യം, സമത്വം, വ്യക്തിത്വ വികസനം, ആത്മവിശ്വാസം, അന്തസ്സ്' എന്നിങ്ങനെ കേരളത്തിലെ സ്ത്രീകളുടെ അവസ്ഥ വിലയിരുത്തുന്നതിന് ചില ഗവേഷകർ വ്യത്യസ്തമായ ഒരു മാനദണ്ഡം നിർദ്ദേശിക്കുന്നത്.

ചരിത്രപരവും സാംസ്കാരികവും നിയമപരവും മതപരവുമായ കാരണങ്ങളുടെ സ്വാധീനത്തിൽ സ്ത്രീകൾ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നു. അവർ ചില ജോലികളിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കപ്പെടുകയും അനൗപചാരിക മേഖലയിൽ പുരുഷന്മാരേക്കാൾ കുറഞ്ഞ വേതനം മാത്രം ലഭിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒരേ താൽപ്പര്യവും കഴിവുകളും ഉള്ള ഒരു ഏകീകൃത വിഭാഗമല്ല സ്ത്രീകൾ. താഴ്ന്ന ജാതികളിൽപ്പെട്ട സ്ത്രീകൾ അവരുടെ ഉയർന്ന ജാതിക്കാരുമായി താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ പലതരത്തിലുള്ള അടിച്ചമർത്തലുകൾ കൂടുതലായി നേരിടുന്നു. കുടുംബശ്രീ വഹിക്കുന്ന പങ്ക് ഈ സ്ഥിതി മെച്ചപ്പെടുത്താൻ സഹായിച്ചെങ്കിലും കുടുംബങ്ങളിൽ തീരുമാനമെടുക്കുന്ന കാര്യങ്ങളിൽ സ്ത്രീകൾ പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നില്ല, സാമ്പത്തിക പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ അവരുടെ പങ്കാളിത്തം ഇപ്പോഴും കുറവാണ്. ബലാത്സംഗവും ലൈംഗികാതിക്രമവും കേരളത്തിൽ കൂടുതലാണ്. മാനസികരോഗങ്ങൾ, ജീവിതശൈലീ രോഗങ്ങൾ, രക്തസമ്മർദ്ദം, തൈറോയ്ഡ് സംബന്ധമായ പ്രശ്നങ്ങൾ, പൊണ്ണത്തടി, സ്തനാർബുദം പോലുള്ള മാരക രോഗങ്ങൾ എന്നിവ സ്ത്രീകൾക്കിടയിൽ സാധാരണമാണ്. പ്രായമാകൽ സ്ത്രീകൾക്ക് പ്രത്യേകിച്ച് ബുദ്ധിമുട്ടാണ്. എസ് ടി വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിൽ അവിവാഹിതരായ അമ്മമാരുടെ പ്രശ്നങ്ങളുണ്ട്.

എൽ ജി ബി ടി ക്യൂ (LGBTQ)

ലെസ്ബിയൻ, ഗേ, ബൈസെക്ഷ്വൽ, ട്രാൻസ്ജെൻഡർ, ക്വീർ (LGBTQ - Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Queer) എന്നിവർ സമൂഹത്തിൽ പലപ്പോഴും വിവേചനം നേരിടുന്ന പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങളാണ്, അവർ രാഷ്ട്രീയ സാമൂഹിക സാമ്പത്തിക മേഖലകളിൽ നിന്ന് ഒഴിവാക്കപ്പെടുന്നു. 2015-ൽ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ നയം പ്രഖ്യാപിച്ച ആദ്യ സംസ്ഥാനവും, സംസ്ഥാനത്തിന്റെ വാർഷിക ബജറ്റിൽ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ വിഭാഗത്തിനായി പ്രത്യേക ഫണ്ട് വകയിരുത്തുകയും ചെയ്ത ചുരുക്കം ചില സംസ്ഥാനങ്ങളിലൊന്നാണ് കേരളം. നിലവിലുള്ള സാമൂഹിക മുൻവിധി കാരണം ട്രാൻസ് വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെടുകയും ഒഴിവാക്കപ്പെടുകയും

ചെയ്യുന്നു. സാമൂഹികമായ അവഹേളനങ്ങൾ കാരണം അവർക്ക് പലപ്പോഴും അന്തസ്സോടെ ജീവിക്കുന്നതിനുള്ള അനിവാര്യമായ ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റാൻ കഴിയുന്നില്ല. 2015 ലെ സംസ്ഥാന സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിന്റെ ട്രാൻസ്ജെൻഡർ സർവേ വെളിപ്പെടുത്തുന്നത് ഭൂരിഭാഗം ട്രാൻസ്ജെൻഡറുകളും അവരുടെ ലിംഗഭേദം കാരണം കുടുംബത്തോടൊപ്പം താമസിക്കുന്നില്ല എന്നാണ്. ട്രാൻസ് വ്യക്തികളിൽ ഭൂരിഭാഗവും സാമൂഹികവും കുടുംബപരവുമായ സമ്മർദ്ദങ്ങൾ കാരണം വിവാഹിതരാവുകയും കുട്ടികളുണ്ടാകുകയും പിന്നീട് വേർപിരിയുകയും ചെയ്യുന്നു. ട്രാൻസ്ജെൻഡേഴ്സിന്റെ വിദ്യാഭ്യാസ നിലവാരം പൊതുവിൽ പിന്നാക്കമാണ്, സഹപാഠികൾ, അധ്യാപകർ, അയൽക്കാർ, കുടുംബാംഗങ്ങൾ എന്നിവരുടെ പരിഹാസം കാരണം 90 ശതമാനം പേരും സ്കൂളുകൾ വിടാൻ നിർബന്ധിതരാകുന്നു. കൂടാതെ, മിക്കപ്പോഴും, പത്താം ക്ലാസിനുശേഷം അവരുടെ വിദ്യാഭ്യാസം നിലയ്ക്കും. തൊഴിൽ സ്ഥിതി ദയനീയമാണ്; 11.6% പേർക്ക് മാത്രമേ സ്ഥിരമായി ജോലിയുള്ളൂ, അവരിൽ ഭൂരിഭാഗവും പ്രതിമാസം 5000 രൂപയിൽ താഴെയാണ് ശമ്പളം വാങ്ങുന്നത്. ജോലിസ്ഥലത്ത് 89 ശതമാനവും ലൈംഗികമായി പീഡിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു. കേരള സംസ്ഥാന സാക്ഷരതാ മിഷൻ അതോറിറ്റി (കെ എസ് എൽ എം എ) ട്രാൻസ് പേഴ്സൺസിനായി നിരക്ഷരത ഇല്ലാതാക്കാൻ 'സമന്വയ' എന്നറിയപ്പെടുന്ന സാക്ഷരതാ പദ്ധതി ആരംഭിച്ചു. കോട്ടയം ജില്ലയിൽ വിവിധ അയൽക്കൂട്ടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള പന്ത്രണ്ട് അംഗങ്ങളെ ഉൾപ്പെടുത്തി 'മനസ്വിനി' എന്ന പേരിൽ പ്രത്യേക അയൽക്കൂട്ടം രൂപീകരിച്ച് ട്രാൻസ് സമൂഹത്തെ കുടുംബശ്രീ ശൃംഖലയുടെ ഭാഗമാക്കി.

പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട മറ്റ് വിഭാഗങ്ങൾ

പരമ്പരാഗത മത്സ്യത്തൊഴിലാളികളും കശുവണ്ടി, കയർ തൊഴിലാളികളും കേരളത്തിലെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങളാണ്. ഈ വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിൽ ദാരിദ്ര്യം അതിരൂക്ഷമാണ്. പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട മറ്റൊരു വിഭാഗം ഏതെങ്കിലും തരത്തിലുള്ള പരിമിതകളുള്ളവരാണ്, സമൂഹത്തിലെ രൂഢമൂലമായ ധാരണകളാലാണ് ഇവർ അകറ്റി നിർത്തപ്പെടുന്നത്. പരിമിതികൾ കാരണം ഈ വിഭാഗങ്ങൾ സാമൂഹികമായും സാമ്പത്തികമായും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. വയോധികരും അവഗണിക്കപ്പെടുന്ന മറ്റൊരു വിഭാഗമാണ്.

കേരളത്തിന്, പ്രത്യേകിച്ച് അയൽ സംസ്ഥാനമായ തമിഴ്നാട്ടിൽ നിന്നുള്ള കുടിയേറ്റത്തിന്റെ നീണ്ട ചരിത്രമുണ്ട്. കന്നഡ, തുളു, കൊങ്കണി, മറാത്തി, ഉറുദു എന്നീ ഭാഷകൾ സംസാരിക്കുന്നവരാണ് കേരളത്തിലെ മറ്റ് പ്രധാന ഭാഷാ ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾ. കൂടാതെ, ഗുജറാത്തി, സിഖ്, ബംഗാളി, ബിഹാറി, ഒറിയ, ആസാമീസ് എന്നീ ജനവിഭാഗങ്ങളും സംസ്ഥാനത്തുണ്ട്. ഈ ഭാഷാന്യൂനപക്ഷങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ കൂടി ഉൾക്കൊള്ളേണ്ടതുണ്ട്. സംസ്ഥാനത്ത് നിരവധി കരകൗശല തൊഴിലാളികളുണ്ട്. ഹിന്ദു പട്ടികജാതി വിഭാഗങ്ങൾക്ക് അർഹതപ്പെട്ട ആനുകൂല്യങ്ങൾക്ക് അർഹത യില്ലാത്തതിനാൽ രാഷ്ട്രീയത്തിലും ജോലിയിലും പാർശ്വവൽക്കരണം അനുഭവിക്കുന്ന പട്ടികജാതി ക്രിസ്ത്യാനികൾ ഉണ്ട്.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. പാർശ്വവൽക്കരണം, പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ കാരണങ്ങൾ, പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടവരുടെ വികസനം.
2. പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ നിർവഹിക്കേണ്ട ചുമതലകളും ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളും.
3. കേരളത്തിലെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾ, അവർ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങളും വെല്ലുവിളികളും.
4. പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട മറ്റ് വിഭാഗങ്ങളായ പരമ്പരാഗത മത്സ്യത്തൊഴിലാളികൾ. കശുവണ്ടി, കയർ തൊഴിലാളികൾ, വയോധികർ, ഭാഷാ ന്യൂനപക്ഷങ്ങൾ എന്നിവർ.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. **ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. കേരള സംസ്ഥാന സാക്ഷരതാ മിഷൻ അതോറിറ്റി ആദിവാസികൾക്കും ഗോത്ര വിഭാഗങ്ങൾക്കും വേണ്ടി ആരംഭിച്ച സാക്ഷരതാ പരിപാടി ഏത്?
2. കേരള സംസ്ഥാന സാക്ഷരതാ മിഷൻ അതോറിറ്റി ട്രാൻസ്ജെൻഡറുകൾക്കായി നിരക്ഷരത ഇല്ലാതാക്കാൻ ആരംഭിച്ച സാക്ഷരതാ പദ്ധതി ഏത്?
3. 2011–ലെ സെൻസസ് പ്രകാരം ഇന്ത്യയിലെ സ്ത്രീ-പുരുഷ അനുപാതം എത്രയാണ്?
4. 2011–ലെ സെൻസസ് പ്രകാരം കേരളത്തിലെ സ്ത്രീ-പുരുഷ അനുപാതം എത്രയാണ്?

II. **ഒന്നോ രണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക** (രണ്ടു മാർക്ക് വീതം)

1. പാർശ്വവൽക്കരണം എന്നാൽ എന്ത്?
2. കേരളത്തിൽ പ്രധാനമായും പാർശ്വവൽകൃത വിഭാഗത്തിൽ പെടുന്നവർ ആരെല്ലാം?
3. സ്ത്രീകൾ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെടുന്നത് എന്തൊക്കെ കാരണങ്ങളാലാണ്?
4. ഭൂപരിഷ്കരണം ആദിവാസികളെ ഏതു രീതിയിലാണ് ബാധിച്ചത്?

III. **ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. എന്താണ് LGBTQ? സമൂഹത്തിൽ അവർ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?
2. പാർശ്വവൽക്കരണം കാരണം സ്ത്രീകൾ നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികൾ എന്തെല്ലാം?

> 3. കേരളത്തിലെ ആദിവാസികൾ നേരിടുന്ന വെല്ലുവിളികൾ എന്തെല്ലാം?
> 4. കേരളത്തിലെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട മറ്റു വിഭാഗങ്ങൾ ഏതെല്ലാം? അവർ നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ വിവരിക്കുക?

6. പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ കാരണങ്ങൾ

അസമത്വം, ദാരിദ്ര്യം, സ്ഥാനഭ്രംശം എന്നിങ്ങനെ ഗ്രൂപ്പുകളുടെ പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന് നിരവധി കാരണങ്ങളുണ്ട്. ചില പ്രധാന കാര്യങ്ങൾ ചർച്ച ചെയ്യാം; അവ വ്യതിരിക്തമല്ല, പരസ്പരം ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

1. അസമത്വം (Inequality)

അസമത്വം ഒരു ഗുരുതരമായ പ്രശ്നവും മനുഷ്യന്റെ അധസ്ഥിതാവസ്ഥയുടെ കാരണവുമാണ്. സമൂഹത്തിന്റെ സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക-രാഷ്ട്രീയ ഘടന അസമത്വങ്ങൾ നിലനിർത്തുന്നതിലും വികസനത്തെ തടസ്സപ്പെടുത്തുന്നതിലും നിർണായക പങ്ക് വഹിക്കുന്നു.

2. ഒഴിവാക്കൽ (Exclusion)

വിവേചനവും സാമൂഹിക ബഹിഷ്കരണവുമാണ് പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ കാരണം. ഇത് മനുഷ്യന്റെ അന്തസ്സിനെ വ്രണപ്പെടുത്തുകയും തുല്യ പൗരരായി ജീവിക്കാനുള്ള മനുഷ്യാവകാശത്തെ നിഷേധിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒഴിവാക്കലും ഉൾപ്പെടുത്തലും സൃഷ്ടിക്കുന്നതിൽ സാമൂഹിക ഘടന വളരെ നിർണായക പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. ജാതി, വർഗ മുൻവിധികൾ വച്ചുപുലർത്തിക്കൊണ്ട് സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവുമായ വികസനത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള പ്രവർത്തന പങ്കാളിത്തത്തിൽ നിന്ന് പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങളെ ഒഴിവാക്കുന്നു.

3. ദാരിദ്ര്യം (Poverty)

പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെയും ഒഴിവാക്കലിന്റെയും ഒരു പ്രധാന കാരണം ദാരിദ്ര്യമാണ്. പാവപ്പെട്ടവർ സാമൂഹികവും പാരിസ്ഥിതികവുമായ വിപത്തുകൾക്ക് ഇരയാകുന്നു. അവർ ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ ദൂഷിതവലയത്തിൽ അകപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു.

4. അസമാനത (Disparity)

ഭിന്നതയാണ് പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ മറ്റൊരു കാരണം. ലിംഗഭേദം, ജാതി, വർഗ്ഗം, പ്രദേശം എന്നിവയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അസമാനതകൾ കാണപ്പെടുന്നു.

5. പുറന്തള്ളൽ / കുടിയൊഴിപ്പിക്കൽ (Displacement)

കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ നടപ്പിലാക്കുന്ന ചില വികസന പരിപാടികൾ ജനങ്ങളെ നിർബന്ധിത കുടിയൊഴിപ്പിക്കലിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. വികസന പദ്ധതികളുടെ ഭാഗമായി നിരവധി ആദിവാസികളും പട്ടികജാതിക്കാരും ദരിദ്രരും ദുർബലരുമായ ജനവിഭാഗങ്ങളും കുടിയിറക്കപ്പെടുന്നു. കുടിയൊഴിപ്പിക്കപ്പെട്ട ആളുകൾ, ഭൂരഹിതർ, ഭവനരഹിതർ എന്നിവർ തൊഴിലില്ലായ്മ, പാർശ്വവൽക്കരണം, ഭക്ഷ്യ അരക്ഷിതാവസ്ഥ, വർധിച്ച രോഗാവസ്ഥയും മരണനിരക്കും, പൊതു സ്വത്തിലേക്കുള്ള പ്രവേശന നഷ്ടം, സാമൂഹിക ശിഥിലീകരണം എന്നിവക്ക് വിധേയരാകുന്നു.

6. അപകടകരവും വരണ്ടതുമായ സ്ഥലങ്ങളിൽ താമസിക്കുന്നു

മതിയായ ഭൂമിയില്ലാത്തതിനാൽ, ചുഴലിക്കാറ്റ്, മണ്ണൊലിപ്പ് തുടങ്ങിയ പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങൾ, അപകടങ്ങൾക്ക് സാധ്യതയുള്ള മേഖലകളിൽ നിരവധി ദരിദ്രർ താമസിക്കുന്നു. ഭൂമിയുടെ ഫലഭൂയിഷ്ഠത കുറഞ്ഞതും ജലസേചനമില്ലാത്തതും വരണ്ടതുമായ സ്ഥലങ്ങളിൽ ധാരാളം ആളുകൾ താമസിക്കുന്നു.

7. കുടുംബാംഗത്തിന്റെ അനാരോഗ്യം

കിടപ്പിലായ ഒരു കുടുംബാംഗത്തിന്റെ അനാരോഗ്യം പലകുടുംബങ്ങൾക്കും വലിയ വെല്ലുവിളിയാണ്. അത്തരം കുടുംബങ്ങളിൽ, ദാരിദ്ര്യവൽക്കരണം വളരെ വേഗത്തിൽ സംഭവിക്കുന്നു, പ്രത്യേകിച്ച് കുടുംബത്തിന്റെ വരുമാനദായകനായ വ്യക്തി കിടപ്പു രോഗി ആകുമ്പോൾ.

7. അതിഥി തൊഴിലാളികളും സാമൂഹിക സുരക്ഷയും

കേരളത്തിലെ കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾ പൊതുവെ അതിഥി തൊഴിലാളികൾ എന്നു വിളിക്കപ്പെടുന്നു. അവർ കേരള സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയുടെ ഒഴിച്ചുകൂടാനാവാത്ത ഭാഗമാണ്. ഇന്ത്യയിലെ മറ്റേതൊരു സംസ്ഥാനത്തേക്കാളും കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾക്ക് ഏറ്റവും ഉയർന്ന വേതനം ലഭിക്കുന്നത് കേരളത്തിലാണ്. ഗൾഫ് പ്രവാസം കേരളത്തിലെ ജനങ്ങളുടെ ജീവിതനിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തി, കുറഞ്ഞ വൈദഗ്ധ്യമുള്ള ജോലികൾക്കുള്ള ആഭ്യന്തര തൊഴിലാളികളുടെ ലഭ്യത കുറഞ്ഞു. വർദ്ധിച്ച ആവശ്യ-വിതരണ വിടവ് നികത്താൻ, മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ധാരാളം തൊഴിലാളികൾ കേരളത്തിലേക്ക് വന്നു. കേരളത്തിൽ ഏകദേശം 3.5 ദശലക്ഷം ഇതര സംസ്ഥാന കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾ കേരളത്തിൽ ഉണ്ടെന്നാണ് കണക്ക്. 2013-ൽ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റ് ഓഫ് ലേബർ ആൻഡ് സ്കിൽസ് (DOLS) സംസ്ഥാനത്ത് 2.5 ദശലക്ഷം ഇതര സംസ്ഥാന കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾ ഉണ്ടെന്ന് കണ്ടെത്തി. 'കേരളത്തിലെ കുടിയേറ്റം, അനൗപചാരിക തൊഴിൽ, നഗരവൽക്കരണം എന്നിവയെക്കുറിച്ചുള്ള പഠനം' (2020) എന്ന തലക്കെട്ടിലുള്ള സമീപകാല പഠന റിപ്പോർട്ട്, 2011 ന് ശേഷമുള്ള കാലയളവിൽ കേരളത്തിൽ ഇതര

സംസ്ഥാന കുടിയേറ്റക്കാരുടെ എണ്ണം ഗണ്യമായി വർദ്ധിച്ചതായി വ്യക്തമാകുന്നു. കേരളത്തിലെ ഉൽപ്പാദന, അനൗപചാരിക സേവന മേഖലകളിലെ നിർമ്മാണത്തിനും മറ്റ് കുറഞ്ഞ ശമ്പളമുള്ള ജോലികൾക്കുമുള്ള ഹ്രസ്വകാല, താൽക്കാലിക സീസണൽ കുടിയേറ്റം വർദ്ധിക്കുകയും ദീർഘകാല കുടിയേറ്റത്തിന്റെ അളവ് കുറയുകയും ചെയ്തു. അയൽ സംസ്ഥാനങ്ങളായ തമിഴ്നാട്, കർണാടക, മഹാരാഷ്ട്ര എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള കുടിയേറ്റക്കാരുടെ എണ്ണം കുറയുന്നു, പശ്ചിമ ബംഗാൾ (41%), അസം (31%), ഉത്തർപ്രദേശ് (13%), ബീഹാർ (4%) ഒഡീഷ (4%), ജാർഖണ്ഡ് (2.5%) എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള ആഭ്യന്തര കുടിയേറ്റത്തിൽ ഗണ്യമായ വർദ്ധനവുണ്ട്. സംസ്ഥാനത്തിന്റെയും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും സമയോചിതമായ ഇടപെടൽ മൂലം കോവിഡ്-19 മായി ബന്ധപ്പെട്ട അതിഥി തൊഴിലാളികൾ ബുദ്ധിമുട്ടുകൾ അനുഭവിക്കാത്ത ഒരു സംസ്ഥാനമാണ് കേരളം.

സംസ്ഥാനത്തിന് പുറത്തു നിന്നുള്ള തൊഴിലാളികൾക്കായി സാമൂഹിക സുരക്ഷാ പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്ന ആദ്യ സംസ്ഥാനമാണ് കേരളം. അന്തർസംസ്ഥാന കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികളുടെ ക്ഷേമത്തിനായി 13-ാം പഞ്ചവത്സര പദ്ധതി (2017-2022) പ്രകാരം ഒരു പ്രത്യേക വർക്കിംഗ് ഗ്രൂപ്പ് രൂപീകരിക്കാൻ സർക്കാർ തയാറായി. വിവിധ വകുപ്പുകൾക്ക് കീഴിൽ കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികളെ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിന് സംസ്ഥാനം നിരവധി നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു. കുടിയേറ്റക്കാരായ കുട്ടികൾ കൂടുതലുള്ള സ്കൂളുകളിൽ, ഈ വിദ്യാർത്ഥികളുടെ മാതൃഭാഷ അറിയാവുന്ന സന്നദ്ധപ്രവർത്തകരെ സർവശിക്ഷാ അഭിയാന കീഴിൽ നിയമിക്കുന്നു. 2017 മുതൽ സംസ്ഥാന സാക്ഷരതാ മിഷൻ കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾക്കായി ഹിന്ദിയും മലയാളവും പഠിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള പരിപാടികൾ നടപ്പിലാക്കാൻ തുടങ്ങി. കുടിയേറ്റ സ്ത്രീകളെ അവരുടെ പരിധിയിൽ കൊണ്ടുവരാൻ കുടുംബശ്രീയും മുൻകൈയെടുത്തു. എച്ച് ഐ വി പ്രതിരോധം, ദേശീയ ആരോഗ്യ ദൗത്യം (NHM) വഴി ആരോഗ്യ കുടുംബക്ഷേമ വകുപ്പ് കുടിയേറ്റ കുടുംബങ്ങൾക്ക് ആരോഗ്യപരിരക്ഷ ലഭ്യത വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനായി 'ലിങ്ക് വർക്കർമാരെ' അവതരിപ്പിച്ചു. ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റിലെ മറ്റ് മുൻനിര തൊഴിലാളികളുമായി ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതിന് ആരോഗ്യ വിവരങ്ങൾ നൽകുന്നതിനും കുടിയേറ്റക്കാരെ അവരുടെ മാതൃഭാഷയിൽ ബന്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികളിൽ ചിലർക്ക് പരിശീലനം നൽകുകയും പിന്നീട് റിക്രൂട്ട് ചെയ്യുകയും ചെയ്തു. സാമൂഹ്യനീതി വകുപ്പിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികളുടെ കുട്ടികളെ പരിപാലിക്കുന്നതിനായി മൊബൈൽ ക്രഷുകൾ തുറന്നു.

ഇന്റർസ്റ്റേറ്റ് മൈഗ്രന്റ് വർക്ക്മെൻ (നിയന്ത്രണവും സേവന വ്യവസ്ഥകളും) (ഐ എസ് എം ഡബ്ല്യു) ആക്ട് 1979-ന് പുറമെ, അന്തർസംസ്ഥാന കുടിയേറ്റക്കാർക്കായി കേരള സർക്കാർ പദ്ധതികളും ആരംഭിച്ചു. അന്തർസംസ്ഥാന കുടിയേറ്റത്തൊഴിലാളികളുടെ ക്ഷേമത്തിനായി 2010-ൽ അന്തർസംസ്ഥാന കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളി ക്ഷേമ പദ്ധതി (ISM-WWS-2010) തുടങ്ങി. ആവാസ് ഇൻഷുറൻസ് സ്കീം 2016, കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾക്കുള്ള 'അപ്നാ ഘർ' ഭവന പദ്ധതി എന്നിവ കേരള സർക്കാരിന്റെ തൊഴിൽ നൈപുണ്യ വകുപ്പിന്റെ മറ്റ് പ്രധാന സംരംഭങ്ങളാണ്. എല്ലാ അതിഥി തൊഴിലാളികൾക്കും വേണ്ടിയുള്ള ഒരു മെഡിക്കൽ സ്കീമാണ് 'ആവാസ് ഇൻഷുറൻസ് സ്കീം'. ഈ പദ്ധതി

പ്രകാരം 25,000 രൂപയുടെ മെഡിക്കൽ ഇൻഷ്വറൻസും മരണ സഹായമായി രണ്ട് ലക്ഷം രൂപയും ലഭിക്കാൻ അർഹതയുണ്ട്. കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾക്ക് മിതമായ നിരക്കിൽ വാസസ്ഥലങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള ഭവന പദ്ധതിയാണ് അപ്നാ ഘർ പദ്ധതി. ഭൂരിഭാഗം കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികളും ഈ പദ്ധതികൾ ഇതുവരെ പ്രയോജനപ്പെടുത്തിയിട്ടില്ല. കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികളിൽ ഭൂരിഭാഗവും ആവാസ് ഇൻഷ്വറൻസ് സ്കീമിന് കീഴിൽ രജിസ്റ്റർ ചെയ്തിട്ടില്ല, പലരും തിരക്കേറിയതും വൃത്തിഹീനവുമായ സ്ഥലങ്ങളിൽ താമസിക്കുന്നു.

8. എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനം (Inclusive Development)

പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങളെ ഒഴിവാക്കി നമുക്ക് വികസനമോ സാമ്പത്തിക വളർച്ചയോ കൈവരിക്കാൻ കഴിയുമോ? അത്തരം ഒഴിവാക്കലുകൾ യഥാർത്ഥ വികസനത്തിന് തടസ്സമാണ്. 20-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ പരിണമിച്ച താരതമ്യേന പുതിയ ആശയമാണ് ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനം. 'Inclusive, Development' എന്നീ രണ്ട് വാക്കുകളുടെ സംയോജനമാണ് ഉൾകൊള്ളുന്ന വികസനം. ഇൻക്ലൂസീവ് എന്നാൽ താനും സമൂഹത്തിന്റെ ഭാഗമാണെന്നും, ഒരാൾക്ക് ബഹുമാനം തോന്നുന്ന, അവർ ആരാണെന്ന് വിലമതിക്കുന്ന അവസ്ഥയാണ്. വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യം, വാസസ്ഥലം എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന ഉയർന്ന സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തം പ്രായോഗികവും സുസ്ഥിരവും തുല്യവുമായ വികസനത്തിന് സഹായിക്കുന്നു. എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളാതെയുള്ള വികസനം സാമൂഹികമായും സാമ്പത്തികമായും സുസ്ഥിരമായ വികസനമായി പരിഗണിക്കുന്നില്ല. ഓരോ വ്യക്തിയും നൽകുന്ന സംഭാവനകളെ ഉൾക്കൊള്ളുന്നവികസനം വിലമതിക്കുന്നു. അത്തരം ഉൾപ്പെടുത്തലുകൾ മെച്ചപ്പെട്ട ഫലങ്ങളോടെ വികസന പ്രക്രിയയെ ത്വരിതപ്പെടുത്തുന്നു. "വർദ്ധിത മനുഷ്യ ക്ഷേമത്തിനും സാമൂഹികവും പാരിസ്ഥിതികവുമായ സുസ്ഥിരതയ്ക്കും ശാക്തീകരണത്തിനുമുള്ള സാമൂഹിക, രാഷ്ട്രീയ, സാമ്പത്തിക പ്രക്രിയകളിലെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ആളുകൾ, മേഖലകൾ, രാജ്യങ്ങൾ" എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്ന വികസനമാണ് ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനം. സമഗ്രമായ വികസനം സുസ്ഥിര വികസനത്തിൽ ഉൾച്ചേർന്നതാണ്. സമൂഹത്തിലെ വലിയ വിഭാഗങ്ങൾ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെടുമ്പോൾ അത് സുസ്ഥിര വികസനം കൈവരിക്കുന്നതിനുള്ള രണ്ട് തൂണായ സാമ്പത്തിക സുസ്ഥിരതയെയും സാമൂഹിക സുസ്ഥിരതയെയും തടസ്സപ്പെടുത്തുന്നു. പങ്കാളികൾ (സർക്കാർ, സർക്കാരിതര സംഘടന, സിവിൽ സൊസൈറ്റികൾ, ബുദ്ധിജീവികൾ) സമഗ്ര വികസനത്തിനുള്ള ഒരു തന്ത്രമായി എല്ലാവരും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനം പരിഗണിക്കുന്നു.

സമഗ്രമായ വളർച്ചയും സമഗ്ര വികസനവും പര്യായമാണോ? അല്ല, അവ സമാനമല്ല. 'ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വളർച്ച' വരുമാന വശത്തെ പ്രതിനിധികരിക്കുമ്പോൾ, 'ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനം' വരുമാനേതര വശത്തെയാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. സമൂഹത്തിലെ എല്ലാ വിഭാഗങ്ങൾക്കും പ്രയോജനപ്പെടുന്ന തുല്യ സാമ്പത്തിക അവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നത് എല്ലാവരെയും ഉൾകൊള്ളുന്ന വളർച്ചയും, എല്ലാ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടതും ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടതുമായ വിഭാഗങ്ങൾ വികസന പ്രക്രിയയിൽ പങ്കാളികളാളികളാകുന്നത് സമഗ്ര വികസനവുമാണ്. ചില വികസന വിദഗ്ദർ വളർച്ചയിൽ നിന്ന് എല്ലാവരെയും

ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനത്തിലേക്കുള്ള പരിണാമത്തെ രണ്ട് ഘട്ടങ്ങളായി വീക്ഷിക്കുന്നു. ഒന്ന്, സമൂഹത്തിനുള്ളിലെ അസമത്വങ്ങൾ മുൻകൂട്ടി കണ്ടുകൊണ്ടും രണ്ടാമത്തേത് സാമൂഹിക പങ്കാളിത്തം, പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണം തുടങ്ങിയ വരുമാനേതര വശങ്ങൾ പരിഗണിക്കുന്നതിലൂടെയും. എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസന സമീപനം എത്രത്തോളം ആഴത്തിലാണോ അത്രത്തോളം അതിന്റെ അനന്തരഫലങ്ങൾ സുസ്ഥിരമായിരിക്കും. ചില വിദഗ്ധർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നത് എല്ലാവരെയും പൂർണ്ണമായി ഉൾക്കൊള്ളുക അസാധ്യമാണെന്നാണ്.

9. പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ പങ്ക്

പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ജനവിഭാഗങ്ങൾ അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിൽ പ്രാദേശിക ഭരണകൂടത്തിന് മുഖ്യപങ്ക് വഹിക്കാനാകും. പ്രാദേശിക സ്വഭാവമുള്ള ജനങ്ങളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുക എന്നത് കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾക്ക് ബുദ്ധിമുട്ടാണ്. കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾക്കായി നിരവധി പ്രോജക്ടുകളും പദ്ധതികളും നടപ്പാക്കിയിട്ടുണ്ട്. ബന്ധപ്പെട്ടവരുടെ പങ്കാളിത്തമില്ലാതെ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർ നടത്തുന്ന ആസൂത്രണവും നിർവഹണവും മികച്ച ഫലങ്ങൾ നൽകില്ല.

പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങളെ എളുപ്പത്തിൽ തിരിച്ചറിയാനും അവരുടെ ആവശ്യാനുസരണം പദ്ധതികൾ നടപ്പാക്കാനും പ്രാദേശിക ഭരണകൂടത്തിന് കഴിയും. പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾക്കായി നിരവധി പദ്ധതികൾ പ്രാദേശിക തലത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നു. ഇതിൽ ടി എസ് പി (പട്ടിക വർഗ ഉപപദ്ധതി), എസ് സി എസ് പി (പട്ടിക ജാതി ഉപപദ്ധതി), വനിതാ ഘടക പദ്ധതി, ആശ്രയ, സാന്ത്വന പരിചരണം, അശരണർ, വയോധികർ, ഭിന്നശേഷിക്കാർ തുടങ്ങിയ വിഭാഗങ്ങൾക്കുള്ള പദ്ധതികളും കേരളത്തിലെ തദ്ദേശസ്ഥാപനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുന്നു. വിവിധ വിഭാഗങ്ങൾക്ക് കീഴിൽ ക്ഷേമപ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് അർഹരായവരെ കണ്ടെത്തുന്നതിലും അത്തരം പെൻഷനുകൾ വിതരണം ചെയ്യുന്നതിലും പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം ഒരു പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. കേരളത്തിലെ എല്ലാ ക്ഷേമ നടപടികളുടെയും വിതരണത്തിന്റെ കേന്ദ്രബിന്ദുവായി പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം പ്രവർത്തിക്കുന്നു. പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങളുടെ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാനും എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനം ഉറപ്പാക്കാനും മറ്റേതൊരു ഏജൻസിയേക്കാളും തദ്ദേശഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ സജ്ജമാണെന്ന് പറയേണ്ടതില്ലല്ലോ.

ഇ-ഗവേണൻസ് പ്രവർത്തികമാക്കിയതും വിവരാവകാശം പോലുള്ള നടപടികളും ഈ വിഭാഗങ്ങളിൽപ്പെടുന്ന പൗരന്മാർക്ക് അവരുടെ അവകാശങ്ങൾ സാധ്യമാക്കുന്നതിന് അവസരമൊരുക്കി. ഗ്രാമസഭ സംവിധാനം ഈ വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർക്ക് അവരുടെ പരാതികൾ അറിയിക്കാൻ വേദി നൽകുന്നു. പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ തലത്തിൽ സ്ത്രീകൾക്കായി സീറ്റുകൾ സംവരണം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോൾ മുനിസിപ്പാലിറ്റികളിലും പഞ്ചായത്തുകളിലും ലഭ്യമായ സ്ഥാനങ്ങളുടെ പകുതിയിലധികവും സ്ത്രീകളാണ്. എസ് സി, എസ് ടി വിഭാഗങ്ങൾക്കും സമാനമായ സംവരണം ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ പ്രധാന കാരണങ്ങളും അതു മൂലം സമൂഹത്തിൽ പ്രതിഫലിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങളും.
2. കേരളത്തിലേക്കുള്ള അന്തർ സംസ്ഥന തൊഴിലാളികളുടെ ഹ്രസ്വകാല, ദീർഘകാല കുടിയേറ്റങ്ങളിൽ വന്ന മാറ്റം.
3. അന്തർസംസ്ഥാന കുടിയേറ്റക്കാർക്കായി കേരള സർക്കാർ പദ്ധതികളും നിയമ പരിഷ്കാരങ്ങളും.
4. എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനവും അതിന്റെ പ്രാധാന്യവും.
5. പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട ജനവിഭാഗങ്ങൾ അഭിമുഖീകരിക്കുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനായി പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം വഹിക്കുന്ന പങ്ക്.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : രണ്ട്

I. ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. കേരളത്തിലെ അതിഥി തൊഴിലാളികളുടെ ഏറ്റവും കൂടുതൽ പങ്ക് ഏതു സംസ്ഥാനത്തിൽ നിന്നുള്ളതാണ്?
2. അതിഥി തൊഴിലാളികൾക്കായി കേരള സർക്കാർ മുന്നോട്ടുവെച്ച മെഡിക്കൽ ഇൻഷുറൻസ് പദ്ധതി ഏത്?
3. കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികൾക്ക് മിതമായ നിരക്കിൽ വാസസ്ഥലങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള ഭവന പദ്ധതി ഏത്?
4. കുടിയേറ്റ തൊഴിലാളികളുടെ നിയന്ത്രണത്തിനായി 1979 ൽ വ്യവസ്ഥചെയ്ത നിയമം ഏത്?

II. ഒന്നോ രണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക (രണ്ടു മാർക്ക് വീതം)

1. ഏതാണ് സമഗ്രമായ വളർച്ച?
2. ഏതാണ് സമഗ്ര വികസനം?
3. അസമത്വം എങ്ങിനെ പാർശ്വവൽക്കരണത്തിനു കാരണമാകുന്നു?
4. കുടിയൊഴിപ്പിക്കൽ / പുറന്തള്ളൽ എങ്ങനെ പാർശ്വവൽക്കരണം സൃഷ്ടിക്കുന്നു?

III. **ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്ന വികസനം എന്നതുകൊണ്ട് അർത്ഥമാക്കുന്നതെന്ത്?
2. പാർശ്വവൽക്കരണത്തിന്റെ കാരണങ്ങൾ വിശദീകരിക്കുക.

3. അതിഥി തൊഴിലാളികൾക്കായി കേരള സർക്കാർ മുന്നോട്ടുവെച്ചിട്ടുള്ള ക്ഷേമ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിശദീകരിക്കുക.
4. പാർശ്വവൽക്കൃത വിഭാഗങ്ങളുടെ വികസനത്തിന് തദ്ദേശ ഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ചെയ്യാവുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്തെല്ലാം?

10. സംഗ്രഹം

എല്ലാവരെയും ഉൾക്കൊള്ളാത്ത വികസനം എങ്ങനെ വികലതകളിലേക്ക് നയിക്കുമെന്നും ദുർബലരായ ആളുകളെ പാർശ്വവൽക്കരിക്കുമെന്നും ഈ യൂണിറ്റിൽ നാം കണ്ടു. എല്ലാ വികസനവും ഏറ്റവും പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്ന വിഭാഗങ്ങളുടെ ശാക്തീകരണത്തിനും അവരുടെ ജീവിതനിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും കാരണമാകുമെന്ന പൊതുവികാരമാണ് ഇപ്പോൾ നിലനിൽക്കുന്നത്. അതിനാൽ, ഒട്ടുമിക്ക പുരോഗമന ജനാധിപത്യ രാജ്യങ്ങളിലും, ഒഴിവാക്കപ്പെട്ടവരെ ഉൾപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള സംവേദനക്ഷമത തീരുമാനമെടുക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു താക്കോലായി മാറിയിരിക്കുന്നു. സർക്കാരിന്റെ എല്ലാ തലങ്ങളിലും, പ്രത്യേകിച്ച് പ്രാദേശിക തലത്തിൽ അത്തരം സംവേദനക്ഷമത ആവശ്യമാണ്.

11. ഉത്തരസൂചിക

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. **ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. നവചേതന
2. സമന്വയ
3. 940
4. 1084

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : രണ്ട്

I. **ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. പശ്ചിമ ബംഗാൾ (41%)
2. ആവാസ് ഇൻഷുറൻസ് സ്കീം
3. അപ്നാ ഘർ പദ്ധതി
4. ഇന്റർസ്റ്റേറ്റ് മൈഗ്രന്റ് വർക്ക്മെൻ (നിയന്ത്രണവും സേവന വ്യവസ്ഥകളും) ആക്റ്റ് 1979

12. അവലംബം/അധിക വായനയ്ക്ക്

1. ചാത്തുകുളം, ജോസ്, & ജോൺ, എംഎസ് (2006). ആദിവാസി വികസനത്തിലെ പ്രശ്നങ്ങൾ: കേരളത്തിന്റെ സമീപകാല അനുഭവം. ദി ട്രൈബൽ ഡെവലപ്മെന്റ് ഇൻ ഇന്ത്യ: ദി കണ്ടംപററി ഡിബേറ്റ്, ന്യൂഡൽഹി: സേജ് പബ്ലിക്കേഷൻസ്, 182-202.

2. Chibba, Michael (2008), 'പേഴ്സ്പെക്റ്റീവ്സ് ഓൺ ഇൻക്ലൂസീവ് ഡെവലപ്മെന്റ്: കോൺസെപ്റ്റ്, അപ്രോച്ച്സ് ആൻഡ് കറന്റ് ഇഷ്യൂസ്', വേൾഡ് ഇക്കണോമിക് ജേണൽ, Vo1.9, Issue.4, 145- 158 pp.

3. കാൺബൂർ, രവി. (2007), കൺസെപ്ച്വലൈസിംഗ് ഇക്കണോമിക് മാർജിനലൈസേഷൻ, (മാർജിൻസ് കോൺഫറൻസ് കേപ്ടൗണിലെ ലിവിംഗിനുള്ള പ്രധാന കുറിപ്പുകൾ, മാർച്ച് 26, 2007), www.people.cornell.edu/pages

ശ്രീനാരായണ ഗുരു ഓപ്പൺ യൂണിവേഴ്സിറ്റി

അധികാര വികേന്ദ്രീകരണവും പ്രാദേശിക ഭരണ നിർവഹണവും

സർട്ടിഫിക്കറ്റ് പ്രോഗ്രാം

എൽ എസ് ജി - 03

പ്രാദേശിക ധനകാര്യവും സാമ്പത്തിക വികസനവും

ബ്ലോക്ക് – 2

കേരളത്തിലെ സുസ്ഥിരവികസനം

യൂണിറ്റ് – 4

സംയോജിതവും സമഗ്രവുമായ വികസനം

(യൂണിറ്റ് കോഡ്: 03-02-04)

കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ (കില)

കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് ഡിജിറ്റൽ സയൻസസ് ഇന്നൊവേഷൻ ആന്റ് ടെക്നോളജി

യൂണിറ്റ് 4

സംയോജിതവും സമഗ്രവുമായ വികസനം

1.	പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ	55
2.	സൂചനാപദങ്ങൾ	55
3.	ആമുഖം	56
4.	വികസനം ചരിത്രപരമായ ആശയമെന്ന നിലയിൽ	56
5.	വിവിധ തലങ്ങൾ	57
6.	അവിഭാജ്യ ഘടകമായി പ്രാദേശിക സർക്കാർ	61
7.	സ്കീമുകളിലും പ്രോജക്ടുകളിലും സംയോജനം	63
8.	മികച്ച രീതികൾ	67
9.	സംഗ്രഹം	70
10.	ഉത്തരസൂചിക	70
11.	അവലംബം /അധിക വായനയ്ക്ക്	71

സംയോജിതവും സമഗ്രവുമായ വികസനം

1. പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ

ഈ യൂണിറ്റ് പഠിച്ച് കഴിയുമ്പോൾ പഠിതാക്കൾക്ക് ഇനി പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനായുള്ള കാര്യശേഷി ഉണ്ടാകുന്നതാണ്.

1. വികസനത്തിന്റെ പരസ്പരബന്ധിതമായ സ്വഭാവത്തെക്കുറിച്ചും സമഗ്രമായ വികസനവും വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുക.
2. വികസനവും മികച്ച ഫലങ്ങളും കൈവരിക്കുന്നതിന് വിവിധ തലങ്ങളിൽ പദ്ധതികളുടെയും ഫണ്ടുകളുടെയും സംയോജനത്തിന്റെ ആവശ്യകതയെക്കുറിച്ചു വിശദമാക്കാൻ കഴിയുക.
3. വിവിധ കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ, ദേശീയ സാമൂഹിക സഹായ പദ്ധതികൾ, മറ്റ് കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ എന്നിവ പട്ടികപ്പെടുത്താൻ കഴിയുക.

2. സൂചനാപദങ്ങൾ

1. **സംയോജനം:** സാമ്പത്തിക-മാനവ വിഭവശേഷിയുടെ ലക്ഷ്യാധിഷ്ഠിതവും കാര്യക്ഷമവുമായ ഉപയോഗത്തിലൂടെയും മൂല്യവർദ്ധനയിലൂടെയും പൊതുവായ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് കാരണമാകുന്ന പ്രക്രിയയാണ് സംയോജനം.
2. **മാനവ വികസന സൂചിക:** സാമ്പത്തിക വളർച്ച മാത്രമല്ല, ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ വികസനം വിലയിരുത്തുന്നതിനുള്ള ആത്യന്തിക മാനദണ്ഡം, ആളുകളും അവരുടെ കഴിവുകളും കൂടി പരിഗണിക്കണം എന്ന് ഊന്നിപ്പറയുന്നു.
3. **സുസ്ഥിരത:** സുസ്ഥിരത എന്നത് ഭാവി തലമുറയുടെ ആവശ്യങ്ങളിൽ വിട്ടുവീഴ്ച ചെയ്യാതെ വിഭവങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമായി വിനിയോഗിക്കുന്ന പ്രക്രിയയാണ്.

4. **ജില്ല പരിപ്രേക്ഷ്യ പദ്ധതി (District Perspective Plan):** പ്രാദേശിക മേഖലയിലെ വികസനത്തിന്റെ എല്ലാ നിർണായക വശങ്ങളും തിരിച്ചറിയുന്നതിനായി പ്രകൃതിവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്, സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക അടിസ്ഥാന സൗകര്യ ആവശ്യകതകൾ എന്നിവയുടെ എല്ലാ വശങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ സമീപനം.

3. ആമുഖം

സുസ്ഥിര വികസനത്തിൽ സംയോജനവും ഉദ്ഗ്രഥനവും പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ ധാർമ്മിക അടിത്തറ സംയോജനമാണ്. എല്ലാവരും സമാനമായ ആനുകൂല്യങ്ങൾ ആസ്വദിക്കുകയും കാലക്രമേണ താരതമ്യേന മെച്ചപ്പെട്ട സാഹചര്യങ്ങളിൽ ജീവിക്കുകയും വേണം എന്നാണ് ഇതിനർത്ഥം. സംയോജനം എന്ന ആശയം പുതിയതല്ല, പരസ്പര സാമ്പത്തിക പിന്തുണയ്ക്കായി, പ്രത്യേകിച്ച് വികസന പദ്ധതികളും പരിപാടികളും നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള അന്തർ-മേഖലാ സഹകരണത്തിനുള്ള നിർദ്ദേശിത തത്ത്വമാണ്. പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട സമൂഹങ്ങളുടെ ആവശ്യങ്ങൾ അഭിസംബോധന ചെയ്യുന്നതിൽ സർക്കാർ, സർക്കാർ ഇതര സംഘടനകൾ, സ്വകാര്യ മേഖല, ഗുണഭോക്താക്കൾ എന്നിവക്കിടയിൽ ഒരു സമന്വയം സ്ഥാപിക്കുകയാണ് സംയോജനം ലക്ഷ്യമിടുന്നത്.

4. വികസനം ചരിത്രപരമായ ആശയമെന്ന നിലയിൽ

ആരോഗ്യം, വിദ്യാഭ്യാസം, ജീവിത നിലവാരം എന്നിവയിലെ പിന്നാക്കാവസ്ഥ 'ദാരിദ്ര്യത്തിന്റെ ഭാഗമാണെന്ന് അമർത്യ സെൻ ചൂണ്ടിക്കാണിക്കുന്നതുവരെ, സാമ്പത്തികശാസ്ത്രത്തിലെ പരമ്പരാഗത ആശയങ്ങൾ ക്ഷേമത്തിന്റെ പ്രധാന അളവുകോലായി 'വരുമാനമാണ്' കണക്കാക്കിയിരുന്നത്. മനുഷ്യവികസന സൂചികയുടെ വികാസത്തിലേക്ക് നയിച്ച തന്റെ 'കഴിവുകളുടെ സമീപനം' (Capabilities Approach) അദ്ദേഹം കൊണ്ടുവന്നു, തുടർന്ന് ബഹുമുഖ ദാരിദ്ര്യ സൂചികയും ഈ വിശാലമായ അർത്ഥത്തിൽ വികസനം അളക്കാൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. പിന്നീട് 1999-ൽ സെൻ പറഞ്ഞു, സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങൾ വികസനത്തിന്റെ മാർഗങ്ങൾ മാത്രമല്ല, ലക്ഷ്യവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. വികസനത്തെ വിലയിരുത്തേണ്ടത് അവരുടെ വരുമാനത്തിലെ മാറ്റത്തിലൂടെ മാത്രമല്ല, ആളുകളിൽ ചെലുത്തുന്ന സ്വാധീനത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണെന്നാണ് സെന്നിന്റെ അഭിപ്രായം. അന്തിമഫലം അവർ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന വികസനവും അവർക്കുള്ള കഴിവുകളും സ്വാതന്ത്ര്യങ്ങളും ഉൾപ്പെടുന്നു. മൊത്തത്തിൽ, സമഗ്രമായ വികസനം എന്നത് കേവലം സാമ്പത്തിക വികസനമോ വ്യക്തികളുടെ വരുമാനത്തിലെ ഉയർച്ചയോ അല്ല, മറിച്ച് ആളുകൾക്ക് ആത്മാഭിമാനം തോന്നുന്ന, അവകാശങ്ങൾ സ്വന്തമാക്കാനും അവരുടെ ജീവിതത്തെ ബാധിക്കുന്ന തീരുമാനമെടുക്കൽ പ്രക്രിയകളിൽ പങ്കെടുക്കാനും കഴിയുകയും, സമത്വത്തിന്റെയും തുല്യനീതിയുടെയും ബോധം അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്യുകയാണ്.

പ്രതിശീർഷ വരുമാനവും സന്തോഷവും തമ്മിൽ നല്ല ബന്ധമുണ്ടെങ്കിലും, അത് പൂർണതയിൽ നിന്ന് വളരെ അകലെയാണ് (കോസ്റ്ററിക്കയും ബ്രസീലും ജപ്പാനേക്കാൾ

വളരെ സന്തുഷ്ടരാണ്, മെക്സിക്കോ യുഎസിനേക്കാൾ അൽപ്പം മെച്ചപ്പെട്ട നിലയിലാണ്) വരുമാനം കൂടാതെ, മറ്റ് പല ഘടകങ്ങളും സന്തോഷത്തെ സ്വാധീനിക്കുന്നു: സ്വാതന്ത്ര്യം, ആരോഗ്യം, നല്ല സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങൾ എന്നിവ സന്തോഷത്തിൽ വരുമാനത്തിന്റെ സ്വാധീനം കുറയ്ക്കുന്നു. ഉദാരമനസ്കതയും സന്തോഷവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. പരമ്പരാഗത സാമ്പത്തിക വിദഗ്ധരുടെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ഒരാളുടെ പണം നൽകുന്നത് അയാളിൽ സന്തോഷമല്ല മറിച്ച് സങ്കടമാണ് ഉണ്ടാക്കുക. ഉദ്ഗ്രഥിതവും സഹായകരവും ഉദാരവും നീതിപൂർവവുമായ നിലപാടുള്ള സമൂഹമാണ് വികസനത്തിനുള്ള സമഗ്രമായ സമീപനത്തിന്റെ പ്രധാന ഘടകങ്ങൾ.

ഉയർന്ന ഉൽപ്പാദനക്ഷമതയും വരുമാനവും വികസന പ്രക്രിയയിലെ പ്രധാന ഘട്ടങ്ങളായിരിക്കാം, എന്നിരുന്നാലും നമ്മുടെ അടിസ്ഥാന ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റപ്പെടുമ്പോൾ മാത്രമേ സന്തോഷകരമായ ജീവിതം നയിക്കാൻ അവസരം ഉണ്ടാകുകയുള്ളൂ, അതായത് ഉയർന്ന വരുമാനം മാത്രമല്ല വികസനത്തിന്റെ ആത്യന്തിക ലക്ഷ്യം.

വികസനവും സാമൂഹിക പുരോഗതിയും വരുമാനത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മാത്രം അളക്കുന്നത് അപര്യാപ്തമാണെന്ന് പരക്കെ അംഗീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. വരുമാനം പല ആവശ്യങ്ങൾക്കും പ്രധാനമായി നിലകൊള്ളുന്നുവെങ്കിലും, നമ്മുടെ നിലവിലുള്ളതും ഭാവിയിലുള്ളതുമായ വികസനത്തിന് ആവശ്യമായ നിരവധി നിർണായക വിഷയങ്ങളിൽ അവ വേണ്ടത്ര ഉൾക്കാഴ്ച നൽകണമെന്നില്ല. പരിസ്ഥിതിയുടെ നാശം, സാമൂഹിക ഐക്യത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം, അടുത്ത കുടുംബാംഗങ്ങളും സുഹൃത്തുക്കളും നൽകുന്ന പരിചരണം, വാത്സല്യം എന്നിവയും കണക്കിലെടുക്കേണ്ടതുണ്ട്. പരമ്പരാഗത സാമ്പത്തിക നടപടികൾ മാനുഷിക പുരോഗതിയെക്കുറിച്ചുള്ള കൂടുതൽ സമഗ്രമായ വീക്ഷണത്തിൽ അധിഷ്ഠിതമായ മറ്റ് ഘടകങ്ങളാൽ പൂരകമാക്കണമെന്നതാണ് വർധിച്ചുവരുന്ന അഭിപ്രായം.

5. വിവിധ തലങ്ങൾ

വികസനത്തിനും ക്ഷേമത്തിനുമുള്ള സമഗ്ര സമീപനം ഇനിപ്പറയുന്ന അഞ്ച് മാനങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നു.

1. **ദാരിദ്ര്യം കുറയ്ക്കൽ:** ദാരിദ്ര്യത്തെ അളക്കുന്നതിന് കേവലം വരുമാനത്തെ ആശ്രയിക്കുന്നത് അപര്യാപ്തമായ രീതിയാണ്. സമീപ വർഷങ്ങളിൽ, ദാരിദ്ര്യത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അവരുടെ അനുഭവം വിശദീകരിക്കുന്നതിന്റെയും അഭിപ്രായം കേൾക്കുന്നതിന്റെയും പ്രാധാന്യം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്. വരുമാനത്തിലൂടെ മാത്രം ദാരിദ്ര്യം വേണ്ടത്ര വിശദീകരിക്കപ്പെടില്ല, ആളുകളുടെ 'ഭയം, അരക്ഷിതാവസ്ഥ, ആശ്രിതത്വം, വിഷാദം, ഉത്കണ്ഠ, അശാന്തി, ലജ്ജ, നിരാശ' എന്നീ ഘടകങ്ങൾ കൂടി പരിഗണിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഇവിടെ സ്വീകരിക്കേണ്ട സമീപനം പാവപ്പെട്ടവരെ അവരുടെ കുറവുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ നിർവചിക്കുന്നതിനുപകരം, ആ പോരായ്മകൾ നികത്താൻ പര്യാപ്തമായ വഴികൾ സ്വീകരിക്കുക എന്നതാണ്. പരിമിതികൾ

മറികടക്കാനുള്ള സ്വന്തം ശ്രമങ്ങളിൽ പാവപ്പെട്ടവരെ എങ്ങനെ സഹായിക്കാമെന്ന് നാം ചിന്തിക്കണം. കൂടാതെ, ദാരിദ്ര്യം വ്യത്യസ്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ വ്യത്യസ്ത രൂപങ്ങളെടുക്കുകയും ജനസംഖ്യയുടെ വിവിധ വിഭാഗങ്ങൾ വ്യത്യസ്തമായി അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്തേക്കാം.

2. **സാമൂഹിക ഐക്യം:** സമൂഹങ്ങൾ വികസിക്കുകയും സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥ വളരുകയും ചെയ്യുമ്പോൾ, ആ വികസന പ്രക്രിയയുടെ നേട്ടങ്ങൾ പലപ്പോഴും അസമമായി വിതരണം ചെയ്യപ്പെടുന്നു. അതുപോലെ, പകർച്ചവ്യാധികൾ, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനം തുടങ്ങിയ പ്രതിസന്ധികൾ ഉണ്ടാകുമ്പോൾ വ്യത്യസ്ത ഗ്രൂപ്പുകളെ വ്യത്യസ്ത രീതികളിൽ ബാധിക്കുന്നു. ഒരു ഏകീകൃത സമൂഹം അതിന്റെ എല്ലാ അംഗങ്ങളുടെയും ക്ഷേമം ഉറപ്പാക്കുകയും, ചില ഗ്രൂപ്പുകളുടെ ഒഴിവാക്കലും പാർശ്വവൽക്കരണവും ഇല്ലാതാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു, കൂടുതൽ സാമൂഹിക പുരോഗതിക്കുള്ള അവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു.

3. **സുസ്ഥിരത:** സ്വാഭാവിക പരിസ്ഥിതിയിൽ സാമ്പത്തിക വളർച്ചയുടെ പ്രതികൂല ഫലങ്ങൾ പലപ്പോഴും കണക്കിലെടുക്കാറില്ല. പാരിസ്ഥിതിക വെല്ലുവിളികൾ ഭാവിയിൽ കൂടുതൽ പ്രാധാന്യമർഹിക്കുന്നതാണ്. ദുർലഭമായ പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളുടെ മേലുള്ള സമ്മർദ്ദം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണ്, നമ്മുടെ നിലവിലെ വികസന പാതകൾ സുസ്ഥിരമല്ലാത്തതായി കാണുന്നു. ഭൂമിയുടെയും അതിന്റെ വിഭവങ്ങളുടെയും സുസ്ഥിരമല്ലാത്ത ഉപയോഗ രീതികൾക്ക് പിന്നിൽ കഴിഞ്ഞ രണ്ട് നൂറ്റാണ്ടുകളായി വികസനത്തിന്റെ എക്കാലത്തെയും മികച്ച നിലവാരം കൈവരിക്കാനുള്ള മനുഷ്യവർഗത്തിന്റെ ശ്രമങ്ങളാണ്. എല്ലാവരുടെയും അടിസ്ഥാന ആവശ്യങ്ങൾ ഭൂമിയിൽ ലഭ്യമായ വിഭവങ്ങളിൽ നിന്ന് നിറവേറ്റണം, പക്ഷേ ആരുടെയും അത്യാഗ്രഹത്തിനുള്ളത് ഇല്ല.

4. **ഭരണം:** വികസനത്തിന്റെ നേട്ടങ്ങളുടെ വിതരണത്തിലായാലും ഭൂമിയുടെ വിഭവങ്ങളുടെ വിനിയോഗത്തിന്റെ വിതരണത്തിലായാലും, ഒരുമിച്ചു ജീവിക്കാനുള്ള സാമൂഹികവും രാഷ്ട്രീയവുമായ ക്രമീകരണങ്ങൾ, സമഗ്രവികസനത്തിന്റെ ഏതൊരു കാഴ്ചപ്പാടിന്റെയും അടിസ്ഥാന സവിശേഷതയാണെന്ന് സമഗ്രവികസനം അനുമാനിക്കുന്നു. പാരിസ്ഥിതികമായോ സാമൂഹികമായോ രാഷ്ട്രീയമായോ സുസ്ഥിരമല്ലാത്ത വികസനത്തിന്റെ അനന്തരഫലങ്ങളിലൊന്ന് വ്യവസ്ഥകളുടെ നിയമസാധുതയുടെയും ഭരിക്കാനുള്ള അവരുടെ അവകാശവാദത്തിന്റെയും ശോഷണമാണ്. അതിനാൽ നിയമാനുസൃതവും സുസ്ഥിരവുമായ ഒരു ഭരണസംവിധാനം ആവശ്യമാണ്.

5. **സ്ത്രീകളും കുട്ടികളും:** സ്ത്രീകളുടെയും കുട്ടികളുടെയും പ്രത്യേക ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിൽ, പ്രത്യേകിച്ച് പോഷകാഹാരം, ആരോഗ്യം, ശരിയായ വിദ്യാഭ്യാസം എന്നിവ ഉറപ്പാക്കുന്നതിൽ സമഗ്രമായ വികസനം ശ്രദ്ധിക്കേണ്ടതാണ്.

വികസനത്തിൽ സംയോജനം

പരമ്പരാഗതമായി രാജ്യങ്ങൾക്കകത്തും രാജ്യങ്ങൾ തമ്മിലുമുള്ള സംയോജനത്തിലുമായിരുന്നു ശ്രദ്ധ. പല മുൻകാല ഗവേഷണങ്ങളും സംയോജനത്തെ ഒരു പ്രക്രിയ

എന്നതിലുപരി ഒരു പരിണതഫലമായി കണക്കാക്കിയിട്ടുണ്ട്. പ്രാദേശിക അസമത്വങ്ങൾ കുറയ്ക്കുന്നത് സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ പ്രധാന വ്യവസ്ഥകളിലൊന്നായി കാണാം. സാമ്പത്തിക വളർച്ചയുടെ സുസ്ഥിരതയ്ക്ക് വിവിധ രാജ്യങ്ങളിലും പ്രദേശങ്ങളിലും വികസന നിലവാരവും ജീവിത നിലവാരവും സംയോജിപ്പിക്കേണ്ടത് പ്രാധാന്യമുള്ള കാര്യമാണ്.

എന്താണ് സംയോജനം?

സാമ്പത്തിക-മാനവ വിഭവശേഷിയുടെ ലക്ഷ്യാധിഷ്ഠിതവും കാര്യക്ഷമവുമായ ഉപയോഗത്തിലൂടെ, മൂല്യവർദ്ധനയിലൂടെ പൊതുവായ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് കാരണമാകുന്ന പ്രക്രിയയാണ് സംയോജനം. ഏകോപിത ആസൂത്രണവും സേവന വിതരണവും ഒന്നിലധികം ഉറവിടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള സമയോചിതമായ നിക്ഷേപം ഉറപ്പാക്കുന്നു, ആവർത്തനങ്ങൾ ഒഴിവാക്കുന്നു. വ്യത്യസ്ത പങ്കാളികളുടെ ശക്തികൾ ഉപയോഗിച്ച് നിർദ്ദിഷ്ട പ്രശ്നം പരിഹരിക്കുന്നതിന് കൂടുതൽ സംയോജിത ഇടപെടൽ സമീപനത്തിലേക്ക് നീങ്ങുന്നതിന് ആവശ്യമായ സംയോജന തന്ത്രങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നു. ആസൂത്രണത്തിന്റെ സംയോജനം, വിവിധ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുള്ള ഫണ്ടുകളുടെ സംയോജനം, വിവിധ തലങ്ങളിലുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സംയോജനം, വിവിധ മേഖലകളിൽ ലഭ്യമായ വൈദഗ്ധ്യത്തിൽ നിന്നുള്ള ആശയങ്ങളുടെ സംയോജനം എന്നിവയിലൂടെയാണ് വികസന പദ്ധതികളുടെയും സ്കീമുകളുടെയും അത്തരം സംയോജനം സാക്ഷാൽക്കരിക്കേണ്ടത്. കൂടാതെ, വിവിധ വികസന പദ്ധതികളുടെ പൂരക സ്വഭാവം തിരിച്ചറിയാനുള്ള കഴിവ് ഇതിന് ആവശ്യമാണ്.

ഗ്രാമീണ മേഖലകളുടെ വികസനത്തിനും ജനങ്ങളുടെ ജീവിത സാഹചര്യം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുമായി കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകൾ വലിയ തുക ചെലവഴിക്കുന്നു. ഈ ലക്ഷ്യങ്ങൾ നേടിയെടുക്കുന്നതിനായി വിവിധ മന്ത്രാലയങ്ങൾ/വകുപ്പുകൾ/ഏജൻസികൾ, കൂടുതലോ കുറവോ സമാനമോ ആയ ലക്ഷ്യങ്ങളുള്ള ഗ്രൂപ്പുകൾ/മേഖലകളുമുള്ള നിരവധി പ്രോഗ്രാമുകൾ ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇത് വിഭവങ്ങൾ പാഴാക്കുന്നതിനും സമന്വയം കൈവരിക്കുന്നതിലെ പരാജയത്തിനും കാരണമാകുന്നു. സുതാര്യതയുടെ അഭാവം, കാലഹരണപ്പെട്ട സാങ്കേതികവിദ്യകളുടെ ഉപയോഗം, ഏജൻസികൾ തമ്മിലുള്ള ഏകോപനമില്ലായ്മ, ആസൂത്രണത്തിലും നിർവഹണത്തിലും ഗുണഭോക്തൃ വിഭാഗങ്ങളുടെ പങ്കാളിത്തമില്ലായ്മ, മതിയായ യോഗ്യതയുള്ള ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ അഭാവം എന്നിവയും പരാജയത്തിന് കാരണങ്ങളാണെന്ന് പഠനങ്ങൾ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. മുകളിൽ നിന്നും താഴേക്ക് (ടോപ്പ്-ഡൗൺ) എന്ന സമീപനവും വിഭവങ്ങളുടെ അനുയോജ്യമല്ലാത്ത ഉപയോഗവുമാണ് പരാജയത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്ന ഘടകങ്ങൾ. ദാരിദ്ര്യം, തൊഴിലില്ലായ്മ, ഭക്ഷ്യ അരക്ഷിതാവസ്ഥ, പാരിസ്ഥിതിക തകർച്ച എന്നിവ ഇല്ലാതാക്കുന്നതിലെ തുടർച്ചയോ മന്ദഗതിയിലുള്ള പുരോഗതിയോ സംയോജനം ഇല്ലാത്തതും പങ്കാളിത്തമില്ലാത്തതുമായ ആസൂത്രണ പ്രക്രിയകളുടെ ഫലങ്ങളാണ്. എല്ലാ പങ്കാളികളുടെയും സംയോജിത പ്രവർത്തനത്തിനായി സംഘടിതവും പങ്കാളിത്തപരവുമായ രീതിയിൽ മാനുഷിക, മൂലധന, സാങ്കേതിക വിഭവങ്ങൾ ശേഖരിക്കാൻ സംയോജിത ആസൂത്രണം ശ്രമിക്കുന്നു.

വ്യത്യസ്ത പങ്കാളികൾക്കിടയിൽ കൂട്ടായ ആസൂത്രണത്തിലൂടെയും നടപ്പാക്കലിലൂടെയും സാമൂഹിക മൂലധനം വർദ്ധിക്കുന്നതിനു സംയോജനം സഹായിക്കും. ഇത് മികച്ച ആസ്തികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും ഭൂമിയുടെ ഉൽപ്പാദനക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും കാരണമാകും. വനവൽക്കരണം, വരൾച്ച തടയൽ, വെള്ളപ്പൊക്കം തടയൽ, നീർത്തട സംരക്ഷണം തുടങ്ങിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിഭവങ്ങളുടെ ഫലപ്രദമായ വിനിയോഗത്തിലേക്ക് നയിക്കും. കാർബൺ മോണോക്സൈഡ് (CO) പുറന്തള്ളൽ, വ്യാവസായിക മലിനീകരണം തുടങ്ങിയ പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാൻ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി (MGNREGS - Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Scheme) സഹായിക്കുന്നു. മത്സ്യകൃഷി പോലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ വരുമാനവും സമ്പാദ്യങ്ങളും നിക്ഷേപങ്ങളും ഉണ്ടാകാം. താഴേത്തട്ടിലുള്ള ബോധവൽക്കരണവും ആസൂത്രണവും പദ്ധതികളെ മികച്ച ലക്ഷ്യപ്രാപ്തിയിലേക്ക് നയിക്കും. സുസ്ഥിരമായ ആസ്തികളുടെ സൃഷ്ടി, ഗ്രാമീണ ഗതാഗത സൗകര്യം, ഉൽപ്പാദന വർദ്ധന, ശേഷി വികസനം എന്നിവയിലൂടെയുള്ള സംയോജനശ്രമങ്ങൾ സുസ്ഥിര വികസനത്തിലേക്ക് നയിക്കും. സമാനമായ ലക്ഷ്യങ്ങൾ വഹിക്കുന്ന വിവിധ വകുപ്പുകളും ഏജൻസികളും നടപ്പിലാക്കുന്ന നിരവധി ഗ്രാമീണ വികസന പരിപാടികൾ നിലവിലുണ്ട്. എന്നിരുന്നാലും, വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ/ഏജൻസികളുടെ പരസ്പരവിരുദ്ധമായ ഇടപെടൽ തന്ത്രങ്ങളും വകുപ്പുകൾ തമ്മിലുള്ള ഏകോപനത്തിന്റെ അഭാവവും വിഭവങ്ങളുടെ പാഴാക്കൽ, കാലതാമസം, ക്രമക്കേടുകൾ എന്നിവ സൃഷ്ടിക്കുകയും പ്രകടമായ പുരോഗതിയില്ലാതെ തെറ്റായ പ്രവർത്തനത്തിന് കാരണമാവുകയും ചെയ്യുന്നു. പദ്ധതികളിലെ നിക്ഷേപത്തിന്റെ അനുപാതം ഗ്രാമീണ ദരിദ്രർക്കായി സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട ആസ്തികളുടെ അളവുമായോ ഉൽപ്പാദിപ്പിക്കുന്ന ഉപജീവനത്തിന്റെ അളവുമായോ ആനുപാതികമല്ല.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. വികസനത്തിന്റെ ചരിത്രപരമായ ആശയവും പിന്നീടുണ്ടായ പുതിയ ആശയങ്ങളും.
2. ഒരു രാഷ്ട്രത്തിന്റെ പൗരരുടെ വരുമാനവും സന്തോഷവും വികസനവും തമ്മിൽ എങ്ങനെ ബന്ധപ്പെട്ടു കിടക്കുന്നു.
3. വികസനപ്രക്രിയയിൽ ദാരിദ്ര്യം കുറക്കൽ, സാമൂഹിക ഐക്യം, സുസ്ഥിരത, ഭരണം, സ്ത്രീകളും കുട്ടികളും എന്നീ ഘടകങ്ങൾ എങ്ങിനെ ബന്ധപ്പെട്ടു കിടക്കുന്നു.
4. ആസൂത്രണത്തിന്റെ സംയോജനം, വിവിധ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുള്ള ഫണ്ടുകളുടെ സംയോജനം, വിവിധ തലങ്ങളിലുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സംയോജനം, വിവിധ മേഖലകളിൽ ലഭ്യമായ വൈദഗ്ധ്യത്തിൽ നിന്നുള്ള ആശയങ്ങളുടെ സംയോജനം എന്നിവയിലൂടെയുള്ള വികസനം.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. ശരിയോ തെറ്റോ എഴുതുക (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. സ്വാതന്ത്ര്യം, ആരോഗ്യം, നല്ല സാമൂഹിക ബന്ധങ്ങൾ എന്നിവ സന്തോഷത്തിൽ വരുമാനത്തിന്റെ സ്വാധീനം കുറയ്ക്കുന്നു.
2. മുകളിൽ നിന്നും താഴേക്ക് (ടോപ്പ്-ഡൗൺ) എന്ന സമീപനവും വിഭവങ്ങളുടെ അനുയോജ്യമല്ലാത്ത ഉപയോഗവുമാണ് കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന പദ്ധതികളെ പരാജയത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്ന ഘടകങ്ങൾ
3. ഉയർന്ന ഉൽപ്പാദനക്ഷമതയും വരുമാനവും വികസന പ്രക്രിയയിലെ പ്രധാന ഘട്ടങ്ങളായിരുന്നാലും നമ്മുടെ അടിസ്ഥാന ആവശ്യങ്ങൾ നിറവേറ്റപ്പെടുമ്പോൾ മാത്രമേ സന്തോഷകരമായ ജീവിതം സാധ്യമാവുകയുള്ളൂ.
4. ദാരിദ്ര്യത്തെ അളക്കുന്നതിന് വരുമാനം ആണ് ഏറ്റവും നല്ല അളവുകോൽ.

II. ഒന്നോ രണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക (രണ്ട് മാർക്ക് വീതം)

1. അമർത്യസെൻ വികസനത്തെ നിർവചിക്കുന്നതെങ്ങനെ?
2. വരുമാനം മാത്രമല്ല സന്തോഷത്തെ സാധ്യമാക്കുന്നത്, സന്തോഷത്തെ സ്വാധീനിക്കുന്ന മറ്റു ഘടകങ്ങൾ എന്തൊക്കെ?
3. സാമൂഹിക ഐക്യം വികസനത്തെ എങ്ങിനെ സ്വാധീനിക്കുന്നു?

III. ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. വികസനത്തിന്റെ വിവിധ തലങ്ങൾ വിശദമാക്കുക.
2. എന്താണ് സംയോജനം? വികസനം സാധ്യമാകുന്നതിൽ സംയോജനത്തിന്റെ ആവശ്യം വിശദമാക്കുക.

6. അവിഭാജ്യ ഘടകമായി പ്രാദേശിക സർക്കാർ

നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ട പ്രദേശത്തിന്മേൽ നിയമപരമായ അധികാരം നൽകിയിട്ടുള്ള ഭരണസ്ഥാപനമാണ് പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം. അത് ഗ്രാമമോ നഗരമോ അല്ലെങ്കിൽ ഇവയുടെ രണ്ടിന്റെയും സ്വഭാവങ്ങൾ കൂടിച്ചേർന്നതോ ആവാം. പൊതുവെ, ഒരു പ്രാദേശിക ഗവൺമെന്റിലോ അധികാരത്തിലോ മൂന്ന് പ്രധാന വിഭാഗമാണുള്ളത്: തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട ഭാരവാഹികൾ, ജനപ്രതിനിധികൾ, ഉദ്യോഗസ്ഥർ. ഇവ പ്രാദേശിക ഗവൺമെന്റിനുള്ള ഭരണസംവിധാനം പ്രദാനം ചെയ്യുന്നു. പ്രാദേശിക വികസനം കൈവരിക്കുന്നതിനുള്ള ഭരണത്തിന്റെ മുഴുവൻ പ്രക്രിയയുടെയും പ്രധാന ചുമതലക്കാരുമാണ്.

പ്രാദേശിക ഭരണം എന്നത് പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ മുതൽ സ്വകാര്യ മേഖല, പൗരസമൂഹം, സാമൂഹികാധിഷ്ഠിത സംഘടനകൾ വരെയുള്ള ജില്ലാ തലത്തിലും താഴെയുമുള്ളവർ തമ്മിലുള്ള ആശയവിനിമയത്തിന്റെ മുഴുവൻ ശ്രേണിയും സൂചിപ്പിക്കുന്നു. പ്രാദേശിക അധികാരികൾ പൗരന്മാരുമായും ഗ്രൂപ്പുകളുമായും ഇടപഴകുകയും സേവനങ്ങൾ നൽകുകയും അതിലൂടെ അവരുടെ താൽപ്പര്യങ്ങളും ആവശ്യങ്ങളും പരിഗണിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന, ജില്ലയിലും താഴ്ന്ന തലങ്ങളിലുമുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും സംവിധാനങ്ങളുടെയും പ്രക്രിയകളുടെയും സംയോജിത കൂട്ടമാണിത്.

പ്രാദേശിക വികസനം ഒരേസമയം ഒരു പ്രക്രിയയും ഫലവുമാണ്. ഒരു പ്രക്രിയ എന്ന നിലയിൽ, പൗര സമൂഹ സംഘടനകൾ, പ്രാദേശിക സമൂഹം, പ്രാദേശിക ഗവൺമെന്റുകൾ, സ്വകാര്യ മേഖലാ കമ്പനികൾ, ദേശീയ സ്ഥാപനങ്ങൾ തുടങ്ങി നിരവധി പങ്കാളികൾ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. അവ ബന്ധപ്പെടുന്ന പ്രാദേശിക തലത്തിലെ സങ്കീർണമായ പങ്കാളി പ്രവർത്തനങ്ങളും ഇടപെടലുകളും കാരണം പ്രാദേശിക വികസനവും സംയോജിതമാവണം. അതിന്റെ ഫലമായി, സേവനങ്ങളിലും സാമ്പത്തിക അവസരങ്ങളിലും മികവും പ്രാദേശിക ജനതയുടെ ജീവിത നിലവാരത്തിൽ പ്രകടമായ പുരോഗതിയും കൈവരിക്കുകയും ചെയ്യു.

എം ജി എൻ ആർ ഇ ജി എ (MGNREGA), എൻ ആർ എൽ എം (NRLM - National Rural Livelihood Mission), എസ് ബി എം. (Swachh Bharat Mission), ഐ സി ഡി എസ് (ICDS - Integrated Child Development Scheme) മുതലായ ഗ്രാമതലത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന എല്ലാ കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികളുടെയും മാർഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിൽ പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കണമെന്ന് വ്യക്തമായി നിർദേശിക്കുന്നു. ജി പി ഡി പി (Grama Panchayat Development Plan) ഒരു സംയോജിത പദ്ധതി രേഖയായതിനാൽ അത് പഞ്ചായത്തിന്റെ എല്ലാ വിഷയങ്ങളിലും സമഗ്രമായ കാഴ്ചപ്പാട് ഉൾക്കൊള്ളണം. ലേബർ ബജറ്റ് ഉൾപ്പെടെയുള്ള ലൈൻ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റുകളുടെ എല്ലാ പദ്ധതികളും ജി പി ഡി പി യിൽ ഉൾപ്പെടുത്തി, അംഗീകൃത പ്രവർത്തനങ്ങൾ അതത് ലൈൻ വകുപ്പുകൾക്ക് നടപ്പിലാക്കാം. ഇത്തരമൊരു സമഗ്രവും സംയോജിതവുമായ പദ്ധതി വിവിധ മേഖലകളിൽ നിന്ന് കൂടുതൽ ഫണ്ട് സ്വാംശീകരിക്കാനും പ്രാദേശിക വിഭവസമാഹരണം വർദ്ധിപ്പിക്കാനും അതുവഴി സേവന വിതരണം മെച്ചപ്പെടുത്താനും സഹായിക്കുന്നു. ജി പി ഡി പി വഴി വിവിധ ലൈൻ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റുകളുടെ എല്ലാ പ്ലാനുകളുടെയും സ്കീമുകളുടെയും സംയോജനം, ആവർത്തനം ഒഴിവാക്കുകയും സാമ്പത്തിക ഭാരം കുറയ്ക്കുകയും നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് സഹായിക്കുകയും ചെയ്യും.

സാമ്പത്തിക വികസനത്തിനും സാമൂഹിക നീതിക്കും വേണ്ടിയുള്ള പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കി നടപ്പിലാക്കാൻ രാജ്യത്തെ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളെ ചുമതലപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. പതിനാലാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ ഗ്രാന്റ് വിനിയോഗിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗനിർദ്ദേശ പ്രകാരം ഓരോ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തും വികസന പദ്ധതി (ജി പി ഡി പി.) തയ്യാറാക്കേണ്ടതുണ്ട്. ദരിദ്രരും പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ടവരുമായ ആളുകളുടെ പരാധീനതകളും അവരുടെ ഉപജീവന സാധ്യതകളും സംയോജിത ദാരിദ്ര്യ നിർമ്മാർജ്ജന പദ്ധതിയിലൂടെ പരിഹരിക്കുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. MGNREGS-ന്

കീഴിലുള്ള ലേബർ ബജറ്റിങ്, പ്രൊജക്ട് തയ്യാറാക്കൽ എന്നീ പ്രവർത്തനങ്ങളുമായി അടുത്ത ബന്ധം പുലർത്തുന്നു. സാമ്പത്തിക വികസനത്തിനും സാമൂഹിക നീതിക്കും വേണ്ടിയുള്ള ഇടപെടലുകൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിലും നടപ്പിലാക്കുന്നതിലും പാവപ്പെട്ടവരുടെ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്ന നിലയിൽ സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾക്കും (S H G) അവരുടെ ഫെഡറേഷനുകൾക്കും പ്രധാന പങ്കുണ്ട്. കേരളത്തിലെ കുടുംബശ്രീ തന്നെ ഉദാഹരണം. ഗ്രാമ/വാർഡ്സഭകളിലും തദ്ദേശഭരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ മറ്റ് വേദികളിലും സജീവമായി പങ്കെടുക്കുക, സാമൂഹിക നിരീക്ഷണത്തിലൂടെ പ്രതികരണം നൽകുക, വികസന സംരംഭങ്ങളിലും ആസൂത്രണ പ്രവർത്തനങ്ങളിലും പിന്തുണക്കുക എന്നിവയാണ് എസ് എച്ച് ജി ശൃംഖലയുടെ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ.

സമഗ്രമായ വികേന്ദ്രീകൃത ആസൂത്രണത്തിന്, തദ്ദേശഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ, സാമൂഹികസംഘടനകൾ ഉദാ: സ്ത്രീകളുടെ എസ് എച്ച് ജിയുമായി ഒത്തുചേർന്ന് പ്രാദേശിക തലത്തിൽ ആസൂത്രണം നടത്തേണ്ടത് വളരെ പ്രധാനമാണ്. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ പങ്കാളിത്തത്തോടെ നിരവധി ഗ്രാമീണ വികസന പദ്ധതികൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുകയും നടപ്പിലാക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ വികസന ഇടപെടലുകളെല്ലാം ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിനും നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും നിരീക്ഷിക്കുന്നതിനുമായി ജി പി ഡി പിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തുകയും ഗ്രാമസഭ, ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പ്രതിനിധികൾ, അംഗങ്ങൾ, സ്വാശ്രയ സംഘങ്ങളുടെ ഫെഡറേഷൻ എന്നിവയുടെ സജീവ പങ്കാളിത്തത്തോടെ ജി പി ഡി പി സംയോജിത രീതിയിൽ തയ്യാറാക്കുകയും ചെയ്താൽ അവയുടെ സ്വാധീനം വളരെ വലുതായിരിക്കും. ഇത് ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ പ്രവർത്തനത്തിന്റെ ഉത്തരവാദിത്തവും സുതാര്യതയും വർദ്ധിപ്പിക്കും.

7. സ്കീമുകളിലും പ്രോജക്ടുകളിലും സംയോജനം

2009-ൽ, തടസ്സങ്ങളെ തരണം ചെയ്യുന്നതിനും മികച്ച ഫലങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിനുമായി കേന്ദ്ര ഗവൺമെന്റ് ഏകീകൃത ആസൂത്രണം ആരംഭിച്ചു. ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം 2009-ൽ എം ജി എൻ ആർ ഇ ജി എയും കാർഷിക സംയോജനത്തിനുമുള്ള മാർഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ രൂപകൽപ്പന ചെയ്തു. തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും സുസ്ഥിര വികസനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും ഏറ്റെടുക്കേണ്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ കണ്ടെത്തുന്നതിന് വികസന പദ്ധതി തയ്യാറാക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത വ്യക്തമാക്കുന്ന മറ്റൊരു പ്രവർത്തന മാർഗരേഖ 2013-ൽ പുറപ്പെടുവിച്ചു. ഇത് മറ്റ് വിവിധ ലൈൻ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റുകളിൽ ലഭ്യമായ മറ്റ് പ്രോഗ്രാമുകളുടെ/സ്കീമുകളുടെ ഉറവിടങ്ങളുമായി തൊഴിലുറപ്പ് (MGNREGA) പ്രവർത്തനങ്ങളുടെ സംയോജനത്തിനുള്ള അവസരങ്ങൾ തുറന്നു. സ്ഥായിയായതും ഉൽപ്പാദനക്ഷമവുമായ ആസ്തികൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും ഗ്രാമീണ കുടുംബങ്ങൾക്ക് ഉപജീവനമാർഗം ഉറപ്പാക്കുന്നതിനും സുസ്ഥിര വികസനം കൈവരിക്കുന്നതിനും പൊതുനിക്ഷേപത്തിൽ നിന്ന് പരമാവധി വരുമാനം നേടുക എന്നതായിരുന്നു പ്രാഥമിക ലക്ഷ്യം. സംയോജന പ്രക്രിയ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി, ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം 2014-15 വർഷം സംയോജനത്തിന്റെ വർഷമായി പ്രഖ്യാപിച്ചു. തൽഫലമായി,

സംയോജിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള രൂപരേഖ വികസിപ്പിക്കാൻ സർക്കാർ എല്ലാ സംസ്ഥാനങ്ങളോടും അഭ്യർത്ഥിച്ചു.

ഗ്രാമീണ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥയും ദരിദ്രരുടെ, പ്രത്യേകിച്ച് എസ് സി /എസ് ടി വിഭാഗത്തിൽപ്പെട്ടവർ സ്ത്രീകൾ തുടങ്ങി പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങളുടെ ഉപജീവന അടിത്തറയും ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഗണ്യമായ പൊതുനിക്ഷേപം നടത്തുന്നു. ദാരിദ്ര്യ നിർമ്മാർജ്ജന പ്രശ്നം ഫലപ്രദമായി പരിഹരിക്കുന്നതിന്, വകുപ്പാന്തര സമീപനങ്ങളിലൂടെയുള്ള ശ്രമങ്ങൾ മെച്ചപ്പെടുത്തേണ്ടത് ആവശ്യമാണ്. നീർത്തട പരിപാടികൾ, ദേശീയ കാർഷിക വികസന പരിപാടി (രാഷ്ട്രീയ കൃഷി വികാസ് യോജന), ദേശീയ ഹോർട്ടികൾച്ചർ മിഷൻ, കിണർ വഴി ഭൂഗർഭജലം കൃത്രിമമായി റീചാർജ് ചെയ്യുന്ന പദ്ധതി, ബാക്ക്‌വേഡ് റീജിയൻസ് ഗ്രാന്റ് ഫണ്ട് (BRGF) എന്നിങ്ങനെ വിവിധ പരിപാടികളുടെ സംയോജനം മികച്ച ആസൂത്രണം സാധ്യമാക്കും, ഗ്രാമീണ മേഖലകളിൽ ഫലപ്രദമായ നിക്ഷേപങ്ങളും. സംയോജനം, ആസൂത്രണം, നടപ്പാക്കൽ എന്നീ കാര്യങ്ങളിൽ വിവിധ സർക്കാർ പരിപാടികൾ/ പദ്ധതികൾക്കിടയിൽ സമന്വയം കൊണ്ടുവരും. ഇത് സുസ്ഥിര വികസനത്തിനും സഹായകമാകും.

മറ്റ് സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുള്ള ഫണ്ടുകളുടെ സംയോജനം ദീർഘകാല ആസ്തികൾ സൃഷ്ടിക്കാൻ സഹായിക്കും. ഉദാഹരണത്തിന്, ദേശീയ ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ, സംസ്ഥാന ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ, സംസ്ഥാന വകുപ്പുകൾ, മറ്റ് കേന്ദ്ര അല്ലെങ്കിൽ കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ, മറ്റ് സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്ന് പഞ്ചായത്ത് രാജ് സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ലഭിക്കുന്ന ഫണ്ടുകൾ മറ്റ് ഗ്രാമീണ വികസന ഫണ്ടുകളുമായി സംയോജിപ്പിക്കാം. അനുവദനീയമായ പ്രവൃത്തികൾക്ക് കീഴിൽ മെച്ചപ്പെട്ട സാമൂഹിക ആസ്തികളുടെ നിർമ്മാണം നടത്താം. ഏതെങ്കിലും സ്കീമുകളുടെ ഫണ്ടുകൾ വിവിധ വകുപ്പുകളും ഏജൻസികളും അവരുടെ സ്വന്തം പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് പകരമുള്ള വിഭവങ്ങളായി ഉപയോഗിക്കരുത്.

കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ

സംസ്ഥാന തലത്തിലുള്ള കേന്ദ്ര ക്ഷേമ പദ്ധതികൾ രണ്ട് വിശാലമായ വിഭാഗങ്ങളിലാണ്. ആദ്യ വിഭാഗം കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികളാണ്, രണ്ടാമത്തേത് കേന്ദ്ര മേഖലാ പദ്ധതികളാണ്. കേന്ദ്രമേഖലാ പദ്ധതികൾക്ക് കേന്ദ്രസർക്കാർ പൂർണമായും ധനസഹായം നൽകുമ്പോൾ, കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾക്ക് കേന്ദ്രവും സംസ്ഥാനങ്ങളും സംയുക്തമായി 60:40 അല്ലെങ്കിൽ ചില സന്ദർഭങ്ങളിൽ 80:20 എന്ന അനുപാതത്തിലാണ് ധനസഹായം നൽകുന്നത്. കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത സ്കീമുകളുടെ വിഭാഗത്തിൽ ദേശീയ സ്വഭാവമോ പ്രാദേശിക സ്വഭാവമോ ഉള്ള പ്രോഗ്രാമുകൾ ഉൾപ്പെടുന്നു. നേരത്തെ, ഏകദേശം 67 കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ ഉണ്ടായിരുന്നു, എന്നാൽ 14-ാം ധനകാര്യ കമ്മീഷൻ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കിയതിന് ശേഷം അവയിൽ പലതും ഘട്ടം ഘട്ടമായി നിർത്തലാക്കപ്പെട്ടു. ഇപ്പോൾ ആകെ 29 കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികളാണുള്ളത്.

ദേശീയ സാമൂഹിക സഹായ പദ്ധതികൾ

മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി (MGNREGS), പട്ടികജാതി വികസനത്തിനുള്ള പദ്ധതി, പട്ടികവർഗ വികസനത്തിനായുള്ള പദ്ധതി, ന്യൂനപക്ഷ വികസനത്തിനുള്ള പദ്ധതി, മറ്റ് ദുർബല വിഭാഗങ്ങളുടെ വികസനത്തിനുള്ള പദ്ധതി തുടങ്ങിയവയാണ് ദേശീയ സാമൂഹിക സഹായ പദ്ധതികൾ.

മറ്റ് 23 കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ:

ഹരിത വിപ്ലവം, ധവളവിപ്ലവം, നീല വിപ്ലവം, പ്രധാൻമന്ത്രി കൃഷി സിഞ്ചായ് യോജന (PMKSY), പ്രധാൻമന്ത്രി ഗ്രാം സഡക് യോജന, പ്രധാൻമന്ത്രി ആവാസ് യോജന (PMAY), ഗ്രാമീണ കുടിവെള്ള മിഷൻ, സ്വച്ഛ് ഭാരത് മിഷൻ (SBM), ദേശീയ ആരോഗ്യ ദൗത്യം, സ്കൂളുകളിൽ ഉച്ചഭക്ഷണം, ദേശീയ ഉപജീവന ദൗത്യം, ശ്യാമ പ്രസാദ് മുഖർജി റർബൻ മിഷൻ, രാഷ്ട്രീയ സ്വാസ്ഥ്യ ബീമാ യോജന, ദേശീയ വിദ്യാഭ്യാസ മിഷൻ, ഐ സി ഡി എസ്, സ്ത്രീകളുടെ സംരക്ഷണത്തിനും ശാക്തീകരണത്തിനുമുള്ള ദൗത്യം, ജോലിയും നൈപുണ്യ വികസനവും, പരിസ്ഥിതി, വനം, വന്യജീവി, നഗര പുനരുജ്ജീവന ദൗത്യം: അമൃതും സ്മാർട്ട് സിറ്റി മിഷനും, പോലീസ് സേനകളുടെ നവീകരണം, ജുഡീഷ്യറിക്കുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, അതിർത്തി പ്രദേശ വികസന പരിപാടി എന്നിവയാണ് മറ്റ് കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ,

കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികളുടെ പരസ്പര പൂരക സ്വഭാവം കണക്കിലെടുത്ത്, അവ വെവ്വേറെ പ്രവർത്തിക്കുന്നതിനുപകരം ഒരുമിച്ച് പ്രവർത്തിക്കുന്നതിലൂടെ മികച്ച ഫലങ്ങൾ ഉറപ്പാക്കേണ്ടത് ആവശ്യമാണ്. ഉദാഹരണത്തിന് സംയോജിത ജല മാനേജ്മെന്റ് പദ്ധതി (IWMP) എടുക്കുക. ചില പരിപാടികളിലൂടെ ഏറ്റെടുക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നിന്ന് പ്രയോജനം നേടുന്ന ഒരു നീർത്തട സമീപനമാണ് ഇതിന് ഉപയോഗിക്കുന്നത്, കൂടാതെ IWMP-ക്ക് മറ്റ് പരിപാടികളുടെ വർദ്ധിച്ചുവരുന്ന ഫലങ്ങൾ സാക്ഷാൽക്കരിക്കുന്നതിന് പിന്തുണ നൽകാനും കഴിയും. ശേഷി വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെയും നൈപുണ്യ വികസനത്തിലൂടെയും സാമൂഹിക ശാക്തീകരണം ഉറപ്പാക്കാനും രണ്ട് പദ്ധതികൾക്കുമുള്ള സ്വാധീനത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള സുസ്ഥിരത ഉറപ്പാക്കാനും കഴിയും. ഉദാഹരണത്തിന്, നാച്വറൽ റിസോഴ്സ് മാനേജ്മെന്റ് (NRM) മഹാത്മാഗാന്ധി ദേശീയ ഗ്രാമീണ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി (MGNREGS), ഗ്രാമ വികസന വകുപ്പ് (RD) എന്നിവ സംയോജിതമായി പ്രവർത്തിക്കുന്ന - ഭൂവികസനത്തിനായി പ്രത്യേകിച്ച് കൃഷി, കോണ്ടൂർ ബണ്ടുകൾ, ഡ്രെയിനേജ് ലൈനുകൾ വൃത്തിയാക്കൽ, തോട്ടം നന്നാക്കാൻ കുഴികൾ തയ്യാറാക്കൽ, നവീകരണവും പുനരുദ്ധാരണവും (Repair, Renovation & Restoration - RR&R), ജലവിഭവം - ജലാശയങ്ങളുടെ സംഭരണ ശേഷി പുനഃസ്ഥാപിക്കുകയും വർധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക, വനം വകുപ്പ് - മുകൾത്തട്ടിലെ മലനിരകളുടെ പരിപാലന പരിപാടി, പ്രത്യേകിച്ച് റിസർവ് ഫോറസ്റ്റ് മേഖലകളിൽ, ഹരിത ഇന്ത്യ മിഷനിലൂടെ വനവൽക്കരണം, സാധാരണ സ്ഥലങ്ങളിൽ ഫാം ബണ്ടുകൾ മുതലായവയെല്ലാം ഐ ഡബ്ല്യു എം പി യുമായി വിന്യസിക്കാവുന്നതാണ്. മികച്ച നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിനായി ആസൂത്രണത്തിലും നടപ്പാക്കലിലും വ്യത്യസ്ത

പരിപാടികൾക്കിടയിൽ സമന്വയം കൈവരിക്കുക എന്നതാണ് ഏകീകരണം. ഇത്തരം സംയോജനം പദ്ധതി സ്ഥലങ്ങളിൽ ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട സാമ്പത്തിക അവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കും, ഇത് ജനങ്ങളുടെ തൊഴിലും ഉപജീവനവും ശക്തിപ്പെടുത്തും. പൂർണ്ണമായ സംയോജനം നേടുന്നതിന്, വിവിധ പ്രോഗ്രാമുകൾക്ക് കീഴിൽ ലഭ്യമായ വിവിധ വിഭവങ്ങളുടെ നയ തലത്തിലുള്ള സംയോജനം ഉറപ്പാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

പ്രോജക്റ്റിന്റെ പരിധിക്കകത്തും പുറത്തും ലഭ്യമായ വ്യത്യസ്ത വിഭവങ്ങളും സേവനങ്ങളും മാപ്പ് ചെയ്യുന്നത് ആസൂത്രണ തലത്തിൽ സംയോജനം വളർത്തുന്നതിന് ഉചിതമാണ്. ആസൂത്രണ പ്രക്രിയയിൽ വികസിപ്പിച്ചെടുത്ത ആവശ്യങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി, സംയോജിത പ്ലാൻ തയ്യാറാക്കുകയും സേവന-വിഭവ വിടവ് നികത്താൻ ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പുകളുമായി ചർച്ച നടത്തുകയും വേണം.

പദ്ധതികൾ ഫലപ്രദമായി നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് ആസൂത്രണം നിർണായകമാണ്. ജില്ലാ പരിപ്രേക്ഷ്യ പദ്ധതിയിൽ (District Perspective Plan) ഉൾപ്പെടുത്തി ആസൂത്രണ തലത്തിൽ സംയോജനം ആരംഭിക്കണം. പ്രാദേശിക മേഖലയിലെ വികസനത്തിന്റെ എല്ലാ നിർണായക വശങ്ങളും തിരിച്ചറിയുന്നതിനായി പ്രകൃതിവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്, സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക അടിസ്ഥാന സൗകര്യ ആവശ്യകതകൾ എന്നിവയുടെ എല്ലാ വശങ്ങളും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് പദ്ധതിയുടെ സമീപനം. വികസനത്തിന് ആവശ്യമായ സംയോജനവും അതിന്റെ അനുയോജ്യതയും പദ്ധതിയിൽ ഉറപ്പാക്കണം.

തുടക്കത്തിൽ, എല്ലാ പ്രോജക്റ്റ് ജില്ലകളിലും സംയോജിത രീതിയിൽ എല്ലാ പദ്ധതികളും ഏറ്റെടുക്കാൻ കഴിഞ്ഞേക്കില്ലെന്നാണ് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നത്. ഒന്നോ അതിലധികമോ ഡിപ്പാർട്ട്മെന്റുകൾ/സ്കീം/പ്രോഗ്രാമുകൾ എന്നിവയുമായി സഹകരിച്ച്, സംയോജിത രീതിയിൽ ഏറ്റെടുക്കാൻ പദ്ധതിയിട്ടിരിക്കുന്ന മുൻഗണനയുള്ള പ്രോജക്റ്റുകളാണ് നിർവചനപ്രകാരം സൂക്ഷ്മതല സംയോജന പ്രോജക്റ്റുകൾ. ഉദാഹരണമായി, തിരഞ്ഞെടുത്ത ഗ്രാമങ്ങളിൽ എം ജി എൻ ആർ ഇ ജി എയുമായി സംയോജിപിച്ച് നടപ്പാക്കാവുന്ന പദ്ധതികൾ എന്തൊക്കെയെന്നു നോക്കാം. (1) MGNREGA തൊഴിലാളികളുടെ വനിതാ സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു. (2) MGNREGA തൊഴിലാളികളുടെ വനിതാ സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങളെ MGNREGA പ്രകാരം മത്സ്യകൃഷിക്കും പൂന്തോട്ടപരിപാലന പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുമായി സൃഷ്ടിച്ച ജലാശയങ്ങളുമായി ബന്ധിപ്പിക്കൽ, (3) ഈ കുടുംബങ്ങളുടെ ആരോഗ്യ ഇൻഷ്വറൻസിനായി ഇൻഷ്വറൻസ് സേവന ദാതാക്കളുമായി സഹകരിക്കുക, (4) കൃഷി, ഹോർട്ടികൾച്ചർ വകുപ്പിന്റെ ഇൻപുട്ടുകളും സേവനങ്ങളും ഈ കുടുംബങ്ങളുമായി ബന്ധിപ്പിക്കുന്നു. അതിനാൽ, ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് തലത്തിലുള്ള അടിസ്ഥാനതല ആസൂത്രണത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് ഇത്തരം മൈക്രോ സംയോജിത പദ്ധതികൾ രൂപകൽപ്പന ചെയ്യുന്നത്.

ദേശീയ ഹോർട്ടികൾച്ചറൽ മിഷന്റെ കീഴിൽ വിഭാവനം ചെയ്ത പുതിയ പൂന്തോട്ടങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിൽ മണ്ണ് പരിശോധന, ശുചീകരണം, നിലം ഉഴൽ, കുഴികൾ കുഴിക്കൽ എന്നിവ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഒരു ഏക്കർ മാമ്പഴത്തോട്ടത്തിന്, ഇതിനായുള്ള ചെലവ് ഏകദേശം 4,000/- രൂപയോളം വരും, ഇത് പൂർണ്ണമായും

തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി (MGNREGS) ഉപയോഗിച്ച് ചെയ്യാവുന്നതാണ്. അതുപോലെ, ഒരു MGNREGS പ്രവൃത്തിയിൽ 3,000 ക്യൂബിക് മീറ്റർ കുളം കുഴിച്ചിട്ടുമ്പോൾ, അത് ഉൾനാടൻ മത്സ്യബന്ധന വികസന പദ്ധതിക്ക് കീഴിലുള്ള ചെമ്മീൻ കൃഷിക്ക് മൂല്യവർദ്ധിതമായി ഉപയോഗിക്കാം, അല്ലെങ്കിൽ കൃഷി വകുപ്പിന്റെ സൂക്ഷ്മ ജലസേചന പദ്ധതി ചെറുകിട നാമമാത്ര കർഷകരുടെ ഉപജീവനമാർഗമായ പച്ചക്കറി കൃഷിയുമായി സംയോജിച്ച് സുസ്ഥിരമാക്കാം. ജില്ലാ ആസൂത്രണ സമിതിയാണ് പ്രാദേശിക പദ്ധതികൾ സംയോജിപ്പിച്ച് ജില്ലാ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കേണ്ടത്.

8. മികച്ച രീതികൾ

ചേർപ്പ് ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് – തരിശുഭൂമിയിൽ കൃഷി ചെയ്ത് ഭക്ഷ്യസുരക്ഷ ശക്തിപ്പെടുത്തൽ.

തരിശുനിലങ്ങൾ വീണ്ടും കാർഷിക ഉപയോഗത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുവരാൻ ചേർപ്പ് ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് തന്ത്രം ആവിഷ്കരിച്ചു. ചേർപ്പ്, പാറളം, അവിണിശ്ശേരി, വല്ലച്ചിറ ഗ്രാമപ്പഞ്ചായത്തുകളിൽ കണ്ടെത്തിയ തരിശുനിലങ്ങൾ നെൽകൃഷിക്ക് ഉപയോഗപ്പെടുത്താൻ ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് കമ്മിറ്റി തീരുമാനിച്ചു. ഭക്ഷ്യസുരക്ഷ ഉറപ്പാക്കാനാണ് പദ്ധതി ലക്ഷ്യമിടുന്നത്. 162 ഏക്കറോളം തരിശുനിലമാണ് പഞ്ചായത്ത് കണ്ടെത്തിയത്. പരിപാടിയുടെ ഭാഗമായി ഗ്രാമപ്പഞ്ചായത്ത് പ്രസിഡന്റുമാരുമായും കർഷകരുമായും കൂടിക്കാഴ്ച നടത്തി. രാഷ്ട്രീയ കൃഷി വികാസ് യോജന (ആർ കെ വി വൈ), ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തിന്റെ പ്ലാൻ ഫണ്ട്, എം.ജി.എൻ.ആർ.ഇ.ജി.എസ്. എന്നിവയിൽ നിന്നുള്ള ഫണ്ടുകൾ സംയോജിപ്പിച്ചാണ് പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നത്.

ജലസ്രോതസ്സുകളുടെ പുനരുജ്ജീവനം ഒരു പ്രധാന തടസ്സമായിരുന്നു. ലഭ്യമായ കുളങ്ങളുടെ നവീകരണത്തിനും സംരക്ഷണത്തിനുമായി ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് ഫണ്ട് വിനിയോഗിച്ചു. ജലസേചന കനാലുകളുടെയും മറ്റ് ഡ്രെയിനേജുകളുടെയും നവീകരണത്തിനായി MGNREGS പദ്ധതി പ്രയോജനപ്പെടുത്തി. വിത്ത്, വളം, കീടനാശിനികൾ എന്നിവയുടെ സമാഹരണത്തിനായി ആർ കെ വി വൈ ഫണ്ട് ഉപയോഗിച്ചു. ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് മുഴുവൻ ഉദ്യമത്തിനും മാർഗനിർദേശം നൽകുകയും കർഷകർക്ക് ആവശ്യമായ പരിശീലനവും സാങ്കേതിക മാർഗനിർദേശവും നൽകുകയും ചെയ്തു. ഈ പദ്ധതിയിലൂടെ 82 ഏക്കർ നെൽകൃഷി സാധ്യമാക്കുകയും ജലവിതാനം മെച്ചപ്പെടുത്തുകയും 4250 തൊഴിൽ ദിനങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കാൻ സഹായിക്കുകയും ചെയ്തു. അങ്ങനെ പദ്ധതി കർഷകരുടെ വരുമാനത്തിൽ ഒരു കുതിച്ചുചാട്ടം കൊണ്ടുവന്നു, സംയോജനം വഴിയുള്ള പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനത്തിന്റെ മികച്ച മാതൃകയാണെന്ന് തെളിയിക്കുകയും ചെയ്തു. ഈ മാറ്റത്തിന്റെ വക്താക്കൾ ഇപ്പോൾ ഒരു യൂണിറ്റ് ഭൂമിയിലെ വിളവ് ഉൽപ്പാദനക്ഷമത മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിലാണ് ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നത്. സംയോജനം, ആസൂത്രണം, വിവിധ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുള്ള ഫണ്ട് സമാഹരണം, ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും നടപ്പാക്കലിനായി വിവിധ തലങ്ങളിലുള്ള കർഷകർ, എസ് എച്ച് ജി കൾ തുടങ്ങിയ പങ്കാളികളുടേയും ഒത്തുചേരലായിരുന്നു ഇത്.

മുത്തോലി ഗ്രാമപഞ്ചാത്ത് – ഗോശ്രീ പദ്ധതി (പാലുൽപ്പാദനം)

മുത്തോലി ഗ്രാമപ്പഞ്ചായത്തിൽ ക്ഷീരമേഖലയിൽ 'ഗോശ്രീ' സംയോജിത പാൽ ഉൽപാദന പദ്ധതി നടപ്പാക്കി. പാൽ ക്ഷാമവും വിലക്കയറ്റവും പുറത്തുനിന്ന് മായം കലർന്ന പാലിന്റെ ഭീഷണിയും കണക്കിലെടുത്താണ് പഞ്ചായത്ത് മുൻകൈയെടുത്തത്. ക്ഷീരോൽപ്പാദനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് സാമ്പത്തിക സഹായം നൽകി പഞ്ചായത്ത് കൂടുതൽ കർഷകരെ ഈ മേഖലയിലേക്ക് കൊണ്ടുവന്നു. ഗ്രാമ പഞ്ചായത്താണ് ഗുണഭോക്താക്കളെ തിരഞ്ഞെടുത്തത്. പദ്ധതി നടത്തിപ്പിനായി മൂന്ന് ഘട്ടങ്ങളുള്ള തന്ത്രം ആവിഷ്കരിക്കുകയും വിജയകരമായി നടപ്പിലാക്കുകയും ചെയ്തു. ഫണ്ട് സമാഹരണം, കന്നുകാലി വളർത്തുന്നവരെ പിന്തുണയ്ക്കൽ, സഹകരണ സംഘങ്ങളെ ശക്തിപ്പെടുത്തൽ എന്നിവ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു. വെറ്ററിനറി ഡോക്ടറുടെയും സഹകരണ സംഘങ്ങളുടെയും പരിശ്രമം പദ്ധതിയുടെ കാര്യക്ഷമമായ നടത്തിപ്പിന് കരുത്തും പിന്തുണയും നൽകി.

മൃഗസംരക്ഷണം, ക്ഷീര വികസന വകുപ്പുകൾ, തദ്ദേശ ഭരണസ്ഥാപനം, ക്ഷീര കർഷകർ എന്നിവർ തമ്മിലുള്ള ഫലപ്രദമായ ബന്ധം അതിന്റെ വിജയകരമായ നടത്തിപ്പിന് സഹായകമായി. യഥാസമയം തീറ്റ വിതരണം, സബ്സിഡി, വൈദ്യസഹായം എന്നിവ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ഉറപ്പാക്കി. കന്നുകാലികളെ വളർത്തുന്നവർക്ക് അവരുടെ നിക്ഷേപത്തിൽ മികച്ച വരുമാനം ഈ പദ്ധതി നൽകി. മറ്റ് കാർഷിക പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് വിതരണം ചെയ്യുന്ന ചാണകവും വളവും സുസ്ഥിരമായ കാർഷിക സമ്പ്രദായത്തിന് കാരണമായി. പശുക്കളുടെ എണ്ണത്തിൽ വർധനവുണ്ടായി, പാലിന്റെ ഉൽപ്പാദനത്തിലും ഉൽപ്പാദനക്ഷമതയിലും ഒരേസമയം വർദ്ധനവുണ്ടായി. മെച്ചപ്പെട്ട ഗുണനിലവാരമുള്ള പാൽ പഞ്ചായത്ത് പ്രദേശത്ത് ലഭ്യമായിത്തുടങ്ങി. ദരിദ്രരായ കുടുംബങ്ങൾക്ക് മെച്ചപ്പെട്ട ജീവിത നിലവാരം പ്രദാനം ചെയ്യുന്ന കന്നുകാലി വളർത്തൽ ഇപ്പോൾ പ്രതിഫലം നൽകുന്ന ഒരു തൊഴിലായി മാറിയിരിക്കുന്നു. പാലിന്റെ ലഭ്യത വർധിച്ചതിനാൽ അടച്ചുപൂട്ടലിന്റെ വക്കിലായിരുന്ന മൂന്ന് സഹകരണ പാൽ ഉൽപ്പാദക സംഘങ്ങൾ പുനരുജ്ജീവിപ്പിച്ചു.

ഗോശ്രീ പദ്ധതി നെൽകൃഷിക്ക് ഉത്തേജനം നൽകുകയും കതിർശ്രീ പദ്ധതി (തരിശുനില കൃഷി) സജീവമാക്കുകയും ചെയ്തു. 2011-2012 കാലത്ത് 10 ഹെക്ടർ തരിശുപാടം അധികമായി നെൽകൃഷിക്ക് വിധേയമാക്കി. പാടശേഖര സമിതികൾ (നെൽവയൽ കൗൺസിലുകൾ) ഇപ്പോൾ സജീവമായി. കർഷകർ ഗോശ്രീ പദ്ധതി യുടെ സഹായം പൂർണമായും പ്രയോജനപ്പെടുത്തുകയും മെച്ചപ്പെട്ട കറവപ്പശുക്കളുടെ എണ്ണം വർധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. സമിതിയിൽ അംഗങ്ങളായ നെൽകർഷകർക്ക് ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റുകൾ ഉള്ളതിനാൽ സ്ലറി പച്ചക്കറി കൃഷിക്ക് ഉപയോഗിക്കുന്നു. മിക്കവാറും എല്ലാവരും ഇപ്പോൾ തങ്ങളുടെ കൃഷിയിടങ്ങൾ ജൈവരീതിയിലേക്ക് മാറ്റിയിരിക്കുന്നു. കീടനാശിനി രഹിത ജൈവ ഫാംഫ്രഷ് പച്ചക്കറികൾ ഇപ്പോൾ ഗവൺമെന്റ് നിയന്ത്രണത്തിലുള്ള വെജിറ്റബിൾ ആൻഡ് ഫ്രൂട്ട് പ്രൊമോഷൻ കൗൺസിൽ ഓഫ് കേരളയുടെ അടുത്തുള്ള വിൽപ്പനകേന്ദ്രം വഴിയാണ് വിപണനം ചെയ്യുന്നത്.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. വികസനപ്രക്രിയയിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ പങ്ക്.
2. ഗ്രാമതലത്തിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന എല്ലാ കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികളുടെയും അവയുടെ സംയോജനവും.
3. ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത് ഡെവലപ്മെന്റ് പ്ലാൻ, എന്ന സംയോജിത പദ്ധതി രേഖയും കാഴ്ചപ്പാടും.
4. സാമ്പത്തിക വികസനത്തിനും സാമൂഹിക നീതിക്കും വേണ്ടിയുള്ള പദ്ധതികൾ തയ്യാറാക്കുന്നതിൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകളുടെ ചുമതല.
5. സാമ്പത്തിക വികസനത്തിനും സാമൂഹിക നീതിക്കും വേണ്ടിയുള്ള ഇടപെടലുകൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിലും നടപ്പിലാക്കുന്നതിലും സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾക്കും അവരുടെ ഫെഡറേഷനുകൾക്കും ഉള്ള പങ്ക്.
6. സ്കീമുകളിലും പ്രോജക്ടുകളിലും ഉള്ള സംയോജനം.
7. വിവിധ കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ, ദേശീയ സാമൂഹിക സഹായ പദ്ധതികൾ, മറ്റ് കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികൾ.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : രണ്ട്

I. **ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. സംയോജന പ്രക്രിയ ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനായി, ഏതു വർഷമാണ് ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയം സംയോജനത്തിന്റെ വർഷമായി പ്രഖ്യാപിച്ചത്?
2. പഞ്ചായത്തിന്റെ എല്ലാ വിഷയങ്ങളിലുമുള്ള സമഗ്രമായ കാഴ്ചപ്പാട് ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുള്ള സംയോജിത പദ്ധതിരേഖ ഏതാണ്?

II. **ഒന്നോ രണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക** (രണ്ടു മാർക്ക് വീതം)

1. എന്താണ് ഒരു പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം?
2. ദേശീയ സാമൂഹിക സഹായ പദ്ധതികൾക്ക് ഉദാഹരണം എഴുതുക.
3. ഗ്രാമങ്ങളിൽ എം ജി എൻ ആർ ഇ ജി എയുമായി സംയോജിപ്പിച്ച് നടപ്പാക്കാവുന്ന പദ്ധതികൾക്ക് ഉദാഹരണം എഴുതുക.
4. കേന്ദ്രാവിഷ്കൃത പദ്ധതികളും കേന്ദ്ര മേഖലാ പദ്ധതികളും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം എന്ത്?

III. **ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. പ്രാദേശിക വികസനം എന്നാൽ എന്ത്?
2. പ്രാദേശിക വികസനത്തിൽ സ്വയം സഹായ സംഘങ്ങൾക്കും (S H G) അവരുടെ ഫെഡറേഷനുകൾക്കുമുള്ള പങ്ക് എന്തൊക്കെ?
3. മികച്ച ഫലങ്ങൾ കൈവരിക്കാൻ സ്കീമുകളിലും പ്രോജക്ടുകളിലും സംയോജനം പ്രധാനമാണ്, ഉദാഹരണസഹിതം വ്യക്തമാക്കുക.

9. സംഗ്രഹം

ഛിന്നഭിന്നമായ വികസനത്തിന് പകരം നമുക്ക് വേണ്ടത് സമഗ്ര വികസനമാണ്. സർക്കാരിന്റെ വിവിധ വകുപ്പുകളുടെ സഹകരണമില്ലായ്മ കാരണം പ്രാദേശികമായ പല പ്രശ്നങ്ങളും കൈകാര്യം ചെയ്യാൻ പ്രയാസമാണ്. ഇത്തരമൊരു സാഹചര്യത്തിൽ പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനം ഉറപ്പാക്കുന്നതിന് പ്രാദേശിക തലത്തിലുള്ള ഈ വകുപ്പുകളിലെ ഉദ്യോഗസ്ഥരെയും പദ്ധതികളും ഏകോപിപ്പിക്കുന്നത് നേട്ടങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് നിർണായകമാണ്. കേന്ദ്ര-സംസ്ഥാന സർക്കാരുകളുടെ നിരവധി പദ്ധതികളുണ്ട്, സംയോജിത പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിന് അവയുടെ പരസ്പര ബന്ധങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുകയും വിവിധ സ്രോതസ്സുകളിൽ നിന്നുള്ള ഫണ്ടുകൾ ഉപയോഗപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യേണ്ടതുണ്ട്. മറ്റ് പല സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നിന്നും വ്യത്യസ്തമായി, കീഴ്ത്തലങ്ങളെ മുകൾത്തലം നിയന്ത്രിക്കാത്ത ത്രിതല പഞ്ചായത്ത് സംവിധാനമാണ് കേരളത്തിലുള്ളത്. ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്തും ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത് ജില്ലാ പഞ്ചായത്തും നിയന്ത്രിക്കുന്നില്ല. എല്ലാ വികസന പ്രവർത്തനങ്ങളുടെയും അവസാന പോയിന്റാണ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്. പ്ലാൻ ഫണ്ടിന് കീഴിൽ അവരുടെ പ്രോജക്ടുകൾ രൂപപ്പെടുത്തുമ്പോൾ, ബ്ലോക്ക്, ജില്ലാ പഞ്ചായത്തുകൾക്ക് എന്തൊക്കെ പദ്ധതികൾ ഉണ്ടെന്ന് നോക്കുന്നത് നല്ലതാണ്, അങ്ങനെ ചില പദ്ധതികൾ സംയുക്ത പദ്ധതികളാകും. കൂടാതെ, എം എൽ എ, എം പി ഫണ്ടുകളും അധിക സ്രോതസ്സുകളാണ്. വിഭവങ്ങളുടെ ഉത്തമമായ ഉപയോഗത്തിന് ഇത്തരം സഹകരണം ആവശ്യമാണ്. സംയോജിത ആസൂത്രണവും വ്യത്യസ്ത തട്ടുകളിലുള്ള തീരുമാനങ്ങളെടുക്കുന്നതിനിന്നുള്ള ചർച്ചകളും ആവശ്യമാണ്.

10. ഉത്തരസൂചിക

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. **ശരിയോ തെറ്റോ എഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. ശരി 2. ശരി

3. ശരി 4. തെറ്റ്

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : രണ്ട് **I. ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം) 1. 2014-15 2. ജി പി ഡി പി. (Grama Panchayat Development Plan)

11. അവലംബം / അധിക വായനയ്ക്ക്

1. ശർമ്മ, അരുണ (2014) നയരൂപീകരണം, പ്രോഗ്രാം രൂപകൽപന, നിർവ്വഹണം എന്നിവയിലെ റിസോഴ്സ് കൺവെർജൻസിന്റെ മുഖ്യധാര, https://www.in.undp.org/content/india/en/home/library/democratic_governance/mainstreaming-of-resource-convergence- in-policy-making--programm.html

2. മിശ്ര, പി. & മിശ്ര, എസ്കെ (2018). എംജിഎൻആർഇജിഎയ്ക്ക് കീഴിലുള്ള അസറ്റ് സൃഷ്ടിയും സുസ്ഥിര കാർഷിക വളർച്ചയും: ഒഡീഷയിലെയും പശ്ചിമ ബംഗാളിലെയും സംയോജിത സംരംഭങ്ങളുടെ ആഘാതങ്ങൾ. ഇന്ത്യയിൽ ഗ്രാമീണ പരിവർത്തനത്തിന്റെ തൊഴിലുറപ്പ് പദ്ധതി ഡൈനാമിക്സ്. സ്പ്രിംഗർ, സിംഗപ്പൂർ.

3. നായക്, തുടങ്ങിയവർ. (2011), ഒറീസ്സയിലെ മറ്റ് മന്ത്രാലയങ്ങളുടെ NREGS-യും നിലവിലുള്ള പദ്ധതികളും തമ്മിലുള്ള നിരീക്ഷണ സംയോജനത്തെക്കുറിച്ചുള്ള റിപ്പോർട്ട്, കേന്ദ്ര ഗ്രാമവികസന മന്ത്രാലയത്തിന്, ഇന്ത്യാ ഗവൺമെന്റ്, ന്യൂഡൽഹിയിൽ സമർപ്പിച്ചു.

ശ്രീനാരായണ ഗുരു ഓപ്പൺ യൂണിവേഴ്സിറ്റി

അധികാര വികേന്ദ്രീകരണവും പ്രാദേശിക ഭരണ നിർവഹണവും

സർട്ടിഫിക്കറ്റ് പ്രോഗ്രാം

എൽ എസ് ജി - 03

ആസൂത്രണവും വികസനവും

ബ്ലോക്ക് – 2

കേരളത്തിലെ സുസ്ഥിരവികസനം

യൂണിറ്റ് – 5

നയങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും
സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളും

(യൂണിറ്റ് കോഡ് : 03-02-05)

കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ (കില)

കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് ഡിജിറ്റൽ സയൻസസ് ഇന്നൊവേഷൻ ആന്റ് ടെക്നോളജി

DIGITAL UNIVERSITY KERALA

Curating a responsible digital world

യൂണിറ്റ് 5

നയങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും
സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളും

1.	പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ	75
2.	സൂചനാപദങ്ങൾ	75
3.	ആമുഖം	76
4.	സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ	77
5.	സ്ഥിതി	80
6.	പരാജയങ്ങളും കാരണങ്ങളും	87
7.	സംഗ്രഹം	91
8.	ഉത്തരസൂചിക	92
9.	അവലംബം /അധിക വായനയ്ക്ക്	92

നയങ്ങളും പ്രയോഗങ്ങളും
സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളും

1. പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ

ഈ യൂണിറ്റ് പഠിച്ച് കഴിയുമ്പോൾ പഠിതാക്കൾക്ക് ഇനി പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനായുള്ള കാര്യശേഷി ഉണ്ടാകുന്നതാണ്.

1. സഹസ്രാബ്ദ വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (Millennium Development Goals - MDGs) എന്താണെന്നും അതിന്റെ പരാജയ കാരണങ്ങളും വിശദമാക്കാൻ കഴിയുക.
2. യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് (UN) 2030-ൽ കൈവരിക്കുന്നതിനായി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളുടെ പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ച് പറയാൻ കഴിയുക.
3. പ്രാദേശിക ഭരണകൂടത്തിന്റെ സംരംഭങ്ങൾ കാര്യക്ഷമമാക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത വിവരിക്കാൻ കഴിയുക.

2. സൂചനാപദങ്ങൾ

1. **ഐക്യ രാഷ്ട്ര സഭയുടെ (UN):** യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് 1945-ൽ സ്ഥാപിതമായ ഒരു അന്താരാഷ്ട്ര സംഘടനയാണ്. നിലവിൽ ഇത് 193 അംഗരാജ്യങ്ങളാണ്.
2. **സഹസ്രാബ്ദ വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (Millennium Development Goals - MDGs):** യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് മില്ലേനിയം ഉച്ചകോടിയിൽ (സെപ്തംബർ 2000), വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ അംഗീകരിച്ചു, പിന്നീടത് മില്ലേനിയം ഡെവലപ്മെന്റ് ഗോളുകൾ എന്നറിയപ്പെട്ടു. ഫലങ്ങൾ അളക്കാൻ എട്ട് എം ഡി ജി കളും 18 ലക്ഷ്യങ്ങളും 48 സൂചകങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. 2015 ആയിരുന്നു ലക്ഷ്യം.

3. **സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (Sustainable Development Goals - SDG):** ഭൂമിക്കും ജനങ്ങൾക്കും ആരോഗ്യകരവും വികസിതവുമായ ഭാവി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയെന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ 2012-ൽ റിയോ ഡി ജനീറോ കൗൺസിൽ മീറ്റിൽ ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയിലെ എല്ലാ അംഗങ്ങളും സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളുടെ അജണ്ട അംഗീകരിച്ചു. മില്ലേനിയം ഡെവലപ്മെന്റ് ഗോളുകൾ എന്ന വിജയകരമായ പതിനഞ്ച് വർഷത്തെ വികസന പദ്ധതിക്ക് ശേഷം സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കിയത് 2015 ലാണ്.

4. **നിതി ആയോഗ്:** ആസൂത്രണ കമ്മീഷനു പകരം 2015 ജനുവരി 1-ന് നിതി ആയോഗ് നിലവിൽ വന്നു.

5. **Aspirant, Performer, Front-Runner, Achiever:** SDG ഇന്ത്യ സൂചിക സ്കോറിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സംസ്ഥാനങ്ങളെ/കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങളെ നാലായി തരം തിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

3. ആമുഖം

2015-ൽ സഹസ്രാബ്ദ വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (Millennium Development Goals - MDGs) കാര്യമായ പുരോഗതിയില്ലാതെ അവസാനിച്ചപ്പോൾ എല്ലാ രാജ്യങ്ങളും ഐക്യ രാഷ്ട്ര സഭയുടെ (UN) സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (Sustainable Development Goals -SDG) സ്വീകരിച്ചു. വികസ്വര രാജ്യങ്ങളുമായി മതിയായ കൂടിയാലോചനകളില്ലാതെ വികസിത രാജ്യങ്ങളാണ് എം ഡി ജികൾ രൂപപ്പെടുത്തിയത്. ഇത് യാഥാർത്ഥ്യബോധമില്ലാത്ത ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ കലാശിച്ചു. ഈ ലക്ഷ്യങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിലും അവ നേടിയെടുക്കാൻ ആരംഭിച്ച നടപടികളിലും സുതാര്യതയുടെയും പൗരപങ്കാളിത്തത്തിന്റെയും അഭാവം ഉണ്ടായിരുന്നു. തൽഫലമായി, എട്ട് ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ പലതും വിജയം കൈവരിച്ചില്ല. ദേശീയ, പ്രാദേശിക തലങ്ങളിൽ വിപുലമായ കൂടിയാലോചനകൾക്ക് ശേഷമാണ് എസ് ഡി ജികൾ രൂപീകരിച്ചത്. പ്രാദേശിക ഗവൺമെന്റുകളെയും ജനങ്ങളെയും സുസ്ഥിര വികസനത്തിന് പിന്നിലെ ചാലകങ്ങളാക്കി ശാക്തീകരിക്കുകയാണ് എസ് ഡി ജി (SDG) യുടെ ലക്ഷ്യം. ലോകത്തിലെ എല്ലാ കോണുകളിൽ നിന്നുമുള്ള ആളുകൾക്ക് പ്രസക്തമായ നിരവധി പ്രശ്നങ്ങൾ എസ് ഡി ജി (SDG) കൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്നു. പുരോഗതിയുടെ പാത പിന്തുടരുന്നു എന്നുറപ്പാക്കാൻ ഓരോ ലക്ഷ്യത്തിനും ലക്ഷ്യങ്ങളും സൂചകങ്ങളും നൽകിയിട്ടുണ്ട്. എസ് ഡി ജി (SDG) കൾ സർക്കാരുകൾക്കും സംഘടനകൾക്കും നയങ്ങൾ രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള ചട്ടക്കൂട് മാത്രമാണ്. നേരിടുന്ന പ്രശ്നങ്ങൾ പരിഹരിക്കാൻ അവർ പരിഹാര നിർദേശങ്ങളൊന്നും മുന്നോട്ട് വെക്കുന്നില്ല. ഇതിനായുള്ള നയം രൂപീകരിക്കാനുള്ള അവകാശം ജനങ്ങൾക്കോ സർക്കാരിനോ വിട്ടുനൽകുന്നു.

4. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ

2015 ഓടെ എട്ട് അന്താരാഷ്ട്ര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ നേടിയെടുക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെയാണ് 2000-ൽ, സഹസ്രാബ്ദ വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ ആരംഭിച്ചത്.

എന്നാൽ ദാരിദ്ര്യം, പട്ടിണി, മാതൃ-ശിശു മരണനിരക്ക്, സാംക്രമിക രോഗം, വിദ്യാഭ്യാസം, ലിംഗ അസമത്വം, പരിസ്ഥിതിനാശം, മുതലായവ പരിഹരിക്കുന്നതിൽ പരാജയപ്പെട്ടു. 2012-ൽ റിയോ ഡി ജനീറോയിൽ നടന്ന ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ സുസ്ഥിര വികസന സമ്മേളനം പാരിസ്ഥിതികവും രാഷ്ട്രീയവും സാമ്പത്തികവുമായ വെല്ലുവിളികളെ നേരിടാൻ സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (SDGs) കൊണ്ടുവന്നു. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ സഹസ്രാബ്ദ വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ നിന്ന് (MDGs) വ്യത്യസ്തമാണ്. എം ഡി ജി കൾ വികസ്വര രാജ്യങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ചു, പാശ്ചാത്യ രാജ്യങ്ങൾക്ക് ദരിദ്ര രാജ്യങ്ങളെ മാത്രമേ സഹായിക്കേണ്ടതുള്ളൂ. SDG-കൾക്ക് എല്ലാ രാജ്യങ്ങൾക്കും ബാധകമായ ഒരു സാർവത്രിക അജണ്ടയുണ്ട്. 'ആരെയും പിന്നിലാക്കരുത്' എന്നതാണ് എസ് ഡി ജി കളുടെ മുദ്രാവാക്യം. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ "2030-ഓടെ എല്ലാവർക്കും മികച്ചതും സുസ്ഥിരവുമായ ഭാവി കൈവരിക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു രൂപരേഖ" ആയി രൂപകൽപ്പന ചെയ്തിട്ടുള്ള 17 പരസ്പരബന്ധിതമായ ആഗോള ലക്ഷ്യങ്ങളുടെ ഒരു കൂട്ടമാണ്. ഇതിന് നയപരമായ യോജിപ്പും പരസ്പര സഹകരണവും ആവശ്യമാണ്. ഒരു നയം രൂപീകരിക്കുമ്പോൾ, അത് മറ്റൊരു നയത്തെ ബാധിക്കരുത്.

17 സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (SDGs)

1. എല്ലായിടത്തും ദാരിദ്ര്യം അതിന്റെ എല്ലാ രൂപത്തിലും അവസാനിപ്പിക്കുക.
2. വിശപ്പ് അവസാനിപ്പിക്കുക, ഭക്ഷ്യസുരക്ഷയും മെച്ചപ്പെട്ട പോഷകാഹാരവും ലഭ്യമാക്കുക, സുസ്ഥിര കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.
3. ആരോഗ്യകരമായ ജീവിതം ഉറപ്പാക്കുകയും എല്ലാ പ്രായത്തിലുമുള്ള എല്ലാ വർക്കും ക്ഷേമം എന്ന ആശയം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക.
4. സമഗ്രവും തുല്യവുമായ ഗുണനിലവാരമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം ഉറപ്പാക്കുകയും എല്ലാവർക്കും ആജീവനാന്ത പഠന അവസരങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കാൻ പ്രോത്സാ ഹിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക.

5. ലിംഗസമത്വം കൈവരിക്കുകയും എല്ലാ സ്ത്രീകളെയും പെൺകുട്ടികളെയും ശാക്തീകരിക്കുകയും ചെയ്യുക.

6. എല്ലാവർക്കും ജലത്തിന്റെയും ശുചിത്വത്തിന്റെയും ലഭ്യതയും സുസ്ഥിര മാനേജ്മെന്റും ഉറപ്പാക്കുക.

7. എല്ലാവർക്കും താങ്ങാനാവുന്നതും വിശ്വസനീയവും സുസ്ഥിരവും ആധുനിക വുമായ ഊർജ്ജപ്രാപ്യത ഉറപ്പാക്കുക.

8. ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും സുസ്ഥിരവുമായ സാമ്പത്തിക വളർച്ച, സമ്പൂർണ്ണവും ഉൽപ്പാദനപരവുമായ തൊഴിൽ, എല്ലാവർക്കും മാന്യമായ ജോലി എന്നിവ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.

9. പ്രതിരോധശേഷിയുള്ള അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുക, ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും സുസ്ഥിരവുമായ വ്യവസായവൽക്കരണം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, നവീകരണത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക.

10. രാജ്യങ്ങൾക്കിടയിലും രാജ്യങ്ങൾക്കുള്ളിലും അസമത്വം കുറയ്ക്കുക.

11. നഗരങ്ങളെയും മനുഷ്യവാസ കേന്ദ്രങ്ങളെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതും സുരക്ഷിതവും പ്രതിരോധശേഷിയുള്ളതും സുസ്ഥിരവുമാക്കുക.

12. സുസ്ഥിര ഉപഭോഗവും ഉൽപ്പാദന രീതികളും ഉറപ്പാക്കുക.

13. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തെയും അതിന്റെ പ്രത്യാഘാതങ്ങളെയും ചെറുക്കുന്നതിന് അടിയന്തര നടപടി സ്വീകരിക്കുക.

14. സുസ്ഥിര വികസനത്തിനായി സമുദ്രങ്ങൾ, സമുദ്ര വിഭവങ്ങൾ എന്നിവ സംരക്ഷിക്കുകയും സുസ്ഥിരതയിലധിഷ്ഠിതമായി ഉപയോഗിക്കുകയും ചെയ്യുക.

15. ഭൗമ ആവാസവ്യവസ്ഥയുടെ സുസ്ഥിരമായ ഉപയോഗം സംരക്ഷിക്കുക, പുനഃസ്ഥാപിക്കുക, പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, വനങ്ങളെ സുസ്ഥിരമായി കൈകാര്യം കചെയ്യുക, മരുഭൂവൽക്കരണത്തിനെതിരെ പോരാടുക, ഭൂമിയുടെ തകർച്ച തടയുകയും, ജൈവവൈവിധ്യനഷ്ടം തടയുകയും ചെയ്യുക.

16. സുസ്ഥിര വികസനത്തിനായി സമാധാനപരവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമായ സമൂഹങ്ങളെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുക, എല്ലാവർക്കും നീതി ലഭ്യമാക്കുക, എല്ലാ തലങ്ങളിലും ഫലപ്രദവും ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളതും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമായ സ്ഥാപനങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുക.

17. സുസ്ഥിര വികസനത്തിനായുള്ള ആഗോള പങ്കാളിത്തം നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗങ്ങൾ ശക്തിപ്പെടുത്തുകയും പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുക.

എസ് ഡി ജി (SDG), ലക്ഷ്യം 1, 2 ,3 ,4 ,5 ,6 സാമൂഹിക ലക്ഷ്യങ്ങൾ, എസ് ഡി ജി (SDG) 7, 8, 9, 10, 11, 12 സാമ്പത്തിക ലക്ഷ്യങ്ങൾ, എസ് ഡി ജി (SDG) 13,

14, 15 പരിസ്ഥിതി ലക്ഷ്യങ്ങൾ, ലക്ഷ്യങ്ങൾ 16, 17 മറ്റുള്ളവ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗങ്ങളാണ്. ഇന്ത്യയിൽ, നിതി ആയോഗ് (National Institution for Transforming India) സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (SDG) ഇന്ത്യ സൂചിക റിപ്പോർട്ട് പുറത്തിറക്കുന്നു. 2018-ൽ നിതി ആയോഗ് സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളുടെ (SDG) ഇന്ത്യ സൂചികയുടെ അടിസ്ഥാന റിപ്പോർട്ട് പുറത്തിറക്കി, ഇത് ഇന്ത്യയിലെ ഓരോ സംസ്ഥാനങ്ങളും കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങളും കൈവരിച്ച പുരോഗതിയെ സമഗ്രമായി രേഖപ്പെടുത്തി. എസ് ഡി ജികൾക്ക് 17 ഗോളുകളും 169 ലക്ഷ്യങ്ങളും അഞ്ച് തൂണുകളുമുണ്ട്. ജനങ്ങൾ, ഭൂഗോളം, സമൃദ്ധി, സമാധാനം, പങ്കാളിത്തം എന്നിവയാണ് സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളുടെ അഞ്ച് തൂണുകൾ.

പട്ടിക: സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളും തൂണുകളും

SDG തൂണുകൾ	ലക്ഷ്യത്തിന്റെ തരം	SDG ലക്ഷ്യങ്ങൾ
1. ജനങ്ങൾ	സാമൂഹിക ലക്ഷ്യങ്ങൾ	ലക്ഷ്യം 1- ദാരിദ്ര്യമില്ലായ്മ ലക്ഷ്യം 2 - വിശപ്പുരഹിതം ലക്ഷ്യം 3 - നല്ല ആരോഗ്യവും ക്ഷേമവും ലക്ഷ്യം 4 - ഗുണനിലവാരമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം ലക്ഷ്യം 5 - ലിംഗസമത്വം ലക്ഷ്യം 6 - ശുദ്ധജലവും ശുചിത്വവും
2. സമൃദ്ധി	സാമ്പത്തിക ലക്ഷ്യങ്ങൾ	ലക്ഷ്യം 7- താങ്ങാനാവുന്നതും ശുദ്ധവുമായ ഊർജ്ജം ലക്ഷ്യം 8– മാന്യമായ ജോലിയും സാമ്പത്തിക വളർച്ചയും ലക്ഷ്യം 9– വ്യവസായം, നവീകരണം, അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ ലക്ഷ്യം 10 - കുറഞ്ഞ അസമത്വങ്ങൾ ലക്ഷ്യം 11- സുസ്ഥിര നഗരങ്ങളും സമൂഹങ്ങളും ലക്ഷ്യം12- സുസ്ഥിരമായ ഉപഭോഗവും ഉൽപ്പാദനവും
3. ഭൂഗോളം	പാരിസ്ഥിതിക ലക്ഷ്യങ്ങൾ	ലക്ഷ്യം 13- കാലാവസ്ഥാ പ്രവർത്തനം ലക്ഷ്യം 14 - വെള്ളത്തിന് താഴെയുള്ള ജീവിതം ലക്ഷ്യം 15 - കരയിലെ ജീവിതം
4. സമാധാനം 5. പങ്കാളിത്തം	നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗങ്ങൾ	ലക്ഷ്യം 16- സമാധാനം, നീതി, ശക്തമായ സ്ഥാപനങ്ങൾ ലക്ഷ്യം 17 - ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കായുള്ള പങ്കാളിത്തം

SDG-കളുടെ അഞ്ച് ഗുണങ്ങൾ

5. സ്ഥിതി

'സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (SDG) ഇന്ത്യ സൂചിക' 2018, 2019, 2020 എന്നിങ്ങനെ മൂന്ന് റിപ്പോർട്ടുകൾ നിതി ആയോഗ് പുറത്തിറക്കി. 2018 റിപ്പോർട്ടിൽ നാല് ലക്ഷ്യങ്ങൾ (സുസ്ഥിര ഉൽപ്പാദനവും ഉപഭോഗവും - ലക്ഷ്യം 12, കാലാവസ്ഥാ പ്രവർത്തനം - ലക്ഷ്യം 13, വെള്ളത്തിന് താഴെയുള്ള ജീവിതം - ലക്ഷ്യം 14, പങ്കാളിത്തം - ലക്ഷ്യം 17) എന്നിവ ഉൾപ്പെട്ടില്ല. 2019 ലെ റിപ്പോർട്ടിൽ ലക്ഷ്യം 17 ഒഴികെയുള്ള എല്ലാ ലക്ഷ്യങ്ങളും പരിഗണിച്ചു. 2018-19ൽ 39 ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ 63 സൂചകങ്ങൾ ആണെങ്കിൽ 2019-20ൽ 54 ലക്ഷ്യങ്ങളിൽ 100 സൂചകങ്ങളാണ് എസ് ഡി ജി (SDG) സൂചികയായി സജ്ജീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇതിൽ 40 സൂചകങ്ങൾ എസ് ഡി ജി (SDG) 2018 ലും എസ് ഡി ജി (SDG) 2019 ലും പൊതുവാണ്. എസ് ഡി ജി ഇന്ത്യ സൂചിക 2020-21 കൂടുതൽ സമഗ്രമാക്കുന്നതിനായി, 17 എസ് ഡി ജി കളിൽ 16 ഗോളുകളും 70 നേട്ടങ്ങളും 115 സൂചികകളും ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിരിക്കുന്നു. ലക്ഷ്യം 17-ന്റെ ഗുണപരമായ വിലയിരുത്തൽ ഇതിൽ ഉൾപ്പെടുന്നു.

എസ് ഡി ജി (SDG) ഇന്ത്യ സൂചിക ഓരോ സംസ്ഥാനത്തിനും കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശത്തിനുമുള്ള 16 SDG-കളിലെ ലക്ഷ്യം തിരിച്ചുള്ള സ്കോറുകൾ കണക്കാക്കുന്നു. ഈ സ്കോറുകൾ 0-100 വരെയാണ്. ഒരു സംസ്ഥാനം/കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശം 100 സ്കോർ നേടിയാൽ, അതിനർത്ഥം അത് 2030 ലെ ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിച്ചു എന്നാണ്. ഒരു സംസ്ഥാനത്തിന്റെ/യു.ടി.യുടെ സ്കോർ കുറയുമ്പോൾ, 2030-ലെ ലക്ഷ്യങ്ങളിലേക്കുള്ള

ദൂരം കൂട്ടം. എസ് ഡി ജി (SDG) ഇന്ത്യ സൂചിക സ്കോറിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സംസ്ഥാനങ്ങളെ/കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങളെ Aspirant: 0–49, Performer: 50–64, Front-Runner: 65–99, Achiever: 100 എന്നിങ്ങനെ നാലായി തരം തിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

പട്ടിക 2

കേരളത്തിന്റെയും ഇന്ത്യയുടെയും SDG പ്രകടനം താരതമ്യം ചെയ്യുമ്പോൾ (ഇൻഡക്സ് സ്കോർ)

	ലക്ഷ്യങ്ങൾ	കേരളം (സ്കോർ)			ഇന്ത്യ		
		2018	2019	2020	2018	2019	2020
SDG 1	ദാരിദ്ര്യം ഇല്ല	66	64	83	54	50	60
SDG 2	വിശപ്പ് ഇല്ല	72	74	80	48	35	47
SDG 3	നല്ല ആരോഗ്യവും ക്ഷേമവും	92	82	72	52	61	74
SDG 4	ഗുണനിലവാരമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം	87	74	80	58	58	57
SDG 5	ലിംഗ സമത്വം	50	51	63	38	42	48
SDG 6	ശുദ്ധജലവും ശുചിത്വവും	62	77	89	63	88	83
SDG 7	താങ്ങാനാവുന്നതും ശുദ്ധവുമായ ഊർജ്ജം	60	70	100	51	70	92
SDG 8	മാന്യമായ ജോലിയും സാമ്പത്തിക വളർച്ചയും	61	61	62	65	64	61
SDG 9	വ്യവസായം, ഇന്നൊവേഷൻ & ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ	68	88	60	44	65	55
SDG 10	കുറഞ്ഞ അസമത്വങ്ങൾ	72	75	69	71	64	67
SDG 11	സുസ്ഥിര നഗരങ്ങളും സമൂഹങ്ങളും	46	51	75	39	53	79
SDG 12	സുസ്ഥിരമായ ഉപഭോഗവും ഉൽപ്പാദനവും	-	57	65	-	55	74
SDG 13	കാലാവസ്ഥാ പ്രവർത്തനം	-	56	69	-	60	54
SDG 14	വെള്ളത്തിന് താഴെയുള്ള ജീവിതം	-	28	53	-	-	-
SDG 15	കരയിലെ ജീവിതം	75	98	77	90	66	66
SDG 16	സമാധാനം, നീതി, ശക്തമായ സ്ഥാപനങ്ങൾ	82	77	80	71	72	74
സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യ സൂചിക		69	70	75	57	60	66

ഉറവിടം: SDG ഇന്ത്യ സൂചിക റിപ്പോർട്ട് 2018, 2019, 2020

നിതി ആയോഗിന്റെ എസ് ഡി ജി ഇന്ത്യ സൂചിക 2020-21 ൽ കേരളം മൂന്നാം തവണയും ഒന്നാമതെത്തിയപ്പോൾ ബിഹാറിന്റേത് ഏറ്റവും മോശം പ്രകടനമായി. 2020-21-ൽ, വിശപ്പില്ലാത്തവസ്ഥയിലും (ലക്ഷ്യം 2) ലിംഗസമത്വത്തിലും (ലക്ഷ്യം 5) കേരളം ഒന്നാം സ്ഥാനത്തെത്തി, ദാരിദ്ര്യമില്ലായ്മയിലും (ലക്ഷ്യം 1) കാലാവസ്ഥാ പ്രവർത്തനത്തിലും (ലക്ഷ്യം 13) രണ്ടാം സ്ഥാനത്തെത്തി. 2019-ൽ, നല്ല ആരോഗ്യം, ക്ഷേമം (ലക്ഷ്യം 3), വ്യവസായം, നവീകരണം, അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ (ലക്ഷ്യം 9) എന്നിവയിൽ കേരളം ഒന്നാം സ്ഥാനത്തെത്തി. SDG ലക്ഷ്യം 4 (ഗുണമേന്മയുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം), ലക്ഷ്യം 5 (ലിംഗ സമത്വം) എന്നിവ കൈവരിക്കുന്നതിൽ രണ്ടാം സ്ഥാനത്താണ്. ഇന്ത്യയുടെ ലിംഗസമത്വ സ്കോർ 2019-ൽ 42-ൽ നിന്ന് 2020-ൽ 48-ലേക്ക് ഉയർന്നു. 2019-ൽ ലിംഗസമത്വത്തിന്റെ അഖിലേന്ത്യാ ചിത്രം മോശമായിരുന്നു, 50-ന് മുകളിൽ സ്കോർ ചെയ്ത രണ്ട് സംസ്ഥാനങ്ങൾ മാത്രം, അതായത് കേരളവും ഹിമാചൽ പ്രദേശും. 2020-ൽ, പന്ത്രണ്ട് സംസ്ഥാനങ്ങൾ 50-ന് മുകളിൽ സ്കോർ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ലിംഗസമത്വം അളക്കുന്ന സൂചകങ്ങളിൽ കൂട്ടിച്ചേർക്കലോ മാറ്റമോ ഉണ്ടായതിനാലാണിത്. കേരളത്തിന്റെ എസ് ഡി ജി സ്കോർ ഇന്ത്യയുടെ സ്കോറിനേക്കാളും മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങളെക്കാളും കൂടുതലാണ്. SDG സ്കോർ 2019-ൽ 70-ൽ നിന്ന് 2020-ൽ 75 ആയി ഉയർന്നു.

ഇന്ത്യയുടെ എസ് ഡി ജി (SDG) സ്കോർ മുൻപത്തെ വർഷങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് മെച്ചപ്പെട്ടു വരികയാണ്, അത് 2018-ൽ 57 ആയിരുന്നത് 2019-ൽ 60 ആയും 2020-ൽ 66 ആയും വർദ്ധിച്ചു. നല്ല ആരോഗ്യം പോലെ എട്ട് ഗോളുകളിൽ (ലക്ഷ്യങ്ങൾ 3,6,7,10,11,12,15,16) നല്ല മുന്നേറ്റമുണ്ടായി. ക്ഷേമം, ശുദ്ധജലവും ശുചിത്വവും, താങ്ങാനാവുന്നതും ശുദ്ധവുമായ ഊർജം, കുറഞ്ഞ അസമത്വങ്ങൾ, സുസ്ഥിര നഗരങ്ങളും സമൂഹങ്ങളും, സുസ്ഥിര ഉപഭോഗവും ഉൽപ്പാദനവും, ഭൂമിയിലും സമാധാനത്തിലും ജീവിതം, നീതി, ഇന്ത്യ 66-99 ന് ഇടയിൽ സ്കോർ ചെയ്തു. വ്യവസായം, നവീകരണം, അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, മാന്യമായ തൊഴിൽ, സാമ്പത്തിക വളർച്ച എന്നീ മേഖലകളിൽ വലിയ ഇടിവുണ്ടായി.

2019ൽ, ശുദ്ധമായ വെള്ളം, ശുചീകരണം, താങ്ങാവുന്ന ഊർജ്ജം, വ്യവസായം, പുതുമയാർന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ, അടിസ്ഥാന, ഭൂമി സമാധാനവും ജീവൻ, നീതി തുടങ്ങി അഞ്ചു ലക്ഷ്യങ്ങൾക്ക് (ഗോളുകൾ 6,7,9,15,16) നല്ല പുരോഗതി ഉണ്ടായിരുന്നു, ഇന്ത്യ 66നും 99നും ഇടയിൽ സ്കോർ ചെയ്തു. രണ്ട് ലക്ഷ്യങ്ങൾ, വിശപ്പില്ലാത്ത അവസ്ഥ (ഗോൾ 2), ലിംഗ സമത്വം (ലക്ഷ്യം 5) എന്നിവയ്ക്ക് പ്രത്യേക ശ്രദ്ധ ആവശ്യമാണ്, കാരണം സ്കോർ 50-ൽ താഴെയായിരുന്നു. ഗോളുകൾ 14-ഉം 17-ഉം ഒഴികെ, മറ്റ് എട്ട് ഗോളുകൾ 50-നും 64നും ഇടയിൽ സ്കോർ ചെയ്തു. ഗോൾ 2-ൽ ഇന്ത്യയുടെ മൊത്തത്തിലുള്ള സ്കോർ 35 ആണ്, ഇത് സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ 22 മുതൽ 76 വരെയാണ്, ഗോവയ്ക്ക് ഏറ്റവും ഉയർന്ന സ്കോറും ജാർഖണ്ഡിന് ഏറ്റവും കുറഞ്ഞ സ്കോറും. ആഗോള പട്ടിണി സൂചികയിൽ ഉയർന്ന പോഷകാഹാരക്കുറവും പട്ടിണിയും ഉള്ള ഇന്ത്യ 102-ാം സ്ഥാനത്താണ്. ലിംഗസമത്വത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ (ലക്ഷ്യം 5), മൊത്തത്തിലുള്ള സ്കോർ 42 ആണ്, സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ സ്കോറുകൾ 26 മുതൽ 52 വരെയാണ്, ഹിമാചൽ പ്രദേശിന് ഏറ്റവും ഉയർന്ന സ്കോറും തെലങ്കാനക്ക് ഏറ്റവും താഴ്ന്നതുമാണ്. കുറഞ്ഞ ലിംഗാനുപാതം, കുറഞ്ഞ

രാഷ്ട്രീയ പ്രാതിനിധ്യം, ലിംഗ വേതന അന്തരം, തൊഴിൽ അനൗപചാരികത തുടങ്ങിയ സൂചകങ്ങളാണ് മോശം പ്രകടനത്തിന് കാരണം.

പട്ടിക: 2018, 2019, 2020 വർഷങ്ങളിൽ SDG-കളും മുൻനിരയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന സംസ്ഥാനങ്ങളും

2018			2019			2020		
സംസ്ഥാനം	റാങ്ക്	സ്കോർ	സംസ്ഥാനം	റാങ്ക്	സ്കോർ	സംസ്ഥാനം	റാങ്ക്	സ്കോർ
ഹിമാചൽ പ്രദേശ്	1	69	കേരളം	1	70	കേരളം	1	75
കേരളം	1	69	ഹിമാചൽ പ്രദേശ്	2	69	ഹിമാചൽ പ്രദേശ്	2	74
തമിഴ്നാട്	2	66	ആന്ധ്രാ പ്രദേശ്	3	67	തമിഴ്നാട്	2	74
			തമിഴ്നാട്	3	67	ആന്ധ്രാ പ്രദേശ്	3	72
			തെലങ്കാന	3	67	ഗോവ	3	72
			കർണാടക	4	66	കർണാടക	3	72
			ഗോവ	5	65	ഉത്തരാ ഖണ്ഡ്	3	72
			സിക്കിം	5	65	സിക്കിം	4	71
						മഹാരാഷ്ട്ര	5	70
						ഗുജറാത്ത്	6	69
						തെലങ്കാന	6	69
						മിസോറാം	7	68
						പഞ്ചാബ്	7	68
						ഹരിയാന	8	67
						ത്രിപുര	9	65

ഉറവിടം: SDG ഇന്ത്യ സൂചിക റിപ്പോർട്ട് 2018, 2019, 2020

ഹിമാചൽ പ്രദേശ്, കേരളം, തമിഴ്നാട് എന്നീ മൂന്ന് സംസ്ഥാനങ്ങൾ മാത്രമാണ് 2018-ൽ മുൻനിരയിലുള്ളത്. 2019-ൽ അഞ്ച് സംസ്ഥാനങ്ങൾ കൂടി ഈ വിഭാഗത്തിൽ ചേർന്നു. ആന്ധ്രാപ്രദേശ്, തെലങ്കാന, കർണാടക, സിക്കിം, ഗോവ എന്നിവയാണ് അവ. 2018, 2019, 2020 വർഷങ്ങളിൽ കേരളം ഒന്നാമതെത്തി. 2019ൽ അഞ്ച് ദക്ഷിണേന്ത്യൻ സംസ്ഥാനങ്ങൾ മുൻനിര റണ്ണേഴ്സ് വിഭാഗത്തിലായിരുന്നു. 2020-ൽ ഉത്തരാഖണ്ഡ്, ഗുജറാത്ത്, മഹാരാഷ്ട്ര, മിസോറം, പഞ്ചാബ്, ഹരിയാന, ത്രിപുര എന്നീ ഏഴ് സംസ്ഥാനങ്ങൾ കൂടി മുൻനിരയിൽ സ്ഥാനം നേടി. 2020-ൽ കേരളം പട്ടികയിൽ ഒന്നാമതെത്തി, ബിഹാർ, ജാർഖണ്ഡ് തുടങ്ങിയ സംസ്ഥാനങ്ങൾ സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾക്കായുള്ള സൂചികയിൽ ഏറ്റവും മോശം പ്രകടനം കാഴ്ചവച്ച സംസ്ഥാനങ്ങളാണ്.

2020-ലെ സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളെയും കോവിഡ്-19-നെയും കുറിച്ചുള്ള സുസ്ഥിര വികസന സൊല്യൂഷൻസ് നെറ്റ്‌വർക്ക് (SDSN) പുറത്തിറക്കിയ ഒരു റിപ്പോർട്ട്, COVID-19 നിരവധി ലക്ഷ്യങ്ങളെ പ്രതികൂലമായി ബാധിക്കുന്നതായി പറയുന്നു: SDG 1 (ദാരിദ്ര്യമില്ല); SDG 2 (വിശപ്പ് രഹിതം); SDG 3 (നല്ല ആരോഗ്യവും ക്ഷേമവും); SDG 8 (മാന്യമായ ജോലിയും സാമ്പത്തിക വളർച്ചയും); കൂടാതെ SDG 10 (കുറഞ്ഞ അസമത്വങ്ങൾ).

പട്ടിക 6.4:

SDG ഇന്ത്യ സൂചിക: ഒന്നാമത്തേതും രണ്ടാമത്തേതും

	ലക്ഷ്യങ്ങൾ	ഒന്നാം റാങ്ക്		രണ്ടാം റാങ്ക്	
		സംസ്ഥാനങ്ങൾ	സ്കോർ	സംസ്ഥാനങ്ങൾ	സ്കോർ
SDG 1	ദാരിദ്ര്യം ഇല്ല	തമിഴ്നാട്	86	കേരളം	83
				ഗോവ	83
SDG 2	വിശപ്പ് ഇല്ല	കേരളം	80	ഗോവ	78
SDG 3	നല്ല ആരോഗ്യവും ക്ഷേമവും	ഗുജറാത്ത്	86	മഹാരാഷ്ട്ര	83
SDG 4	ഗുണനിലവാരമുള്ള വിദ്യാഭ്യാസം	കേരളം	80	ഹിമാചൽ പ്രദേശ്	74
SDG 5	ലിംഗ സമത്വം	കേരളം	63	ഹിമാചൽ പ്രദേശ്	62
SDG 6	ശുദ്ധജലവും ശുചിത്വവും	ഗോവ	100	തെലങ്കാന	96

SDG 7	താങ്ങാനാവുന്നതും ശുദ്ധവുമായ ഊർജ്ജം	ആന്ധ്രാ പ്രദേശ്		അസം	98
		ഗോവ	100	പശ്ചിമ ബംഗാൾ	98
		ഹരിയാന	100		
		ഹിമാചൽ പ്രദേശ്	100		
		കർണാടക	100		
		കേരളം	100		
		മഹാരാഷ്ട്ര	100		
		മിസോറാം	100		
		പഞ്ചാബ്	100		
		രാജസ്ഥാൻ	100		
		സിക്കിം	100		
		തമിഴ്നാട്	100		
		തെലങ്കാന	100		
		ഉത്തർപ്രദേശ്	100		
		ഉത്തരാഖണ്ഡ്	100		
SDG 8	മാന്യമായ ജോലിയും സാമ്പത്തിക വളർച്ചയും	ഹിമാചൽ പ്രദേശ്	78	ഗോവ	76
SDG 9	വ്യവസായം, ഇന്നൊവേഷൻ & ഇൻഫ്രാസ്ട്രക്ചർ	ഗുജറാത്ത്	72	തമിഴ്നാട്	71
SDG 10	കുറഞ്ഞ അസമത്വങ്ങൾ	മേഘാലയ	88	ത്രിപുര	85
SDG 11	സുസ്ഥിര നഗരങ്ങളും സമൂഹങ്ങളും	പഞ്ചാബ്	91	ഗോവ	89
SDG 12	സുസ്ഥിരമായ ഉപഭോഗവും ഉൽപ്പാദനവും	ത്രിപുര	99	നാഗാലാൻഡ്	91
SDG 13	കാലാവസ്ഥാ പ്രവർത്തനം	ഒഡീഷ	70	കേരളം	69
				നാഗാലാൻഡ്	69
SDG 14	വെള്ളത്തിന് താഴെയുള്ള ജീവിതം	ഒഡീഷ	82	ആന്ധ്രാപ്രദേശ്	79
SDG 15	കരയിലെ ജീവിതം	അരുണാചൽ പ്രദേശ്	93	മധ്യപ്രദേശ്	84
SDG 16	സമാധാനം, നീതി, ശക്തമായ സ്ഥാപനങ്ങൾ	ഉത്തരാഖണ്ഡ്	86	ഗുജറാത്ത്	82

ഉറവിടം: SDG ഇന്ത്യ സൂചിക 2020

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. സഹസ്രാബ്ദ വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (Millennium Development Goals MDGs) എന്താണെന്നും അതിന്റെ പരാജയ കാരണങ്ങളും.
2. യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് (UN) നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ.
3. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളുടെ അഞ്ച് ളുണകൾ.
4. നിതി ആയോഗ് റിപ്പോർട്ട് പ്രകാരം സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിന് (SDG) ഇന്ത്യയുടെ സ്ഥിതി വിലയിരുത്തൽ.
5. കേരളത്തിന്റെയും ഇന്ത്യയുടെയും SDG പ്രകടനം താരതമ്യം.
6. 2018, 2019, 2020 വർഷങ്ങളിൽ SDG-കളും മുൻനിര പ്രവർത്തിക്കുന്ന സംസ്ഥാനങ്ങളും ഒരു താരതമ്യം.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. ഐക്യരാഷ്ട്ര സഭയുടെ ഏതു സമ്മേളനത്തിൽ വെച്ചാണ് സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ (SDGs) കൊണ്ടുവന്നത്?
2. എന്താണ് എസ് ഡി ജി കളുടെ മുദ്രാവാക്യം?
3. ആകെ എത്ര സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളാണുള്ളത്?
4. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യം 1 എന്തിനെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു?

II. ഒന്നോ രണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക (രണ്ട് മാർക്ക് വീതം)

1. SDG ഇന്ത്യ സൂചിക സ്കോറിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സംസ്ഥാനങ്ങളെ/ കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങളെ എങ്ങിനെയൊക്കെ തരംതിരിച്ചിരിക്കുന്നു?
2. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളുടെ അഞ്ച് ളുണകൾ ഏതൊക്കെ?
3. 2000-ൽ ആരംഭിച്ച സഹസ്രാബ്ദ വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ പരാജയം ആയതിന്റെ കാരണം എന്ത്?

III. ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. ഇന്ത്യയിലെ സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ സുസ്ഥിര വികസന സൂചികയുടെ പ്രകടനം വിലയിരുത്തുക.
2. സുസ്ഥിര വികസന സൂചികയുടെ പല മേഖലകളിലും കേരളം നല്ല പ്രകടനം കാഴ്ചവെക്കുന്നു, വിവരിക്കുക.

6. പരാജയങ്ങളും കാരണങ്ങളും

സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിൽ ഓരോ രാജ്യത്തിന്റെയും സ്ഥാനം വിലയിരുത്തുന്നതിനായി ജെഫ്രി സാക്സ് വികസിപ്പിച്ചെടുത്തതാണ് എസ് ഡി ജി (SDG) സൂചിക. സൂചികകൾ പരിമിതികളിൽ നിന്ന് മുക്തമല്ല, അവ പരസ്പരവിരുദ്ധമായ ഫലങ്ങൾ നൽകിയേക്കാം. ഉദാഹരണത്തിന്, ഫിൻലാൻഡ് (ഫിൻലാൻഡ് ഒന്നാമത് സുസ്ഥിര വികസന റിപ്പോർട്ട് 2021 പ്രകാരം), സ്വീഡൻ, ഡെൻമാർക്ക്, ജർമ്മനി, ബെൽജിയം തുടങ്ങിയ രാജ്യങ്ങൾക്ക് ഉയർന്ന എസ് ഡി ജി (SDG) സ്കോറുകളും മറ്റ് സമ്പന്ന രാജ്യങ്ങൾക്കൊപ്പം റാങ്കുമുണ്ട്. സ്കോറിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, സുസ്ഥിര വികസനം കൈവരിക്കുന്നതിലെ നേതാക്കളായി അവരെ ടാഗ് ചെയ്തേക്കാം. എസ് ഡി ജി (SDG) സൂചിക സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ ഒരു ആധികാരിക അളവുകോലല്ല എന്നതാണ് പ്രശ്നം. അതിശയകരമെന്നു പറയട്ടെ, ഏറ്റവും ഉയർന്ന സ്കോറുകളുള്ള ചില രാജ്യങ്ങൾ ലോകത്തിലെ ഏറ്റവും പരിസ്ഥിതി സുസ്ഥിരമല്ലാത്ത രാജ്യങ്ങളാണ്. പാരിസ്ഥിതിക അസ്ഥിരതയോടെ ഒരു രാജ്യത്തിന് എങ്ങനെ സുസ്ഥിര വികസനം കൈവരിക്കാൻ കഴിയും എന്നതാണ് ചോദ്യം.

പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളും സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങളും

എസ് ഡി ജി കൾ കൈവരിക്കുന്നതിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്ക് നിർണായക പങ്ക് വഹിക്കാനാകും. ലക്ഷ്യങ്ങൾ സാർവത്രികമാണെങ്കിലും, പ്രത്യാഘാതങ്ങളും ഇടപെടലിന്റെ സാധ്യതകളും പ്രാദേശികമാണ്. ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടന വിഭാവനം ചെയ്യുന്ന പഞ്ചായത്തീരാജ്/നഗരപാലിക സംവിധാനത്തിന്റെ ഇരട്ട ലക്ഷ്യങ്ങൾ പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനവും സാമൂഹിക നീതിയും ഉറപ്പാക്കുക എന്നതാണ്. ഭരണഘടനയുടെ പതിനൊന്നിന്ന്, പന്ത്രണ്ട് പട്ടികകളിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള വിഷയങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആസൂത്രണം ചെയ്യുന്നതിലും നടപ്പിലാക്കുന്നതിലും ഫലപ്രദമായ പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. പല SDG ലക്ഷ്യങ്ങളും ഈ വിഷയങ്ങളുടെ പരിധിയിലാണ്.

എസ് ഡി ജി (SDG)-കൾ ദാരിദ്ര്യത്തെ ഒരു സമഗ്രമായ ബഹുമുഖ ആശയ മായി കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നു. ദരിദ്രരെ തിരിച്ചറിയാനും അത് മറികടക്കാൻ അവരെ സഹായിക്കുന്നതിന് വിഭവങ്ങളും സേവനങ്ങളും ലക്ഷ്യമിടുന്നതും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളാണ്. യുക്തിസഹമായ നിക്ഷേപത്തിലൂടെ പ്രാദേശിക സർക്കാരു കൾക്ക് പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാനാകും, അത് തൊഴിലവസരങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുകയും ജനങ്ങളുടെ വരുമാനം മെച്ചപ്പെടുത്തുകയും പ്രതികൂല സാഹചര്യങ്ങളെ നന്നായി നേരിടാൻ അവരെ പ്രാപ്തരാക്കുകയും ചെയ്യും.

പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ ഭൂമിയും വെള്ളവും പോലുള്ള പ്രകൃതി വിഭവങ്ങൾ കൈകാര്യം ചെയ്യുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു, പ്രത്യേകിച്ച് ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിൽ. ഭക്ഷ്യ ഉൽപ്പാദനത്തിന് അവ നിർണായകമാണ്. പ്രാദേശിക ഭക്ഷ്യ ശൃംഖലകൾ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന് ഗതാഗത അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങളും വിപണികളും ശക്തിപ്പെടുത്താനും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്ക് കഴിയും. ജനങ്ങൾക്ക് സാധന

ങ്ങൾ വാങ്ങാനും പോഷകസമൃദ്ധമായ ഭക്ഷണം പാകം ചെയ്യാനും മാലിന്യം കുറയ്ക്കാനും ഭക്ഷണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട സംഭരണം ഉറപ്പാക്കാനും ശുദ്ധജലവും ശുചീകരണവും ലഭ്യവുമാണെന്ന് പ്രാദേശിക ഭരണകൂടം ഉറപ്പാക്കണം. മട്ടുപ്പാവിൽ കൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാൻ അവർക്ക് കഴിയും. കുട്ടികളുടെ പോഷകാഹാരക്കുറവ് തിരിച്ചറിയാൻ ആരോഗ്യപ്രവർത്തകരുമായി ചേർന്ന് അവർക്ക് പ്രവർത്തിക്കാനാകും. ശിശു, മാതൃമരണ നിരക്ക് കുറയ്ക്കുന്നതിന് ശുദ്ധജലവും ശുചിത്വവും അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. ചേരി മെച്ചപ്പെടുത്തൽ പരിപാടികളിലൂടെയും നഗരങ്ങളിലെ ദരിദ്രർക്ക് അടിസ്ഥാന സേവനങ്ങളിലേക്കുള്ള പ്രവേശനം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിലൂടെയും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്ക് ഇത് പരിഹരിക്കാനാകും. എച്ച് ഐ വി/എയ്ഡ്സ് തടയുന്നതിനായി പല പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളും വിദ്യാഭ്യാസവും വിവരങ്ങളും സേവനങ്ങളും നൽകുന്നു, പ്രത്യേകിച്ച് നഗരപ്രദേശങ്ങളിൽ. വായു മലിനീകരണം കുറയ്ക്കുന്നതിനും റോഡപകടങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള മരണങ്ങൾ തടയുന്നതിനും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്ക് പൊതുഗതാഗതത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാനാകും.

വിദ്യാഭ്യാസം, പ്രത്യേകിച്ച് പ്രാഥമിക തലത്തിൽ, മിക്ക പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെയും നേരിട്ടുള്ള ഉത്തരവാദിത്തമാണ്. സ്കൂളിൽ ഹാജരാകുന്നതിനുള്ള തടസ്സങ്ങൾ തിരിച്ചറിയാനും പരിഹരിക്കാനും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ തയ്യാറാണ്. അവർ നൽകുന്ന എല്ലാ സേവനങ്ങളിലും അതുപോലെ തന്നെ ജീവനക്കാരുടെ ദിവസ വേതനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട കാര്യങ്ങളിലും ലിംഗസമത്വത്തിന് മാതൃകയായി പ്രവർത്തിക്കാൻ അവർക്ക് കഴിയും. സ്ത്രീകൾക്കെതിരായ അതിക്രമങ്ങൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിനും നേരിടുന്നതിനും മുൻനിരയിലാണ് പ്രാദേശിക ഭരണകൂടങ്ങൾ. ജാഗ്രതാ സമിതി കേരളത്തിൽ നിലനിൽക്കുന്നത് തന്നെ ഉദാഹരണം. പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണ നടപടികളിലൂടെയും സുസ്ഥിരമായ ഖരമാലിന്യ സംസ്കരണത്തിലൂടെയും ജലത്തിന്റെ ഗുണനിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്ക് പങ്കുണ്ട്.

ഊർജ്ജ കാര്യക്ഷമമായ കെട്ടിടങ്ങളിലും പൊതു സ്ഥാപനങ്ങളിലെ ഹരിത ഊർജ്ജ സ്രോതസ്സുകളിലും നിക്ഷേപിച്ചും (സർക്കാർ ഓഫീസുകൾ, സ്കൂളുകൾ മുതലായവ) ഓഫീസ് ഉപയോഗത്തിനായി സാധനങ്ങൾ വാങ്ങുമ്പോൾ സുസ്ഥിരതാ മാനദണ്ഡങ്ങൾ അവതരിപ്പിച്ചും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്ക് ഊർജ്ജ കാര്യക്ഷമതയിലേക്ക് നേരിട്ട് സംഭാവന നൽകാം. പ്രാദേശിക സ്രോതസ്സുകൾ, ആവശ്യങ്ങൾ, വിപണികൾ എന്നിവ കണക്കിലെടുത്ത് പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്ക് അവരുടെ പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസന തന്ത്രങ്ങളിൽ ചെറുകിട വ്യവസായങ്ങളുടെയും സ്റ്റാർട്ടപ്പുകളുടെയും പ്രോത്സാഹനം ഉൾപ്പെടുത്താം. സമൂഹത്തിൽ ഐ സി ടി (Information Communication Technology), ഇന്റർനെറ്റ് എന്നിവയിലേക്കുള്ള പ്രവേശനത്തിലെ വിടവുകൾ തിരിച്ചറിയുന്നതിനും അവ പരിഹരിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിക്കുന്നതിനും അവർ കൂടുതൽ സജ്ജരാണ്. ലൈബ്രറികൾ പോലുള്ള പൊതുസംവിധാനങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചും ആവശ്യമായ ഉപകരണങ്ങൾ നൽകിയും സ്കൂൾ അധ്യാപനം ഓൺലൈനിൽ ആയിരുന്നപ്പോൾ കേരളത്തിൽ ഇത് നടപ്പാക്കിയിട്ടുണ്ട്.

പ്രാദേശിക തലത്തിൽ രാഷ്ട്രീയ ഉൾപ്പെടുത്തലിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്ക് പ്രത്യേക പങ്ക് വഹിക്കാനുണ്ട്. ഗ്രാമസഭകളിലെയും മറ്റ് ഫോറങ്ങളിലെയും പൊതു ചർച്ച,

കൂടിയാലോചന പ്രക്രിയകളിൽ ന്യൂനപക്ഷങ്ങളുടെയും പരമ്പരാഗതമായി പ്രാതിനിധ്യം കുറഞ്ഞ ഗ്രൂപ്പുകളുടെയും പങ്കാളിത്തം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കാനും തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട പദവികളിലേക്കെത്താൻ അവരെ പ്രാപ്തരാക്കാനും നമുക്ക് കഴിയും.

തീരദേശനഗരങ്ങളും പഞ്ചായത്തുകളും കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ ആഘാതം ഇതിനോടകം അഭിമുഖീകരിക്കുകയാണ്. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ലഘൂകരിക്കാനും പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങളുടെ ഫലങ്ങളിൽ നിന്ന് നമ്മുടെ സമൂഹത്തിലെ ഏറ്റവും ദുർബലരായവരെ സംരക്ഷിക്കാനും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ നടപടിയെടുക്കണം. ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്ന് ലഭിക്കുന്ന ഭക്ഷണവും പ്രകൃതി വിഭവങ്ങളും തടസ്സമില്ലാതെ ഒഴുകുന്നുവെന്ന് ഉറപ്പാക്കാൻ നഗര സർക്കാരുകൾ പഞ്ചായത്തുകളുമായി സഹകരിക്കണം. തീരപ്രദേശത്തെ അനുയോജ്യമല്ലാത്ത പ്രദേശങ്ങളിൽ നിർമ്മാണം തടയുന്നതിന് തീരദേശ നഗരങ്ങൾ ആസൂത്രണവും നിർമ്മാണ ചട്ടങ്ങളും വികസിപ്പിക്കുകയും നടപ്പിലാക്കുകയും വേണം.

ജനങ്ങളോട് ഏറ്റവും അടുത്ത സർക്കാർ തലം എന്ന നിലയിൽ, സുസ്ഥിര ഉൽപ്പാദനത്തിന്റെയും ഉപഭോഗത്തിന്റെയും പ്രാധാന്യത്തെക്കുറിച്ച് പൗരന്മാരുടെ അവബോധം വളർത്തുന്നതിനും അവരുടെ പാരിസ്ഥിതിക കാൽപ്പാടുകൾ കുറയ്ക്കുന്നതിനുള്ള അറിവും ഉപകരണങ്ങളും അവരെ സജ്ജരാക്കുന്നതിനും എൽ എസ് ജികൾ മികച്ചതാണ്. ജൈവവൈവിധ്യ സംരക്ഷണത്തിന് പലപ്പോഴും നഗരസഭകളും പഞ്ചായത്തുകളും തമ്മിലുള്ള സഹകരണം ആവശ്യമാണ്.

തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ കൂടുതൽ കാര്യക്ഷമവും സുതാര്യവും പൗരന്മാരോട് ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളവരുമായി മാറണം. ഇത് അഴിമതിയെ നേരിടുന്നതിന് അവരെ പ്രാപ്തരാക്കുന്നു. പങ്കാളിത്ത ബജറ്റ്, ആസൂത്രണം തുടങ്ങിയ പങ്കാളിത്ത തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുന്നതിനുള്ള പുതിയ രൂപങ്ങൾ പരീക്ഷിക്കുന്നതിന് പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ നേതൃത്വം നൽകി. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന് ധനസഹായം നൽകുന്നതിൽ പ്രാദേശിക നികുതി പിരിവും തനത് വരുമാനവും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിൽ പ്രധാന പങ്കുണ്ട്. നമ്മുടെ കമ്മ്യൂണിറ്റികളിലെ പൊതു സ്ഥാപനങ്ങൾ, സ്വകാര്യ മേഖല, സിവിൽ സമൂഹം എന്നിവ തമ്മിലുള്ള പങ്കാളിത്തം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും സുഗമമാക്കുന്നതിനും അനുയോജ്യമായ സ്ഥാനത്താണ് പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ. വിശ്വസനീയമായ പ്രാദേശിക ഡാറ്റ പുരോഗതിയിലെ ഉപ-ദേശീയ വ്യതിയാനങ്ങൾ നിരീക്ഷിക്കുന്നതിനും ഉറവിടങ്ങൾ ലക്ഷ്യമിടുന്നതിലും ആരും പിന്നിലല്ലെന്ന് ഉറപ്പാക്കുന്നതിനുള്ള ഒരു പ്രധാന ഉപകരണമായിരിക്കും.

മറ്റൊരു വിധത്തിൽ പറഞ്ഞാൽ, എല്ലാ എസ് ഡി ജി (SDG)-കൾക്കും ഒരു പ്രാദേശിക മാനമുണ്ട്, അല്ലെങ്കിൽ എല്ലാ ഇടപെടലുകളുടെയും ഫലം ഒടുവിൽ ഭൂതലത്തിൽ അനുഭവപ്പെടും. ഈ തലത്തിൽ ജനങ്ങളോട് ഏറ്റവും അടുത്ത സർക്കാർ എന്ന നിലയിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ പങ്ക് വളരെ നിർണായകമാണ്.

മീനങ്ങാടി: കാർബൺ ന്യൂട്രൽ പഞ്ചായത്ത്

കാലാവസ്ഥാ പ്രതിസന്ധിയുടെ കടുത്ത ഭീഷണിയെ നേരിടാനും സുസ്ഥിരവും കാലാവസ്ഥാ-പ്രതിരോധശേഷിയുള്ളതുമായ ഭാവിയിലേക്ക് നീങ്ങുന്നതിന്

കുറഞ്ഞ മലിനീകരണ വികസന തന്ത്രങ്ങൾ അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്. വയനാട് ജില്ലയിലെ മീനങ്ങാടി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യത്തെ കാർബൺ ന്യൂട്രൽ പഞ്ചായത്തായി പ്രഖ്യാപിച്ചു. വിവിധ മേഖലകളിലുടനീളമുള്ള വികസന പദ്ധതികളിൽ കാലാവസ്ഥയെ പ്രതിരോധിക്കുന്ന തന്ത്രങ്ങൾക്കുള്ള പ്രോജക്റ്റ് ഉൾക്കൊള്ളുന്നു, കൂടാതെ കാർബൺ ന്യൂട്രാലിറ്റി കൈവരിക്കുന്നതിന് വികസന പദ്ധതികളെ സംയോജിപ്പിച്ച് പുനഃക്രമീകരിക്കുന്നു.

ഇവിടെ സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്ന 'കാർബൺ ന്യൂട്രാലിറ്റി' എന്ന ആശയം, സീറോ-കാർബൺ വികസനം, ഭക്ഷണം, ഊർജ സ്വയംപര്യാപ്തത എന്നീ ആശയങ്ങൾ പ്രാദേശിക സ്വയംഭരണ (എൽ എസ് ജി) തലത്തിൽ അവതരിപ്പിക്കുന്നു, അതോടൊപ്പം കാലാവസ്ഥാ-പ്രതിരോധശേഷിയുള്ള സമൂഹത്തെ സൃഷ്ടിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഐക്യരാഷ്ട്രസഭ നിശ്ചയിച്ച സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾക്ക് അനുസൃതമായാണ് തന്ത്രങ്ങൾ പിന്തുടരുന്നത്.

വികേന്ദ്രീകൃത പ്രവർത്തനങ്ങളിലൂടെ കുറഞ്ഞ മലിനീകരണ വികസനവും കാലാവസ്ഥാ പ്രതിരോധവും കൈവരിക്കാനുള്ള ശ്രമമാണ് കാർബൺ ന്യൂട്രൽ മീനങ്ങാടി. ഈ പദ്ധതിയുടെ വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിൽ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ, കമ്മ്യൂണിറ്റി അംഗങ്ങൾ, സന്നദ്ധപ്രവർത്തകർ എന്നിവരുടെ ബഹുജന പങ്കാളിത്തം ഈ ഉദ്യമത്തിന്റെ പങ്കാളിത്ത സ്വഭാവത്തിന് അടിവരയിടുന്നു. ഏറ്റവും പ്രധാനമായി, പ്രാദേശിക തലത്തിൽ താഴേത്തട്ടിലുള്ള സമീപനത്തെ വീണ്ടും ഉറപ്പിക്കുന്ന കാലാവസ്ഥാ പ്രവർത്തനത്തോടുള്ള പുരോഗമന സമീപനങ്ങളോട് ഈ പദ്ധതി അടുത്തു നിൽക്കുന്നു.

എല്ലാ മേഖലകളെയും ഉൾപ്പെടുത്തി സമഗ്ര പദ്ധതിയായാണ് മീനങ്ങാടി പഞ്ചായത്ത് കാർബൺ ന്യൂട്രൽ പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നത്. കേരള സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ സാമ്പത്തിക സഹായത്തോടെ മീനങ്ങാടിയിൽ 'ട്രീ-ബാങ്കിംഗ് പദ്ധതി' നടപ്പാക്കിവരുന്നു. കേരളത്തിലെ ഏറ്റവും പഴക്കം ചെന്ന പരിസ്ഥിതി സംഘടനകളിലൊന്നായ 'തണലിനെയാണ്' ഈ അഭിമാന പദ്ധതിക്ക് സാങ്കേതിക സഹായം നൽകാൻ കേരള സർക്കാർ ചുമതലപ്പെടുത്തിയത്. തണലിനൊപ്പം വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിൽ മറ്റ് നിരവധി സംഘടനകൾ, സർവകലാശാലകൾ, വിദ്യാഭ്യാസ സ്ഥാപനങ്ങൾ, സർക്കാർ വകുപ്പുകൾ, അധികാരികൾ എന്നിവരും ഈ പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായിരുന്നു. ഈ പദ്ധതിയുടെ വിജയകരമായ നടത്തിപ്പിൽ അവരുടെ പങ്കാളിത്തം വലിയ പങ്കുവഹിച്ചു.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിൽ ഓരോ രാജ്യത്തിന്റെയും സ്ഥാനം വിലയിരുത്തുന്നതിനായി വികസിപ്പിച്ചെടുത്ത എസ് ഡി ജി (SDG) സൂചിക.

2. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ പങ്ക്.

3. പങ്കാളിത്ത ബജറ്റ്, ആസൂത്രണം തുടങ്ങിയ പങ്കാളിത്ത തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുന്നതിന്റെ ആവശ്യകത.

4. കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ലഘൂകരിക്കാനും പ്രകൃതിദുരന്തങ്ങളുടെ ആഘാതങ്ങൾ കുറയ്ക്കുന്നതിനുമായി പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ ഇടപെടലുകൾ.

5. മീനങ്ങാടി: കാർബൺ ന്യൂട്രൽ പഞ്ചായത്ത്, ഒരു പഠനം.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : രണ്ട്

I. ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. എസ് ഡി ജി (SDG) സൂചിക വികസിപ്പിച്ച സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞൻ ആര്?

2. സുസ്ഥിര വികസന റിപ്പോർട്ട് 2021 പ്രകാരം സുസ്ഥിര വികസന സൂചിക റാങ്കിങ്ങിൽ ഒന്നാമത് നിൽക്കുന്ന രാജ്യം ഏത്?

3. ഇന്ത്യയിലെ ആദ്യത്തെ കാർബൺ ന്യൂട്രൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് ഏത്?

II. ഒന്നോ രണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക (രണ്ട് മാർക്ക് വീതം)

1. പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക്ക് ഊർജ്ജ കാര്യക്ഷമത കൈവരിക്കുന്നതിന് സ്വീകരിക്കാവുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്തൊക്കെ?

2. തീരദേശനഗരങ്ങളും പഞ്ചായത്തുകളും കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെ ആഘാതം കുറക്കുന്നതിന് സ്വീകരിക്കാവുന്ന നടപടികൾ എന്തൊക്കെ?

3. പൊതുജന പങ്കാളിത്തം വിവിധ വികസന സൂചികകളുടെ ഉന്നമനത്തിന് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണ്, സമർഥിക്കുക.

III. **ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യങ്ങൾ കൈവരിക്കുന്നതിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾ വഹിക്കേണ്ട പങ്ക് വ്യക്തമാക്കുക.

7. സംഗ്രഹം

ഇരുപത്തിയൊന്നാം നൂറ്റാണ്ടിൽ സുസ്ഥിര വികസനം കൈവരിക്കേണ്ടത് മാനവികതയുടെ തുടർ നിലനിൽപ്പിന് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണെന്ന് സ്റ്റോക്ക്ഹോമിൽ നിന്ന് നെയ്റോബി മുതൽ റിയോ, ജൊഹന്നാസ്ബർഗ് വരെയുള്ള നാല് ലോക

ഉച്ചകോടികളുടെ 30 വർഷത്തെ യാത്ര ലോകത്തെ ജാഗ്രതപ്പെടുത്തി. പ്രാദേശിക തലത്തിലുള്ള ചെറിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഗ്രഹത്തിന്റെ ആരോഗ്യത്തിന് വലിയ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നു. നമ്മുടെ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ വരും തലമുറയിലേക്കും വ്യാപിക്കുമെന്ന വസ്തുത നാം ബോധവാന്മാരായിരിക്കണം. നമ്മുടെ നിലനിൽപ്പിനായി ഈ ഭൂമിയിലെ വിഭവങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാൻ നമുക്ക് അവകാശമുണ്ടെങ്കിലും, അത് ഭാവി തലമുറകളുടെയും മറ്റ് ജീവജാലങ്ങളുടെയും ഈ ലോകത്ത് നിലനിൽക്കാനുള്ള അവകാശത്തെ ദുർബലപ്പെടുത്തരുത്. അതിനാൽ ഞങ്ങളുടെ നയങ്ങളുടെയും പ്രവർത്തനങ്ങളുടെയും സുസ്ഥിരതയെക്കുറിച്ച് സെൻസിറ്റീവ് ആകുന്നത് എല്ലാ തലങ്ങളിലും പ്രത്യേകിച്ച് പ്രാദേശികമായ തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുന്നതിന് വഴികാട്ടണം.

8. ഉത്തരസൂചിക

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. **ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. റിയോ ഡി ജനീറോ സമ്മേളനം
2. ആരെയും പിന്നിലാക്കരുത്
3. 17
4. ദാരിദ്ര്യമില്ലായ്മ

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : രണ്ട്

I. **ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. ജെഫ്രി സാക്സ്
2. ഫിൻലാൻഡ്
3. മീനങ്ങാടി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്

9. അവലംബം / അധികവായനയ്ക്ക്

1. നിതി ആയോഗ്, (2018). SDG ഇന്ത്യ സൂചിക, അടിസ്ഥാന റിപ്പോർട്ട്, https://sdgindiaindex.niti.gov.in/assets/Files/SDX_Index_India_Baseline%20 Report_21.12.2018.pdf.
2. നിതി ആയോഗ്, (2019). SDG ഇന്ത്യ സൂചിക റിപ്പോർട്ട് 2019, https://sdgindiaindex.niti.gov.in/assets/Files/SDG-India-Index-Report-2019.pdf
3. നിതി ആയോഗ്, (2020) SDG ഇന്ത്യ സൂചിക റിപ്പോർട്ട് 2020, https://sdgindiaindex.niti.gov.in/assets/Files/SDG3.0_Final_04.03.2021_Web_Spreads.pdf.

ശ്രീനാരായണ ഗുരു ഓപ്പൺ യൂണിവേഴ്സിറ്റി

അധികാര വികേന്ദ്രീകരണവും പ്രാദേശിക ഭരണ നിർവഹണവും

സർട്ടിഫിക്കറ്റ് പ്രോഗ്രാം

എൽ എസ് ജി – 03

ആസൂത്രണവും വികസനവും

ബ്ലോക്ക് – 2

കേരളത്തിലെ സുസ്ഥിരവികസനം

യൂണിറ്റ് – 6

നിർവഹണ സൂചിക

(യൂണിറ്റ് കോഡ്: 03-02-06)

കേരള ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് ലോക്കൽ അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ (കില)

കേരള യൂണിവേഴ്സിറ്റി ഓഫ് ഡിജിറ്റൽ സയൻസസ് ഇന്നൊവേഷൻ ആന്റ് ടെക്നോളജി

യൂണിറ്റ് 6

നിർവഹണ സൂചിക
(Performance Index)

1.	പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ	95
2.	സൂചനാപദങ്ങൾ	95
3.	ആമുഖം	96
4.	മാനവ വികസന സൂചിക	96
5.	മാനവ വികസന സൂചിക - HDI - ലോകം, ഇന്ത്യ, കേരളം	99
6.	ഗ്രോസ് നാഷണൽ ഹാപ്പിനെസ്സ് (Gross National Happiness - GNH)	103
7.	വികസന ഫലങ്ങളും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളും	106
8.	നിർവഹണ വിലയിരുത്തൽ	107
9.	സംഗ്രഹം	111
10.	ഉത്തരസൂചിക	112
11.	അവലംബം /അധിക വായനയ്ക്ക്	112

നിർവഹണ സൂചിക
(Performance Index)

1. പഠന ലക്ഷ്യങ്ങൾ

ഈ യൂണിറ്റ് പഠിച്ച് കഴിയുമ്പോൾ പഠിതാക്കൾക്ക് ഇനി പറയുന്ന കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യുന്നതിനായുള്ള കാര്യശേഷി ഉണ്ടാകുന്നതാണ്.

1. നിർവഹണ മികവ് എങ്ങനെ വിലയിരുത്തപ്പെടുന്നുവെന്നും അതിനായി ലഭ്യമായ വിവിധ സൂചകങ്ങളെക്കുറിച്ചും വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുക.
2. മാനവ വികസന സൂചിക, ലോകം, ഇന്ത്യ, കേരളം ഈ മൂന്ന് തലങ്ങളിലും ഉള്ള റിപ്പോർട്ടുകളുടെ ഉള്ളടക്കം വ്യക്തമാക്കാൻ കഴിയുക.
3. ഓരോ സൂചികയുടെയും രീതിശാസ്ത്രം തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസങ്ങളും പ്രാദേശിക ഗവൺമെന്റ് നിർവഹണ മികവ് വിലയിരുത്തുന്നതിന് ഈ സൂചികകൾ എങ്ങനെ ഉപയോഗിക്കാമെന്നു വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയുക.
4. വിവിധ വികസന സൂചിക പ്രകാരം ഇന്ത്യയിലെ വിവിധ സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിലയിരുത്താൻ സാധിക്കുക.
5. സന്തോഷ സൂചിക അഥവാ ഗ്രോസ് നാഷണൽ ഹാപ്പിനെസ്സ് എന്താണെന്നും അതിന്റെ പ്രത്യേകതകളും പട്ടികപ്പെടുത്താൻ കഴിയുക.
6. തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം വിലയിരുത്താൻ സഹായിക്കുന്ന വിവിധ സൂചകങ്ങൾ എന്തൊക്കെയെന്നു പട്ടികപ്പെടുത്താൻ കഴിയുക.

2. സൂചനാപദങ്ങൾ

1. **മാനവ വികസന സൂചിക (Human Development Index – HDI):** സാമ്പത്തിക വളർച്ച മാത്രമല്ല, ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ വികസനം വിലയിരുത്തുന്നതിനുള്ള

ആത്യന്തിക മാനദണ്ഡം, ആളുകളും അവരുടെ കഴിവുകളും ആയിരിക്കണമെന്ന് HDI ഊന്നിപ്പറയുന്നു.

2. **യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് ഡെവലപ്മെന്റ് പ്രോഗ്രാം (UNDP):** വികസ്വര രാജ്യങ്ങൾക്ക് വിദഗ്ധ ഉപദേശവും പരിശീലനവും ഗ്രാന്റ് പിന്തുണയും നൽകുന്നു, അവികസിത രാജ്യങ്ങൾക്കുള്ള സഹായത്തിന് കൂടുതൽ ഊന്നൽ നൽകുന്നു. ഇത് രാജ്യങ്ങൾക്കിടയിൽ സാങ്കേതിക, നിക്ഷേപ സഹകരണം പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നു.

3. **പ്ലാനറ്ററി പ്രഷർ – ക്രമീകരിച്ച മനുഷ്യ വികസന സൂചിക (PHDI):** വ്യക്തിഗത കാർബൺ ഡൈ ഓക്സൈഡ് പുറന്തള്ളൽ (ഉൽപ്പാദനത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളത്), ഭൂമിയിലെ അമിതമായ മാനുഷിക സമ്മർദ്ദവും കണക്കിലെടുത്ത് ഭൗതികവസ്തുക്കളുടെ ഉപഭോഗം കുറയ്ക്കൽ, പ്രതിശീർഷ ഭൗതിക കാൽപ്പാടുകൾ (Material foot print) എന്നിവ പരിഗണിച്ച് ക്രമീകരിച്ച മനുഷ്യവികസനത്തിന്റെ സൂചിക.

4. **ഗ്രോസ് നാഷണൽ ഹാപ്പിനെസ്സ് (Gross National Happiness - GNH):** 1970-കളിൽ ഭൂട്ടാനിലെ നാലാമത്തെ രാജാവായ ജിഗ്മെ സിംഗ്യേ വാങ്ചക്ക് ഗ്രോസ് നാഷണൽ ഹാപ്പിനെസ് (GNH) എന്ന ആശയം രൂപപ്പെടുത്തി. ഈ സൂചിക സാമ്പത്തികവും ധാർമ്മികവുമായ പുരോഗതിയെ അളക്കുന്നു.

3. ആമുഖം

വിവിധ വികസന ഇടപെടലുകളുടെ ഫലമായി ഒരു രാജ്യമോ സംസ്ഥാനമോ പ്രദേശമോ പുരോഗതി കൈവരിക്കുന്നുണ്ടോ എന്ന് അളക്കാൻ സൂചികകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നു. നിർവഹണ മികവ് അളക്കുന്നതിനുള്ള ഫലപ്രദമായ ഉപകരണവും സൂചികകൾ നൽകുന്നു. നയപരമായ തിരുത്തലുകൾ വരുത്തുന്നതിനൊപ്പം ചില മാനദണ്ഡങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിനും ഇത് ആവശ്യമാണ്, അതിന്റെ നേട്ടം ഭാവിയിലെ എല്ലാ ഇടപെടലുകളുടെയും ലക്ഷ്യമായി മാറണം. വികസനത്തെ വിവരിക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന നിലവിലുള്ള മിക്ക സൂചകങ്ങളും പലപ്പോഴും വികസനം യഥാർത്ഥത്തിൽ എന്താണ് അർത്ഥമാക്കുന്നത് എന്നതിന്റെ അപര്യാപ്തവും പരിമിതവുമായ അവബോധം നൽകുന്നു. സമ്പത്തിന്റെ സൃഷ്ടി മാത്രമല്ല, സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവും രാഷ്ട്രീയവും പാരിസ്ഥിതികവുമായ തലങ്ങളിൽ ജനങ്ങളുടെ ജീവിതം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിലും വികസനം ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്നുവെന്ന് അമർത്യസെന്നിനെപ്പോലുള്ള പണ്ഡിതന്മാർ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ യൂണിറ്റിൽ, വികസന മേഖലയിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന വ്യത്യസ്ത സൂചികകളും നിർവഹണ മികവ് പരിശോധന നടപടികളും പ്രാദേശിക ഭരണകൂടപ്രവർത്തനത്തിൽ അവയുടെ പ്രയോഗവും ആണ് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്.

4. മാനവ വികസന സൂചിക

1990-ൽ പാകിസ്ഥാൻ സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞനായ മഹ്ബൂബ് ഉൾ ഹഖ് മനുഷ്യവികസനം എന്ന ആശയം അവതരിപ്പിച്ചു. ഹഖിന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ, ആളുകളുടെ

തിരഞ്ഞെടുപ്പുകൾ വിശാലമാക്കുകയും അവരുടെ ജീവിതം മെച്ചപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്യുന്ന വികസനമാണ് മനുഷ്യ വികസനം. വിദ്യാഭ്യാസം, ആരോഗ്യം, വിഭവങ്ങളിലേക്കുള്ള പ്രവേശനം എന്നിവയാണ് മനുഷ്യവികസനത്തിന്റെ പ്രധാന മേഖലകൾ. അതിന് തുല്യത, സുസ്ഥിരത, ഉൽപ്പാദനക്ഷമത, ശാക്തീകരണം എന്നിങ്ങനെ നാല് ഗുണങ്ങൾ ഉണ്ട്.

തുല്യത (equity) എന്നാൽ എല്ലാവർക്കും അവസരങ്ങളിലേക്കുള്ള തുല്യ പ്രവേശനം. രണ്ടാമതായി, സുസ്ഥിരത (sustainability) തുല്യ അവസരങ്ങളുടെ ലഭ്യതയിൽ തുടർച്ച ഉറപ്പാക്കുന്നു. മൂന്നാമതായി, ഉൽപ്പാദനക്ഷമത (productivity) എന്നത് മനുഷ്യ അധ്വാനത്തിന്റെ ഉൽപ്പാദനക്ഷമതയാണ്. അവസാനമായി, ശാക്തീകരണം (empowerment) അർത്ഥമാക്കുന്നത് ആവശ്യമുള്ളത് തിരഞ്ഞെടു ക്കാനുള്ള ശക്തി യാണ്.

എന്താണ് മനുഷ്യ വികസന സൂചിക?

ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ മൊത്തത്തിലുള്ള നേട്ടം അളക്കാൻ ഐക്യരാഷ്ട്രസഭയുടെ വികസന പരിപാടി (UNDP) മാനവ വികസന സൂചിക അംഗീകരിച്ചു. അമർത്യ സെന്നിനൊപ്പം ഹഖ്, കഴിവുകളും പ്രവർത്തനവും എന്ന രണ്ട് തലങ്ങളിൽ ശ്രദ്ധ കേന്ദ്രീകരിച്ച് ആശയപരമായ ചട്ടക്കൂട് വികസിപ്പിച്ചെടുത്തു. സെൻ പറയുന്നതനുസരിച്ച്, കഴിവുകൾ എന്നത് ആളുകൾക്ക് അവരുടെ കഴിവനുസരിച്ചുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളും ജീവിതവും നേടാനുള്ള യഥാർത്ഥ സ്വാതന്ത്ര്യമാണ്. ഒരു വ്യക്തി ചെയ്യുന്നതോ ആകാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നതോ ആണ് പ്രവർത്തി. ഉദാഹരണമായി നമുക്ക് ഒരു സൈക്കിളിന്റെ കാര്യം എടുക്കാം, ഒരാൾക്ക് ജോലിസ്ഥലത്തേക്ക് വേഗത്തിൽ എത്തിച്ചേരാൻ സൈക്കിൾ കൊണ്ട് സാധിക്കും, അത് നല്ല കാര്യം ആണ്. പക്ഷേ, ഭിന്നശേഷിയുള്ള ഒരാൾക്ക് അത് സാധിക്കണമെന്നില്ല. ചുരുക്കത്തിൽ, പ്രവർത്തനം ഒരു നേട്ടമാണ്, കഴിവ് നേടാനുള്ള മാർഗമാണ്. ഹ്യൂമൻ ഡെവലപ്മെന്റ് ഇൻഡക്സ് (HDI) എന്നത് ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവുമായ മാനങ്ങളിൽ മൊത്തത്തിലുള്ള നേട്ടം അളക്കാൻ ഉപയോഗിക്കുന്ന ഒരു സ്ഥിതിവിവര (stastis-tical) ഉപകരണമാണ്. ജനങ്ങളുടെ ആരോഗ്യം, വിദ്യാഭ്യാസ നിലവാരം, ജീവിത നിലവാരം എന്നിവയാണ് ഒരു രാജ്യത്തിന്റെ സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവുമായ മാനങ്ങൾ.

ആയുർദൈർഘ്യം, വിദ്യാഭ്യാസം, വരുമാന നിലവാരം എന്നിങ്ങനെ മനുഷ്യ വികസനത്തിന്റെ മൂന്ന് പ്രധാന മാനങ്ങൾ മാനവ വികസന സൂചിക പരിശോധിക്കുന്നു. മാനവ വികസന സൂചികയുടെ സ്കോർ 0 നും 1 നും ഇടയിലാണ്. ഒരു രാജ്യത്തിന് സ്കോർ ഒന്ന് ആണെങ്കിൽ, അത് ഉയർന്ന മാനവിക വികസനത്തെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഒരു രാജ്യത്തിന് സ്കോർ പൂജ്യം ആണെങ്കിൽ, അത് മനുഷ്യവികസനത്തിന്റെ വളരെ താഴ്ന്ന നിലയെ സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ലഭിക്കുന്ന സ്കോറിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിലാണ് രാജ്യ ങ്ങളെ തരംതിരിച്ചിരിക്കുന്നത്. മനുഷ്യവികസനത്തിന്റെ വിവിധ തലങ്ങൾ ഇങ്ങനെയാണ്: വളരെ ഉയർന്നത്, ഉയർന്നത്, ഇടത്തരം, താഴ്ന്നത്. വിശദാംശങ്ങൾക്ക് പട്ടിക 1 കാണുക.

പട്ടിക 1

മനുഷ്യ വികസനത്തിന്റെ തലങ്ങളും സ്കോറുകളും

മാനവ വികസനത്തിന്റെ തലം	വികസന സൂചികയിൽ സ്കോർ
വളരെ ഉയർന്നത്	0.808 ന് മുകളിൽ
ഉയർന്നത്	0.807 നും 0.700 നും ഇടയിൽ
ഇടത്തരം	0.699 നും 0.556 നും ഇടയിൽ
താഴ്ന്നത്	0.555-ന് താഴെ

മനുഷ്യ വികസന സൂചികയുടെ (HDI) യുടെ മൂന്ന് അടിസ്ഥാന ഘടകങ്ങൾ:

1. ആയുർദൈർഘ്യം ഒരു സാമൂഹിക മാനദണ്ഡമാണ്
2. അറിവ് ഒരു സാമൂഹിക അളവുകോലാണ്
3. ജീവിത നിലവാരം ഒരു സാമ്പത്തിക മാനദണ്ഡമാണ്

ആരോഗ്യ സൂചിക (ആയുർദൈർഘ്യ സൂചിക), വിദ്യാഭ്യാസ സൂചിക, വരുമാന സൂചിക അല്ലെങ്കിൽ മൊത്ത ദേശീയ വരുമാന സൂചിക (GNI) എന്നിവയുടെ ഏകീകൃത സൂചികയാണ് മാനവ വികസന സൂചിക. വിശദാംശങ്ങൾക്ക് ചിത്രം 1 കാണുക.

ചിത്രം 1

മാനവ വികസന സൂചിക: ഘടകങ്ങളും സൂചകങ്ങളും

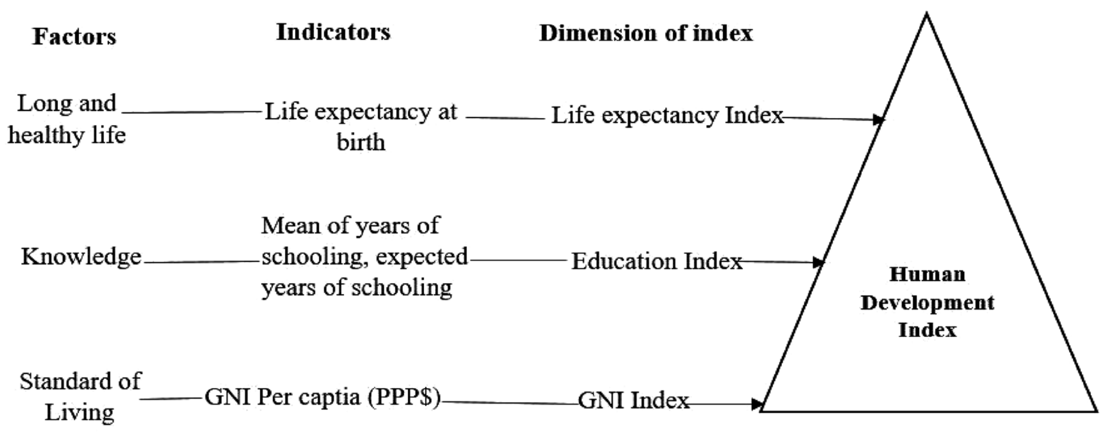

*PPP - Purchasing Power Parity

അഞ്ച് സംയോജിത സൂചികകളുള്ള മനുഷ്യ വികസന റിപ്പോർട്ട് (HDR) യു എൻ ഡി പി (UNDP) വർഷംതോറും പുറത്തിറക്കുന്നു.

1. മാനവ വികസന സൂചിക

2. അസമത്വ-ക്രമീകരിച്ച മനുഷ്യ വികസന സൂചിക

3. ലിംഗ വികസന സൂചിക

4. ലിംഗ അസമത്വ സൂചിക

5. ബഹുമുഖ ദാരിദ്ര്യ സൂചിക

5. മാനവ വികസന സൂചിക – HDI – ലോകം, ഇന്ത്യ, കേരളം

UNDP 'മനുഷ്യ വികസനവും നരവംശാധിപത്യ കാലവും (Human Development and the Anthropocene) എന്ന വിഷയത്തിൽ 2020 ഡിസംബറിൽ ഹ്യൂമൻ ഡെവലപ്മെന്റ് റിപ്പോർട്ട് 2020 പുറത്തിറക്കി. 2020-ൽ, 30 വർഷത്തിനിടെ ആദ്യമായി യു എൻ ഡി പി പ്ലാനറ്ററി പ്രഷർ എന്ന ആശയം അവതരിപ്പിച്ചു. ഇതൊരു പരീക്ഷണാത്മക മെട്രിക് ആണ്, എച്ച് ഡി ഐ (HDI) കണക്കാക്കുന്നതിൽ ഇത് സ്വീകരിച്ചിട്ടില്ല. എന്താണ് പ്ലാനറ്ററി പ്രഷർ - ക്രമീകരിച്ച മനുഷ്യ വികസന സൂചിക (Planetary Pressures Adjusted Human Development Index - PHDI) വ്യക്തിഗത കാർബൺ ഡൈ ഓക്സൈഡിന്റെ പുറന്തള്ളലും (ഉൽപ്പാദനത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ളത്), ഭൂമിയിലെ ഗ്രഹത്തിലെ അമിതമായ മാനുഷിക സമ്മർദ്ദവും കണക്കിലെടുത്ത് പ്രതിശീർഷ ഭൗതിക കാൽപ്പാടുകൾ എന്നിവ പരിഗണിച്ച് ക്രമീകരിച്ച മനുഷ്യവികസനത്തിന്റെ മറ്റൊരു സൂചികയാണിത്.

പട്ടിക 2 : മനുഷ്യ വികസന സൂചിക: ഒരു താരതമ്യം

രാജ്യം (Country)	2019			2018		
	റാങ്ക് (Rank)	എച്ച് ഡി ഐ സ്കോർ (HDI Score)	രാജ്യങ്ങളുടെ എണ്ണം (Number of countries)	റാങ്ക് (Rank)	എച്ച് ഡി ഐ സ്കോർ (HDI Score)	രാജ്യങ്ങളുടെ എണ്ണം (Number of countries)
വളരെ ഉയർന്നത് (Very High Human Development)						
നോർവെ	1	0.957	66	1	0.956	62
അയർലൻഡ്	2	0.955		3	0.951	
സ്വിറ്റ്സർലൻഡ്	2	0.955		2	0.955	
ഹോങ്കോങ്	4	0.949		4	0.946	
ഐസ്‌ലൻഡ്	4	0.949		6	0.946	

രാജ്യം (Country)	2019			2018		
	റാങ്ക് (Rank)	എച്ച് ഡി ഐ സ്കോർ (HDI Score)	രാജ്യങ്ങളുടെ എണ്ണം (Number of countries)	റാങ്ക് (Rank)	എച്ച് ഡി ഐ സ്കോർ (HDI Score)	രാജ്യങ്ങളുടെ എണ്ണം (Number of countries)
ഉയർന്നത് (High Human Development)						
ട്രിനിഡാഡ് & ടുബാഗോ	67	0.796	53	63	0.799	54
ക്യൂബ	70	0.783		72	0.781	
ശ്രീലങ്ക	72	0.782		71	0.779	
ചൈന	85	0.761		85	0.755	
ദക്ഷിണാഫ്രിക്ക	114	0.709		113	0.707	
ഇടത്തരം (Medium Human Development)						
ഭൂട്ടാൻ	129	0.654	37	134	0.649	37
ഇന്ത്യ	131	0.645		129	0.642	
ബംഗ്ലാദേശ്	133	0.632		135	0.625	
പാകിസ്ഥാൻ	154	0.557		152	0.552	
താഴ്ന്നത് (Low Human Development)						
അഫ്ഗാനിസ്ഥാൻ	169	0.511	33	170	0.509	36
സുഡാൻ	185	0.433		186	0.429	
നൈജർ	189	0.394		189	0.391	

Source: Human Development Report 2020, 2019

0.645 (ഇടത്തരം മനുഷ്യ വികസന വിഭാഗം) സ്കോറോടെ 189 രാജ്യങ്ങളിൽ 131-ാം സ്ഥാനത്താണ് ഇന്ത്യ. രാജ്യത്തിന്റെ മാനവ വികസന സൂചികയിൽ 1990 മുതൽ 0.429 സ്കോറിൽ നിന്ന് 2019ൽ 0.645 ആയി 50 ശതമാനം വർധനയുണ്ടായി. 2018ലെ ഇന്ത്യയുടെ റാങ്ക് ആയ 129ൽ നിന്ന് 2019ൽ 189 രാജ്യങ്ങളിൽ 131 ആയി കുറഞ്ഞു. ഇന്ത്യ മികച്ച പ്രകടനം നടത്തിയില്ല എന്നാണോ ഇതിനർത്ഥം? അല്ല, റിപ്പോർട്ട് അനുസരിച്ച്, ഓരോ രാജ്യത്തിന്റെയും വികസനം മൂലം ഭൂമിക്കുണ്ടാകുന്ന സമ്മർദ്ദങ്ങൾ വിലയിരുത്തുന്നതിന് സൂചിക ക്രമീകരിച്ചാൽ, ഇന്ത്യ റാങ്കിംഗിൽ എട്ട് സ്ഥാനങ്ങൾ ഉയരും. ഭൗതിക കാൽപ്പാടുകൾ ലഘൂകരിക്കുന്നതിലൂടെ ഗ്രഹത്തിലെ സമ്മർദ്ദം കുറയ്ക്കുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ HDR 2020 ആവശ്യപ്പെടുന്നു.

എച്ച്ഡിഐയിൽ നോർവേ ഒന്നാം സ്ഥാനത്താണ്, എന്നാൽ പ്ലാനറ്ററി പ്രഷർ-അഡ്ജസ്റ്റഡ് ഹ്യൂമൻ ഡെവലപ്മെന്റ് ഇൻഡക്സ് (PHDI) പ്രകാരം നോർവേ 16-ാം സ്ഥാനത്താണ്. സമീപഭാവിയിൽ നോർവേയ്ക്ക് അതിന്റെ സ്ഥാനം മെച്ചപ്പെടുത്താൻ കഴിയില്ല, കാരണം അതിന്റെ എണ്ണ ഉൽപ്പാദനം ഏറ്റവും ഉയർന്ന നിലയിലാണ്. നോർവേയുടെ അതേ സ്ഥിതിയാണ് ഫിൻലൻഡിനും. ഗ്രഹ സമ്മർദ്ദം കണക്കിലെടുക്കുമ്പോൾ ഫിൻലൻഡ് റാങ്ക് 11 ൽ നിന്ന് 30 ആയി കുറയുന്നു. സ്വീഡൻ ഒരു അപവാദമാണ്, സാധാരണ HDI യേക്കാൾ ഒരു സ്ഥാനം ഉയർന്ന് PHDI യിൽ ആറാം റാങ്ക് നേടും. 50 രാജ്യങ്ങളുടെ റാങ്ക് വളരെ ഉയർന്ന വികസന ഗ്രൂപ്പ് വിഭാഗത്തിൽ നിന്ന് ഗണ്യമായി കുറയും. ഓസ്ട്രേലിയ, യുണൈറ്റഡ് സ്റ്റേറ്റ്സ്, കാനഡ എന്നിവയുടെ റാങ്ക് കുറയും. ഒരു രാജ്യം ഗ്രഹത്തിൽ സമ്മർദ്ദം ചെലുത്തുന്നില്ലെങ്കിൽ, അതിന്റെ PHDIയും HDIയും തുല്യമായിരിക്കും, എന്നാൽ സമ്മർദ്ദം കൂടുന്നതിനനുസരിച്ച് PHDI, HDIക്ക് താഴെയാകും.

2020-ലെ ഹ്യൂമൻ ഡെവലപ്മെന്റ് റിപ്പോർട്ട് അനുസരിച്ച്, വളരെ ഉയർന്ന ഹ്യൂമൻ ഡെവലപ്മെന്റ് ഗ്രൂപ്പിൽ 66 രാജ്യങ്ങൾ ഉൾപ്പെടുന്നു. ഈ ഗ്രൂപ്പിലെ മികച്ച അഞ്ച് രാജ്യങ്ങളെ പട്ടിക 2ൽ കാണിക്കുന്നു. മാനവ വികസന ഗ്രൂപ്പിന്റെ ഉയർന്ന തലത്തിൽ 53 രാജ്യങ്ങളുണ്ട്. 39 രാജ്യങ്ങൾ ഇടത്തരം മനുഷ്യവികസന വിഭാഗത്തിലും 33 രാജ്യങ്ങൾ താഴ്ന്ന നിലയിലുള്ള മനുഷ്യവികസന ഗ്രൂപ്പിലുമുണ്ട്.

മനുഷ്യവികസന സൂചിക താരതമ്യം കാണിക്കുന്നത് വലിയ രാജ്യങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ചെറിയ രാജ്യങ്ങൾക്ക് മികച്ച മാനുഷിക വികസനം ഉണ്ടെന്നാണ്. സമ്പന്ന രാജ്യങ്ങളേക്കാൾ ഉയർന്ന റാങ്കുള്ള സ്ഥാനങ്ങളുള്ള താരതമ്യേന ദരിദ്ര രാജ്യങ്ങൾക്കും ഇത് ബാധകമാണ്. ഉദാഹരണത്തിന്, ശ്രീലങ്കയും ടൊബാഗോയും ചെറിയ സമ്പദ്‌വ്യവസ്ഥകൾക്കിടയിലും മാനവ വികസന സൂചികയിൽ ഇന്ത്യയേക്കാൾ ഉയർന്ന റാങ്കാണ് ഉള്ളത്. ഇന്ത്യയിൽ, ആളോഹരി വരുമാനം കുറവാണെങ്കിലും മനുഷ്യവികസനത്തിൽ പഞ്ചാബിനെയും ഗുജറാത്തിനെയും അപേക്ഷിച്ച് കേരളം മികച്ച പ്രകടനം കാഴ്ചവയ്ക്കുന്നു.

ഇന്ത്യയിൽ, ഹ്യൂമൻ ഡെവലപ്മെന്റ് റിപ്പോർട്ട് (എച്ച് ഡി ആർ) ദേശീയ തലത്തിൽ മാത്രമല്ല, സംസ്ഥാന തലത്തിലും തയ്യാറാക്കപ്പെടുന്നു. മാനവിക വികസന പരിപാടി എട്ടാം പഞ്ചവത്സര പദ്ധതിയിൽ ആരംഭിച്ചു (1992-97). 1995-ലും തുടർന്ന് 1998, 2002, 2007 വർഷങ്ങളിലും ആദ്യ സംസ്ഥാനതല എച്ച് ഡി ആർ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. തമിഴ്നാട് (2003, 2017), അസം (2003, 2014), കർണാടക (1999, 2005), നാഗാലാൻഡ് (2004, 2016) മഹാരാഷ്ട്ര (2012, 2002) രണ്ട് റിപ്പോർട്ടുകൾ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. കേരള ഹ്യൂമൻ ഡെവലപ്മെന്റ് റിപ്പോർട്ട് 2005-ൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. പൊതു രീതിശാസ്ത്രം ഉപയോഗിച്ച് 30 ജില്ലകളിലെയും മനുഷ്യവികസന റിപ്പോർട്ടുകൾ പുറത്തിറക്കുന്ന ആദ്യത്തെ സംസ്ഥാനമാണ് കർണാടക. അടുത്തിടെ, കർണാടക ഒരു പടികൂടി മുന്നോട്ട് പോയി 2015 ൽ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് മാനവ വികസന സൂചിക തയ്യാറാക്കി, സമീപഭാവിയിൽ മറ്റ് സംസ്ഥാനങ്ങൾ കൈവരിക്കാൻ സാധ്യതയില്ലാത്ത ഒരു നേട്ടം.

പട്ടിക 3: മാനവ വികസന സൂചികയും ഇന്ത്യൻ സംസ്ഥാനങ്ങളും (2019)

സംസ്ഥാനം (State)	റാങ്ക് (Rank)	എച്ച് ഡി ഐ സ്കോർ (HDI Score)	ജീവിത ദൈർഘ്യ സൂചിക (Life expectancy Index)	വിദ്യാഭ്യാസ സൂചിക (Educational index)	ജി എൻ ഐ സൂചിക (GNI Index)
വളരെ ഉയർന്നത് (High Human Development) (between 0.807 to 0.700)					
കേരളം	1	0.782	0.876	0.725	0.752
ഗോവ	2	0.763	0.850	0.68	0.767
ഹിമാചൽപ്രദേശ്	3	0.725	0.796	0.652	0.734
പഞ്ചാബ്	4	0.724	0.804	0.622	0.758
സിക്കിം	5	0.717	0.825	0.616	0.723
തമിഴ്നാട്	6	0.709	0.831	0.627	0.683
ഹരിയാന	7	0.708	0.795	0.609	0.734
മിസോറം	8	0.704	0.763	0.634	0.723
ഇടത്തരം (Medium Human Development) (between 0.699 to 0.556)					
മഹാരാഷ്ട്ര	8	0.697	0.818	0.611	0.677
മണിപ്പൂർ	8	0.697	0.822	0.668	0.617
കർണാടക	9	0.683	0.817	0.584	0.669
ഗുജറാത്ത്	12	0.672	0.784	0.556	0.698
ജാർഖണ്ഡ്	26	0.598	0.753	0.512	0.554
ഉത്തർപ്രദേശ്	27	0.594	0.703	0.515	0.579
ബിഹാർ	28	0.574	0.75	0.481	0.525

Source: global data lab human development (2019)

മാനവ വികസന റിപ്പോർട്ട് 2020 അനുസരിച്ച്, എട്ട് സംസ്ഥാനങ്ങളും ആറ് കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങളും (ചണ്ഡീഗഡ്, ലക്ഷദ്വീപ്, ഡൽഹി, ആൻഡമാൻ നിക്കോബാർ ദ്വീപുകൾ, പുതുച്ചേരി, ദാമൻ, ദിയു) ഉയർന്ന മാനുഷിക വികസനത്തിന്റെ

വിഭാഗത്തിലാണ്. മാനവ വികസന സൂചികയിൽ കേരളം ഒന്നാം സ്ഥാനത്താണ് എന്ന് ഈ പട്ടിക കാണിക്കുന്നു. HDIയുടെ ത്രിമാന സൂചികകളിൽ, ആയുർദൈർഘ്യ സൂചികയിൽ (0.876), ഗോവ (0.850), തമിഴ്നാട് (0.831), സിക്കിം (0.825), മണിപ്പൂർ (0.822) എന്നിവ കേരളത്തിന്റെ തൊട്ടുപിന്നിലുണ്ട്. കേന്ദ്രഭരണപ്രദേശങ്ങളുടെ യു ടി കളുടെ കാര്യത്തിൽ, ആൻഡമാൻ നിക്കോബാർ ദ്വീപുകൾ 0.861 സ്കോറോടെ ഒന്നാമതാണ്. കേരളത്തിന് ഉയർന്ന വിദ്യാഭ്യാസ സൂചികയുമുണ്ട് (0.725), ഗോവ (0.680), മണിപ്പൂർ (0.668). ചണ്ഡീഗഢ് (0.726), ലക്ഷദ്വീപ് (0.683) എന്നിവ യു ടി കളുടെ കാര്യത്തിൽ ഉയർന്ന സൂചികയാണ്. ജി എൻ ഐ (Gross National Income) സൂചികയിൽ ഗോവയും പഞ്ചാബും യഥാക്രമം 0.767, 0.758 സ്കോറുകൾക്ക് കേരളത്തിന് മുകളിലാണ്. ചണ്ഡീഗഢിനും (0.785) GNI ഇൻഡക്സിൽ ഉയർന്ന സ്കോർ ഉണ്ട്.

6. ഗ്രോസ് നാഷണൽ ഹാപ്പിനെസ്സ് (Gross National Happiness - GNH)

1970-കളിൽ ഭൂട്ടാനിലെ നാലാമത്തെ രാജാവായ ജിഗ്മെ സിംഗ്യേ വാങ്ചക്ക് ഗ്രോസ് നാഷണൽ ഹാപ്പിനെസ് (Gross National Happiness - GNH) എന്ന ആശയം രൂപപ്പെടുത്തിയത്. മൊത്ത സന്തോഷ സൂചിക സാമ്പത്തികവും ധാർമ്മികവുമായ പുരോഗതിയെ അളക്കുന്നു. സുസ്ഥിര വികസനത്തിന് ജനങ്ങളുടെ ക്ഷേമത്തിന്റെ സാമ്പത്തികവും സാമ്പത്തികേതരവുമായ വശങ്ങൾക്ക് തുല്യ പ്രാധാന്യം നൽകുന്ന ഒരു സമഗ്ര സമീപനം ആവശ്യമാണെന്ന് GNH നിർദ്ദേശിക്കുന്നു. സന്തോഷത്തെക്കുറിച്ചുള്ള ബുദ്ധമത ധാരണകൾ ഇക്കാര്യത്തിലുള്ള പാശ്ചാത്യ സങ്കൽപ്പത്തേക്കാൾ വിശാലമാണ്. 33 സൂചകങ്ങളും 124 മാറ്റഘടകങ്ങളുമുള്ള, ഒമ്പത് വിഷയങ്ങളിൽ നിന്ന് വികസിപ്പിച്ചെടുത്ത ഒരു സൂചികയാണ് ഗ്രോസ് നാഷണൽ ഹാപ്പിനസ് ഇൻഡക്സ് (GNHI). ഗ്രോസ് നാഷണൽ ഹാപ്പിനസ് എന്ന ആശയത്തിന് നാല് തൂണുകൾ ഉണ്ട്: നല്ല ഭരണം, സുസ്ഥിര സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക വികസനം, സാംസ്കാരിക സംരക്ഷണം, പരിസ്ഥിതി സംരക്ഷണം. പിന്നീട്, ഈ നാല് തൂണുകളും GNH മൂല്യങ്ങളുടെ സമഗ്ര ശ്രേണി പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഒമ്പത് വിഷയങ്ങളായി (domains) വേർതിരിച്ചു. ഒമ്പത് വിഷയങ്ങൾ ഇവയാണ്:

1. മാനസിക ക്ഷേമം
2. ആരോഗ്യം
3. വിദ്യാഭ്യാസം
4. സമയ ഉപയോഗം
5. സാംസ്കാരിക വൈവിധ്യവും പ്രതിരോധശേഷിയും
6. നല്ല ഭരണം
7. സാമൂഹിക ചൈതന്യം

8. പാരിസ്ഥിതിക വൈവിധ്യവും പ്രതിരോധശേഷിയും

9. ജീവിത നിലവാരം

ഈ ഒമ്പത് വിഷയങ്ങൾ ക്ഷേമത്തിന്റെ ഘടകങ്ങളെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു, അതായത് ഒരു നല്ല ജീവിതത്തിന്റെ വ്യവസ്ഥകൾ നിറവേറ്റുന്നു. ഓരോ വിഷയവും അതിന്റെ ആന്തരിക പ്രാധാന്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തുല്യമായി കണക്കാക്കുന്നതിനാൽ ഈ ഒമ്പത് വിഷയങ്ങളും തുല്യമായി പരിഗണിക്കുന്നു. ഭൂട്ടാനിൽ മൊത്ത ആഭ്യന്തര ഉൽപ്പാദനത്തിന് ബദലാണിത്. Alkire-Foster രീതി എന്നറിയപ്പെടുന്ന ബഹുമുഖ രീതിശാസ്ത്രം അടിസ്ഥാനമാക്കിയാണ് GNH ഇൻഡക്സ് രൂപീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്.

ഇത് ആളുകളെ നാലായി തരംതിരിക്കുന്നു - സന്തോഷമില്ല, ഇടുങ്ങിയ സന്തോഷം, വിപുലമായ സന്തോഷം, അഗാധമായ സന്തോഷം. GNH സൂചിക ഏതെങ്കിലും ജനസംഖ്യാപരമായ സ്വഭാവത്തെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയും കണക്കാക്കാവുന്നതാണ്, ഉദാഹരണത്തിന്, പുരുഷന്മാർക്കും സ്ത്രീകൾക്കും ഇടയിലുള്ളത്, ജില്ല, സമൂഹത്തിലെ വിവിധ വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിലെ GNH എന്നിങ്ങനെ. GNH സൂചിക പര്യാപ്തത പരിധി, സന്തോഷ പരിധി എന്നിങ്ങനെ രണ്ട് രീതി ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഒരു വ്യക്തിക്ക് പര്യാപ്തത ആസ്വദിക്കാൻ എത്രമാത്രം ആവശ്യമുണ്ടെന്ന് പര്യാപ്തതയുടെ പരിധികൾ ചിത്രീകരിക്കുന്നു, അതായത് സന്തോഷത്തിന്റെ അവസ്ഥ സൃഷ്ടിക്കാൻ എത്രമാത്രം ആവശ്യമാണ്. എല്ലാ 33 GNH സൂചകങ്ങൾക്കും മതിയായ പരിധി ഉണ്ട്. ഒരു വ്യക്തി ഒമ്പത് വിഷയങ്ങളിൽ ആറോ അതിലധികമോ പര്യാപ്തത ആസ്വദിക്കുമ്പോൾ സന്തോഷം നിലനിൽക്കുന്നു.

2011-ൽ ആഗോള തലത്തിൽ മൊത്ത സന്തോഷ സൂചികയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി യുണൈറ്റഡ് നേഷൻസ് സുസ്ഥിര വികസന സൊല്യൂഷൻസ് നെറ്റ്‌വർക്ക് (UN-SDSN) ആദ്യമായി വേൾഡ് ഹാപ്പിനസ് റിപ്പോർട്ട് പുറത്തിറക്കി. GDP, സോഷ്യൽ സെക്യൂരിറ്റി എന്നിവയുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഗാലപ്പ് വേൾഡ് പോളിൽ നിന്നുള്ള ഡാറ്റയാണ് വേൾഡ് ഹാപ്പിനസ് റിപ്പോർട്ട് ഉപയോഗിക്കുന്നത്. വേൾഡ് ഹാപ്പിനസ് റിപ്പോർട്ട് 2021, കോവിഡ്-19 ന്റെ പ്രത്യാഘാതങ്ങളെക്കുറിച്ചും ലോകമെമ്പാടുമുള്ള ആളുകൾ എങ്ങനെ പ്രവർത്തിച്ചുവെന്നതിനേയും കേന്ദ്രീകരിച്ചാണ് തയ്യാറാക്കിയത്. 2021 മാർച്ചിലെ റിപ്പോർട്ട് അനുസരിച്ച്, തുടർച്ചയായി നാല് വർഷമായി ഏറ്റവും സന്തോഷമുള്ള രാജ്യം ഫിൻലൻഡാണ്, തുടർന്ന് ഐസ്‌ലാൻഡ്, ഡെൻമാർക്ക്, സ്വിറ്റ്സർലൻഡ്, നെതർലാൻഡ്സ്, സ്വീഡൻ, ജർമ്മനി, നോർവേ എന്നിവയാണ്. യുഎന്നിന്റെ വേൾഡ് ഹാപ്പിനസ് റിപ്പോർട്ട് 2021-ന്റെ പട്ടികയിൽ 149 രാജ്യങ്ങളിൽ 139-ാം സ്ഥാനത്താണ് ഇന്ത്യ. 2019-ൽ ഇന്ത്യ 140-ാം സ്ഥാനത്തും, 2020-ൽ സർവേയിൽ പങ്കെടുത്ത 156 രാജ്യങ്ങളിൽ 144-ാം സ്ഥാനത്തുമാണ്. 2021ലെ റിപ്പോർട്ടിൽ പാക്കിസ്ഥാനും ചൈനയും 105ഉം 84ഉം സ്ഥാനത്തുമാണ്. സിംബാബ്‌വെ (148), റുവാണ്ട (147), ബോട്സ്വാന (146), ലെസോത്തോ (145), അഫ്ഗാനിസ്ഥാൻ (149) എന്നിങ്ങനെയാണ് സ്ഥാനം. 149 രാജ്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവും അസന്തുഷ്ടമായ രാജ്യമാണ് അഫ്ഗാനിസ്ഥാൻ.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. മാനവ വികസന സൂചിക എന്ന ആശയവും അതിനെ സ്വാധീനിക്കുന്ന ഘടകങ്ങളും.
2. മാനവ വികസന സൂചികയുടെ സ്കോർ കണക്കാക്കലും വിവിധ തലങ്ങളും.
3. മാനവ വികസന സൂചിക - HDI - ലോകം, ഇന്ത്യ, കേരളം ഒരു വിലയിരുത്തൽ.
4. മാനവ വികസന സൂചികയും ഇന്ത്യൻ സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ സ്കോർ നിലവാരവും.
5. സന്തോഷ സൂചിക (Gross National Happiness - GNH) ആശയവും സ്വാധീനിക്കുന്ന ഘടകങ്ങളും.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. 1990-ൽ മനുഷ്യവികസനം എന്ന ആശയം അവതരിപ്പിച്ച സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞനാര്?

II. ഒന്നോ രണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക (രണ്ട് മാർക്ക് വീതം)

1. മനുഷ്യ വികസന സൂചികയുടെ (HDI) യുടെ മൂന്ന് അടിസ്ഥാന ഘടകങ്ങൾ എന്തൊക്കെ?
2. എന്താണ് പ്ലാനറ്ററി പ്രഷർ - ക്രമീകരിച്ച മനുഷ്യ വികസന സൂചിക (PHDI)?
3. ഗ്രോസ് നാഷണൽ ഹാപ്പിനസ് എന്ന ആശയത്തിന്റെ നാല് തൂണുകൾ ഏതെല്ലാം?
4. മനുഷ്യവികസന സൂചിക താരതമ്യം കാണിക്കുന്നത് വലിയ രാജ്യങ്ങളെ അപേക്ഷിച്ച് ചെറിയ രാജ്യങ്ങൾക്ക് മികച്ച മാനുഷിക വികസനം ഉണ്ടെന്നാണ്, പ്രസ്താവന ശരിയാണോ? ഉദാഹരണ സഹിതം വ്യക്തമാക്കുക.

III. ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. എന്താണ് മനുഷ്യ വികസന സൂചിക?
2. മാനവ വികസന സൂചിക; ലോകം, ഇന്ത്യ, കേരളം ഒരു താരതമ്യ വിശകലനം ചെയ്യുക.
3. എന്താണ് സന്തോഷ സൂചിക (Gross National Happiness - GNH)?

7. വികസന ഫലങ്ങളും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളും

മാനവ വികസന സൂചിക, ലോക സന്തോഷ സൂചിക, സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യ സൂചിക എന്നിവ കാണിക്കുന്നത് നോർഡിക് രാജ്യങ്ങൾ (ഫിൻലാൻഡ്, സ്വീഡൻ, ഡെൻമാർക്ക്, നോർവേ) സൂചികകളിൽ മികച്ച പ്രകടനം കാഴ്ചവെക്കുന്നു എന്നാണ്. യൂറോപ്യൻ രാജ്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവും കൂടുതൽ വികേന്ദ്രീകൃതമായ ഭരണസംവിധാനം ഉള്ളത് നോർഡിക് രാജ്യങ്ങളിലാണ്. നോർഡിക് രാജ്യങ്ങളിൽ, മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾക്ക് ക്ഷേമ, സേവനചുമതലകൾ ഭൂരിഭാഗവും കൈമാറി, ഫണ്ട് നൽകുകയും ചെയ്യുന്നു. നോർഡിക് രാജ്യങ്ങളിൽ, പ്രാദേശിക സ്വയംഭരണത്തിന് ഒരു നീണ്ട ചരിത്രവും ശക്തമായ സ്ഥാനവുമുണ്ട്. ഈ രാജ്യങ്ങളിലെ മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾക്ക് സമഗ്രമായ നിയമമുണ്ട്, കൂടാതെ ജനങ്ങളുടെ ക്ഷേമം ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിന് ആവശ്യമായ നടപടികൾ തീരുമാനിക്കാനുള്ള അവകാശവുമുണ്ട്. ഇവിടങ്ങളിൽ ക്ഷേമപ്രവർത്തനങ്ങളുടെ വിപുലീകരണത്തെത്തുടർന്ന് പ്രാദേശിക ഭരണകൂടത്തിന് വിപുലമായ ചുമതലകളാണ് നൽകിയിട്ടുള്ളത്. തത്ഫലമായി, പ്രാദേശിക സർക്കാരിന്റെ ചെലവ് ഉയർന്നതും പൊതുചെലവിന്റെ ഗണ്യമായ അനുപാതം ഉൾക്കൊള്ളുന്നതുമാണ്. സംസ്ഥാന നിയന്ത്രണവും പ്രാദേശിക ഭരണകൂടത്തിന്റെ മേൽനോട്ടവും ശക്തമാക്കണമെന്ന് ചിലർ ആവശ്യപ്പെടുന്നുണ്ടെങ്കിലും, വികസിത വ്യാവസായിക രാജ്യങ്ങളിൽ ഏറ്റവും വികേന്ദ്രീകൃതമായി നോർഡിക് മോഡൽ കണക്കാക്കപ്പെടുന്നു.

പ്രാദേശിക സർക്കാർ പഠനങ്ങളിൽ ഫിൻലൻഡിന്റെ കാര്യം ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഫിൻലാൻഡിൽ, മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ അടിസ്ഥാന വിദ്യാഭ്യാസം, സാമൂഹിക സേവനങ്ങൾ, ആരോഗ്യ സംരക്ഷണം എന്നിവ നൽകുന്ന തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളാണ്. കൂടാതെ, അവർക്ക് കേന്ദ്ര നിയന്ത്രിത പൊതുക്ഷേമ സേവനങ്ങൾ ലഭ്യമാക്കുക, ധനസഹായം നൽകുക തുടങ്ങിയ വിപുലമായ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങളുണ്ട്. എന്നിരുന്നാലും, വളരെ കുറഞ്ഞ ഫെർട്ടിലിറ്റി നിരക്ക് കാരണം പ്രായമാകുന്ന ജനസംഖ്യയും ജനസംഖ്യാ കുറവും ഉയർന്ന വികേന്ദ്രീകൃത ക്ഷേമ സേവന സംവിധാനത്തിന്റെ സ്ഥിരതയെ സാരമായി ബാധിക്കുന്നു.

ആധുനിക യുഗത്തിന്റെ തുടക്കത്തിൽ യൂറോപ്പിന്റെയും റഷ്യയുടെയും സവിശേഷതകളായ ജന്മിത്തവും അടിമത്തവും നോർഡിക് രാജ്യങ്ങളിൽ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. നോർഡിക് രാജ്യങ്ങളിലെ തദ്ദേശ ഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ ഉയർന്ന ഗുണനിലവാരം പൗരരുടെ സന്തോഷം കൈവരിക്കുന്നതിൽ പ്രധാനപങ്കു വഹിക്കുന്നു. സർക്കാരിനെ ഉത്തരവാദിത്തമുള്ളതും പൗരാഭിമുഖ്യമുള്ളതുമാക്കുന്നതിൽ സ്വതന്ത്ര മാധ്യമങ്ങളും വിവരമുള്ളവരും വിദ്യാസമ്പന്നരുമായ പൗരന്മാരും പൗരസമൂഹവും നിർണായക പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. ചുരുക്കത്തിൽ, വികേന്ദ്രീകൃതഭരണം, സാമൂഹിക മൂലധനം, താരതമ്യേന സമത്വവും തുല്യവുമായ സമൂഹങ്ങൾ എന്നിവയാണ് നോർഡിക് രാജ്യങ്ങളുടെ വിജയത്തിന് കാരണം.

ഇന്ത്യയിൽ പഞ്ചായത്തീരാജ് സംവിധാനം, പ്രാദേശിക പരിശ്രമങ്ങളിലൂടെ നിരവധി സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ നല്ല മാതൃകകൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിലേക്ക്

നയിച്ചു. തദ്ദേശഭരണം, വികേന്ദ്രീകൃത ആസൂത്രണം എന്നിവയിൽ കേരളത്തിന്റെ അനുഭവപരിചയം ഇന്ത്യയിലെ ഇതര സംസ്ഥാനങ്ങൾ മാതൃകയാകുന്നതുമാണ്. സാമ്പത്തിക വിഭജനം, പദ്ധതി രൂപീകരണവും നടപ്പാക്കലും, ജനപങ്കാളിത്ത ത്തിന്റെ വ്യാപ്തി എന്നിവയാണ് മൂന്ന് പ്രധാന വശങ്ങൾ. കേരളത്തിൽ ശക്തമായ ഭരണസ്ഥാപനങ്ങളാണ് തദ്ദേശഭരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ. വർഷങ്ങളായി, പദ്ധതി ആസൂത്രണത്തിലും നിർവഹണത്തിലും കാര്യമായ പുരോഗതി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. പ്രകൃതി ദുരന്തങ്ങളുടെയും കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാനത്തിന്റെയും പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ലഘൂകരിക്കാൻ കേരളത്തിലെ തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങൾ ആദ്യമായി ദുരന്തനിവാരണ പദ്ധതി തയ്യാറാക്കി. കോവിഡ്-19 മഹാമാരിയെ നിയന്ത്രിക്കുന്നതിലും കൈകാര്യം ചെയ്യുന്നതിലും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളും പ്രധാന പങ്ക് വഹിച്ചു. പ്രാദേശിക സാമ്പത്തിക വികസനവും അവർ പ്രധാന പങ്ക് വഹിക്കുന്ന മേഖലയാണ്.

8. നിർവഹണ വിലയിരുത്തൽ

തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം വിലയിരുത്താനാകുമോ? തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം വിലയിരുത്താൻ കഴിയുന്ന നിരവധി സൂചകങ്ങളുണ്ട്. ദേശീയ തലത്തിൽ, അധികാരവിഭജന സൂചിക തയ്യാറാക്കുകയും, ഭരണഘടനയുടെ ചട്ടക്കൂടിന് കീഴിൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട പരിസ്ഥിതിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി സംസ്ഥാനങ്ങളെ റാങ്ക് ചെയ്യുകയും പഞ്ചായത്തി രാജ് മന്ത്രാലയം (MoPR) പ്രസിദ്ധീകരിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. സൂചികയിലെ അവരുടെ പ്രകടനത്തെ തുടർന്ന്, സംസ്ഥാനങ്ങൾക്ക് പ്രോത്സാഹനങ്ങൾ ലഭിക്കും. പഞ്ചായത്തീരാജ് മന്ത്രാലയം 2006 മുതൽ പഞ്ചായത്ത് അധികാരവിഭജന സൂചിക തയ്യാറാക്കാൻ തുടങ്ങി. അധികാര വികേന്ദ്രീകരണത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഓരോ സംസ്ഥാനത്തിന്റെയും നിലപാട് വിലയിരുത്താൻ MoPR സ്വതന്ത്ര സ്ഥാപനങ്ങളെ ചുമതലപ്പെടുത്തുന്നു. നാഷണൽ കൗൺസിൽ ഓഫ് അപ്ലൈഡ് ഇക്കണോമിക് റിസർച്ച് (NCAER) മൂന്ന് വർഷത്തേക്ക് (2006-2007, 2007-2008, 2008-2009) അധികാരവിഭജന സൂചിക (ഡിവല്യൂഷൻ ഇൻഡക്സ് - DI) വികസിപ്പിച്ചെടുത്തു. അടുത്ത നാല് വർഷത്തേക്ക് (2009-10, 2010-11, 2011-12, 2012-13) ഇന്ത്യൻ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് പബ്ലിക് അഡ്മിനിസ്ട്രേഷൻ (IIPA) അധികാരവിഭജന സൂചിക തയ്യാറാക്കി. തുടക്കത്തിൽ, ഫണ്ടുകൾ, ഫങ്ഷനുകൾ, ഫങ്ഷണറികൾ എന്നിങ്ങനെയുള്ള 3Fs ചട്ടക്കൂടാണ് സൂചിക ഉപയോഗിച്ചത്. ടാറ്റ ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഓഫ് സോഷ്യൽ സയൻസസ് (TISS) 2014-15, 2015-16 വർഷങ്ങളിലെ ഡെവല്യൂഷൻ സൂചിക തയ്യാറാക്കി. 2016-17 വർഷത്തേക്കുള്ള ഡെവല്യൂഷൻ സൂചിക തയ്യാറാക്കാൻ MoPR സെന്റർ ഫോർ റൂറൽ മാനേജ്മെന്റിനെ ചുമതലപ്പെടുത്തി. മൂന്ന് 3F-കൾ ഇവയാണ്:

1. **Functions (ചുമതലകൾ)** - 73-ആം ഭേദഗതിയിൽ വിഭാവനം ചെയ്ത ചുമതലകളുടെ ഫലപ്രദമായ കൈമാറ്റം.

2. **Functionaries (ഉദ്യോഗസ്ഥർ)** - തിരഞ്ഞെടുക്കപ്പെട്ട നേതൃത്വത്തിന്റെ നിയന്ത്രണത്തിലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾ നിർവഹിക്കുന്നതിന് മതിയായ എണ്ണം ഉദ്യോഗസ്ഥർ.

3. Funds (ഫണ്ടുകൾ) - അവയുടെ പ്രവർത്തനപരമായ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ നിറവേറ്റുന്നതിനുള്ള ഫണ്ടുകൾ

പട്ടിക 4: വികേന്ദ്രീകരണ സൂചികയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ റാങ്കിംഗ്

സംസ്ഥാനം/ കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശം (States/UT)	ഫങ്ഷൻസ് റാങ്ക് (Functions Rank)	ഫങ്ഷനറീസ് റാങ്ക് (Functionar-ies Rank)	ഫിനാൻസസ് റാങ്ക് (Finances Rank)	ഐ ജി ടി റാങ്ക് (IGT Rank)	അഗ്രഗേറ്റ് റാങ്ക് ഡി പി ആർ (Aggregate Rank DPr)
കേരളം	1	1	2	1	1
മഹാരാഷ്ട്ര	3	4	5	5	2
ഗുജറാത്ത്	2	9	5	4	3
സിക്കിം	4	2	7	6	4
കർണാടക	9	10	2	3	5
പശ്ചിമബംഗാൾ	6	14	4	2	5

Source: Devolution study 2015-16.
IGT: Infrastructure, Governance & Transparency, DPr: Devolution in Practice

2015-16 ലെ പഞ്ചായത്തി രാജ് മന്ത്രാലയം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ധനവിഭജന സൂചിക , അധികാരവികേന്ദ്രീകരണത്തിന്റെ മൂന്ന് പ്രധാന വിഷയങ്ങളിൽ സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ നേട്ടങ്ങളെ അടിസ്ഥാനമാക്കി സംസ്ഥാനങ്ങളെ റാങ്ക് ചെയ്യുന്നു. അധികാരങ്ങളുടെ വിഭജനം, ഉദ്യോഗസ്ഥരുടെ കൈമാറ്റം, പി ആർ ഐ (Panchayat Raj Institution) കൾക്കുള്ള ഫണ്ട് വകയിരുത്തൽ തുടങ്ങിയവ. അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ, സേവനപ്രവർത്തങ്ങൾ, സുതാര്യത (IGT) സംവിധാനങ്ങൾ സ്ഥാപിക്കുക എന്നീ കാര്യങ്ങളിൽ സംസ്ഥാനങ്ങൾ താരതമ്യേന നേട്ടം കൈവരിച്ചു. അധികാരവികേന്ദ്രീകരണ സൂചികയിൽ കേരളം ഒന്നാമതെത്തിയപ്പോൾ തമിഴ്നാട്, മഹാരാഷ്ട്ര, കർണാടക എന്നിവയാണ് തൊട്ടുപിന്നിൽ. ജമ്മു കശ്മീർ, ഉത്തർപ്രദേശ്, പഞ്ചാബ്, ജാർഖണ്ഡ് എന്നിവയാണ് മോശം പ്രകടനം. വിശദാംശങ്ങൾക്ക് പട്ടിക 4 കാണുക.

ഭരണം, വിഭവസമാഹരണം, ആസൂത്രണം, ജനപങ്കാളിത്തം, സാമൂഹിക സുരക്ഷാ പെൻഷൻവിതരണം തുടങ്ങിയവയിൽ മികച്ച പ്രകടനം കാഴ്ചവച്ച ഗ്രാമപഞ്ചായത്തുകൾക്ക് 1995-96-ൽ കേരള സർക്കാർ 'സ്വരാജ് ട്രോഫി' ക്യാഷ് അവാർഡ് എന്ന പേരിൽ പ്രത്യേക പുരസ്കാരം നൽകി. 1999-2000 മുതൽ, ഈ അവാർഡ് മികച്ച ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത്, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത്, മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ എന്നിവയ്ക്കും നൽകി. 2020ൽ പാപ്പിനിശ്ശേരി ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് പദ്ധതിച്ചെലവിലും നിർവഹണത്തിലും മികച്ച പ്രകടനത്തിന് സംസ്ഥാനതലത്തിൽ മികച്ച

ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിനുള്ള സ്വരാജ് ട്രോഫി നേടി. ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്, ബ്ലോക്ക് പഞ്ചായത്ത്, ജില്ലാ പഞ്ചായത്ത് എന്നിവക്കുള്ള സ്വരാജ് ട്രോഫിയുടെ മാനദണ്ഡം വ്യത്യസ്തമാണ്. യോഗ്യതാ മാനദണ്ഡങ്ങളിൽ കാലാകാലങ്ങളിൽ മാറ്റങ്ങൾ വരുത്തുന്നു. ഗ്രാമപഞ്ചായത്തിനുള്ള സ്വരാജ് ട്രോഫിയുടെ മാനദണ്ഡങ്ങൾ പട്ടിക 5 ൽ കാണാം. എം ജി എൻ ആർ ഇ ജി എ. നടപ്പാക്കുന്നതിലെ കാര്യക്ഷമതയ്ക്കാണ് പ്രാദേശിക സർക്കാരിന് 'മഹാത്മാ അവാർഡു'കൾ നൽകുന്നത്.

പട്ടിക 5: സ്വരാജ് ട്രോഫി നൽകുന്നതിനുള്ള മാനദണ്ഡം

No	Criteria
1	Grama Sabha - (minimum 3)
2	Plan Expenditure a. Development Fund Expenditure - 80% b. SCP and TCP expenditure – 80% (excluding spill over and 14th Union Finance commission fund)
3	Maintenance Fund – 75%
4	Property Tax Collection – 75%
5	Life Mission
6	Own Revenue
7	Sanitation
8	Innovative Projects
9	Front Office
10	Computerisation
11	ISO Certification
12	Audit

പഞ്ചായത്തുകളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെ കേന്ദ്രസർക്കാരും വിവിധ പുരസ്കാരങ്ങൾ നൽകി അംഗീകരിക്കുന്നുണ്ട്. അത്തരത്തിലുള്ള ഒരു അവാർഡാണ് ദീൻ ദയാൽ ഉപാധ്യായ പഞ്ചായത്ത് സശക്തികരൺ പുരസ്കാർ (DDUPSP). സംസ്ഥാനങ്ങളിലും, കേന്ദ്ര ഭരണ പ്രദേശങ്ങളിലും മികച്ച പ്രകടനം കാഴ്ചവെക്കുന്ന പഞ്ചായത്തുകൾക്കാണ് (ജില്ല, ബ്ലോക്ക്, ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്) ഇത് നൽകുന്നത്. ഭരണപ്രവർത്തണം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഓരോ തലത്തിലും പി ആർ ഐ (PRI) കൾ ചെയ്യുന്ന നല്ല പ്രവർത്തനങ്ങൾക്കുള്ള അംഗീകാരമാണിത്. സേവനങ്ങളും പൊതു സൗകര്യങ്ങളും പ്രത്യേകിച്ചും ശുചിത്വം, പൗര സേവനങ്ങൾ (കുടിവെള്ളം, തെരുവ് വിളക്ക്, അടിസ്ഥാന സൗകര്യങ്ങൾ), പ്രകൃതിവിഭവ മാനേജ്മെന്റ്, പാർശ്വവൽക്കരിക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങളുടെ വികസനം (സ്ത്രീകൾ, എസ്

സി/എസ് ടി, ഭിന്നശേഷിക്കാർ, മുതിർന്ന പൗരന്മാർ), സാമൂഹിക മേഖലയിലെ പ്രവർത്തനം, ദുരന്തനിവാരണം, സമൂഹികാധിഷ്ഠിത സംഘടനകൾ, വരുമാനം ഉണ്ടാക്കുന്നതിലും ഇ-ഗവേണൻസിലും ഉള്ള നവീകരണം തുടങ്ങിയ കാര്യങ്ങളാണ് അവാർഡിനായി പരിഗണിക്കുന്നത്. ഗ്രാമസഭകളെ ഉൾപ്പെടുത്തി സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക വികസനത്തിനായുള്ള നാനാജി ദേശ്മുഖ് രാഷ്ട്രീയ ഗൗരവ് ഗ്രാമസഭാ പുരസ്കാർ (NDRGGSP) ആണ് മറ്റൊന്ന്. മൂന്നാമത്തേതാണ് ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് വികസന പദ്ധതി അവാർഡ് (G P D P), MoPR നൽകിയ മോഡൽ മാർഗനിർദ്ദേശങ്ങളനുസരിച്ച് മികച്ച പ്രാദേശിക പദ്ധതി തയ്യാറാക്കുന്നതിനുള്ളത്. അവസാനമായി, ശിശുസൗഹൃദ സമ്പ്രദായങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുന്നവർക്ക് ശിശുസൗഹൃദ ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത് അവാർഡും (Child Friendly Gram Panchayat Award - CFGPA) ഉണ്ട്.

പാഠഭാഗം – സംക്ഷിപ്തം

1. വിവിധ വികസന സൂചികകളിൽ മുന്നിട്ടു നിൽക്കുന്ന രാഷ്ട്രങ്ങളും അവരതു കൈവരിക്കുന്നതിനു സ്വീകരിച്ച മാർഗങ്ങളും.
2. വികസന സൂചികകൾ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിൽ പ്രാദേശിക സർക്കാരുകൾക് ചെയ്യാൻ സാധിക്കുന്ന പ്രവർത്തനങ്ങൾ.
3. ഇന്ത്യയിൽ പഞ്ചായത്തീരാജ് സംവിധാനം പ്രാദേശിക പരിശ്രമങ്ങളിലൂടെ ഉണ്ടാക്കിയെടുത്തിട്ടുള്ള മാതൃക പ്രവർത്തനങ്ങൾ.
4. തദ്ദേശസ്വയംഭരണസ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം വിലയിരുത്താൻ സഹായിക്കുന്ന വിവിധ സൂചകങ്ങൾ.
5. വികേന്ദ്രീകരണ സൂചികയെ അടിസ്ഥാനമാക്കിയുള്ള സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ റാങ്കിംങ്ങും പ്രവർത്തനമികവിനു നൽകിവരുന്ന വിവിധ പുരസ്കാരങ്ങളും.

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. അധികാരവിഭജന സൂചികയുടെ മൂന്ന് എഫ് (F)കൾ (3Fs) ഏതൊക്കെ?
2. തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം വിലയിരുത്തുന്നതിനായി പഞ്ചായത്തി രാജ് മന്ത്രാലയം (MoPR) പുറത്തിറക്കിയ സൂചിക ഏത്?
3. അധികാര വികേന്ദ്രീകരണത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഓരോ സംസ്ഥാനത്തിന്റെയും നിലപാട് വിലയിരുത്താൻ പഞ്ചായത്ത് രാജ് മന്ത്രാലയം (MoPR) ചുമതലപ്പെടുത്തിയ സ്വതന്ത്ര സ്ഥാപനമേത്?

4. സംസ്ഥാന-കേന്ദ്രഭരണപ്രദേശങ്ങളിൽ മികച്ച പ്രകടനം കാഴ്ച വെക്കുന്ന പഞ്ചായത്തുകളെ (ജില്ല, ബ്ലോക്ക്, ഗ്രാമപഞ്ചായത്ത്) പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി കേന്ദ്രസർക്കാർ നൽകിവരുന്ന പുരസ്കാരം ഏത്?

II. ഒന്നോ രണ്ടോ വാചകത്തിൽ ഉത്തരം എഴുതുക (രണ്ട് മാർക്ക് വീതം)

1. മാനവ വികസന സൂചിക, ലോക സന്തോഷ സൂചിക, സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യ സൂചിക എന്നിവയിൽ മുൻപന്തിയിൽ നിൽക്കുന്ന (നോർഡിക്) രാജ്യങ്ങൾ ഏതൊക്കെ?
2. പഞ്ചായത്തീ രാജ് മന്ത്രാലയം പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ധനവിഭജന സൂചിക അധികാരവികേന്ദ്രീകരണത്തിന്റെ മൂന്ന് പ്രധാന വിഷയങ്ങളിലാണ് സംസ്ഥാനങ്ങളെ റാങ്ക് ചെയ്യുന്നത്, ഏതൊക്കെയാണ് ഈ മൂന്ന് വിഷയങ്ങൾ?

III. **ഒരു ഖണ്ഡികയിൽ ഉത്തരമെഴുതുക** (അഞ്ച് മാർക്ക് വീതം)

1. മാനവ വികസന സൂചിക, ലോക സന്തോഷ സൂചിക, സുസ്ഥിര വികസന ലക്ഷ്യ സൂചിക എന്നിവ കാണിക്കുന്നത് നോർഡിക് രാജ്യങ്ങൾ മുന്നിട്ടു നിക്കുന്നു എന്നാണ്, ഇത് കൈവരിക്കുന്നതിന് ഈ രാജ്യങ്ങളെ സഹായിച്ച ഘടകങ്ങൾ എന്തൊക്കെയാണ്?
2. ഇന്ത്യയിൽ പല വികസന സൂചികകളുടെയും പുരോഗതിക്കായി പഞ്ചായത്തീരാജ് സംവിധാനം ചെലുത്തുന്ന സ്വാധീനം എന്തൊക്കെ?

9. സംഗ്രഹം

ഇരുപത്തിയൊന്നാം നൂറ്റാണ്ടിൽ സുസ്ഥിര വികസനം കൈവരിക്കേണ്ടത് മാനവികതയുടെ തുടർ നിലനിൽപ്പിന് അത്യന്താപേക്ഷിതമാണെന്ന് സ്റ്റോക്ക്ഹോമിൽ തുടങ്ങി നെയ്റോബി, റിയോ, ജൊഹന്നാസ്ബർഗ് വരെയുള്ള നാല് ലോക ഉച്ചകോടികളുടെ 30 വർഷത്തെ യാത്ര ലോകത്തെ ജാഗ്രതപ്പെടുത്തി. പ്രാദേശിക തലത്തിലുള്ള ചെറിയ പ്രവർത്തനങ്ങൾ ഭൂമിയുടെ നിലനിൽപ്പിന് വലിയ പ്രത്യാഘാതങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നു. നമ്മുടെ ഉത്തരവാദിത്തങ്ങൾ വരും തലമുറയിലേക്കും വ്യാപിക്കുമെന്ന വസ്തുത നാം ബോധവാന്മാരായിരിക്കണം. നമ്മുടെ നിലനിൽപ്പിനായി ഭൂമിയിലെ വിഭവങ്ങൾ ഉപയോഗിക്കാൻ നമുക്ക് അവകാശമുണ്ടെങ്കിലും, അത് ഭാവി തലമുറകളുടെയും മറ്റ് ജീവജാലങ്ങളുടെയും ഈ ലോകത്ത് നിലനിൽക്കാനുള്ള അവകാശത്തെ ദുർബലപ്പെടുത്തരുത്. അതിനാൽ തങ്ങളുടെ നയങ്ങളും പ്രവർത്തനങ്ങളും സുസ്ഥിരതയിലധിഷ്ഠിതമായ വികസനം സൃഷ്ടിക്കുന്നതാണോ എന്ന ചിന്ത എല്ലാ തലങ്ങളിലും പ്രത്യേകിച്ച് പ്രാദേശികമായ തീരുമാനങ്ങൾ എടുക്കുന്നതിന് വഴികാട്ടിയാകണം.

10. ഉത്തരസൂചിക

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : ഒന്ന്

I. ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. പാകിസ്ഥാൻ സാമ്പത്തിക ശാസ്ത്രജ്ഞനായ മഹ്ബൂബ് ഉൾ ഹഖ്

പഠന പുരോഗതി വിലയിരുത്തൽ : രണ്ട്

I. ഒറ്റവാക്കിൽ ഉത്തരമെഴുതുക (ഒരു മാർക്ക് വീതം)

1. ഫണ്ടുകൾ, ഫങ്ഷനുകൾ, ഫങ്ഷണറികൾ
2. അധികാരവിഭജന സൂചിക
3. നാഷണൽ കൗൺസിൽ ഓഫ് അപ്ലൈഡ് ഇക്കണോമിക് റിസർച്ച് (NCAER)
4. ദീൻ ദയാൽ ഉപാധ്യായ പഞ്ചായത്ത് സശക്തികരൺ പുരസ്കാർ (DDUPSP)

11. അവലംബം/അധിക വായനയ്ക്ക്

1. ഗ്ലോബൽ ഡാറ്റ ലാബ്, ഹ്യൂമൻ ഡെവലപ്മെന്റ്(2019) പതിപ്പ് 5, https://globaldatalab.org/shdi/2019/human-development/IND/?levels=1%2B4&interpolation=1&extrapolation=0&nearest_real=0
2. GOI, DEVOLUTION REPORT 2015-16 ഇന്ത്യയിലെ പ്രാദേശിക ജനാധിപത്യവും അധികാരവികസനവും എങ്ങോട്ടാണ് പോകുന്നത്? https://www.panchayat.gov.in/documents/20126/0/devolution2015-16.pdf/d5e26984-5783-3a14-e7f7-6113a6cfa7c4?t=1554884884392
3. Pekka Valkama & Lasse Oulasvirta (2021) പ്രായമായ ജനസംഖ്യയുമായി ഫിൻലാൻഡ് എങ്ങനെ പൊരുത്തപ്പെടുന്നു: ഘടനകൾ ക്രമീകരിക്കുകയും പ്രാദേശിക സർക്കാരുകളുടെ സാമ്പത്തിക ശേഷി തുല്യമാക്കുകയും ചെയ്യുക, പ്രാദേശിക ഗവൺമെന്റ് പഠനങ്ങൾ, 47:3, 429-452, DOI: 10.1080/030036130.28076930.27.
4. UNDP മാനവ വികസന റിപ്പോർട്ട് 2019.
5. UNDP, ഹ്യൂമൻ ഡെവലപ്മെന്റ് റിപ്പോർട്ട് 2020, മനുഷ്യവികസനവും ആന്ത്രോപോസീനും, http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2020.pdf